

YENİ ÇAĞ

- **D. Urbani:** 1 Mayıs ve proletarya enternasyonalizmi
- **x x:** Daima ileri
- **A. Agranovski:** Parlamenter değil, çalışan Meclis
- **V. Kunts:** Ekonomik bütünleşme
- **M. Yakeş:** Yarım yüzyıllık savaşın ürünleri
- **T. Varela:** Lâtin Amerika'da emperyalist soygunu
- **Ç. Uni Raca:** Hindistan'da demokratik güçlerin başarısı
- **T. Pavlof:** İnsan ve özgürlük

Özel sayfalar

Halkımıza çağrı

ÇKP XIV. Kongresinde TKP Birinci Sekreterinin konuşması

ÇKP ve RKP'ne mesajlar

Bu ayın olayları

5 (83)

Mayıs

1971

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

1 Mayıs ve proletarya enternasyonalizmi

DOMINIK URBANI

1 Mayıs 1888'de Şikago sokakları, çıkarlarını savunmak için başkaldıran silâhsız işçilerin kanıyla kızıla boyandı. Bu silâhsız insanlara yapılan vahşet, onu izleyen yüzkızartıcı yargılama ve işçi önderlerinin idamları, her tarafta derin bir nefret uyandırdı. Gazap dalgası bütün dünyaya yayıldı. İşçi sınıfı, Şikagolu kardeşleriyle dayanışmasını ve kapitale karşı savaşta saflarını birleştirme azmini dile getirerek uluslararası bir güç olduğunu ortaya koydu.

İkinci Enternasyonal'in 1889 yılında toplanan Paris Kongresi, 1 Mayıs gününün, bütün ülkelerdeki proleterlerin dayanışma günü, savaş güçlerini gözden geçirme günü olmasını kararlaştırdı. O günden bu yana 80 yıldan fazla bir zaman geçti, bütün dünyadan milyonlarca emekçi, proletarya enternasyonalizminin ölümsüz ilkelerine bağlılıklarını göstermek için her yıl 1 Mayıs'ta sokaklara çıkmaktadır.

İşçiler arasında uluslararası dayanışma fikri, kanlı Şikago olaylarından önce belirdi. Bu fikir, işçi hareketiyle birlikte doğdu ve çeşitli ülkelerdeki proleterlerin kendi çıkarlarının ortaklığını, ortak sınıf düşmanı olan dünya burjuvazisine karşı savaşta birbirlerini desteklemenin gerekliliğini idrak derecelerine göre gittikçe geniş ölçüde yayıldı. Daha XIX. yüzyılın ilk yarısı, işçilerin, sınıf savaşının ön saflarındaki kardeşleriyle dayanışmalarına ait örneklerle doludur. Dünyanın ilk proleter devrimi olan ve hemen hemen bütün Avrupa devrimcilerini bayrağı altına toplayan Paris Komünü bunun en belirgin örneğidir. Paris barikatlarında Versaycılara karşı çarpışan enternasyonal alayı, 70 yıl sonra İspanya Cumhuriyeti'ni faşizme karşı savunan enternasyonal tugaylarının müjdecisiydi.

Şikago'da işçilere karşı ateş açılmasından çok önce Karl Marks ve Fridrih Engels, «Komünist Parti Manifesti»nde, bütün ülkeler işçilerinin

tek sınıf düşmanlarının kapital olduğunu ve buna karşı savaşta en güçlü silâhı da proletaryanın devrimci dayanışması teşkil ettiğini bildirmişlerdi. Fakat, «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!» sloganının, işçi örgütlerinin çalışmalarında, fikir halinden işçi örgütleri savaşının alfabesine ve komünist partilerinin temel ilkesine dönüşmesi için bir hayli zamanın geçmesi ve çetin bir hayat tecrübesinin birikmesi gerekiyordu. Ve 1 Mayıs, bu dönüşümün sembolü haline geldi, toplumsal pratikte artık olgunlaşan ve çağsai toplumun ilerici güçleri tarafından benimsenen sosyalizmi bütün parlaklığı ile aydınlatan tarihsel bir aşama oldu.

1

Proletarya enternasyonalizmi fikri, yılların geçmesiyle eskimek, rolünü kaybetmek şöyle dursun, gittikçe daha hayati bir önem kazanan, daha aktüelleşen doğruları dile getirmektedir. *Enternasyonalizm, işçi sınıfına ve onun örgütlerine bugün her zamankinden fazla gereklidir.*

İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, ABD işçilerinin ve kapitalist âlemin daha birçok ülkelerindeki işçilerin «Kahrolsun Sovyet Rusyaya uzanan eller!» sloganı altında güçlü eylemlerde bulundukları ve bu suretle Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi kazanımlarının savunulmasına büyük katkılarda bulundukları 1971'de ve sonraki yıllarda proletarya dayanışması daha mı az rol oynuyordu? Sovyet halkının faşizme karşı savaşta en ağır yükü yüklendiği, Hitlerizmin işgal ettiği ülkelerin kurtuluşu, demokrasi ve sosyalizmin zaferi uğrunda milyonlarca kurban verdiği İkinci Dünya Savaşı yıllarında proletarya enternasyonalizminin daha mı az rolü vardı? diyenler bulunacaktır belki de.

Evet, gelişimin şu veya bu tarihsel dönemlerinde proletarya dayanışmasını bir takım soyut ölçülerle ölçmeye kalkışmak, şüphesiz, safdillik olur. Biz diyoruz ki, zamanımızda birçok objektif etkenler, proletarya enternasyonalizmi ilkesini olağanüstü zorunlu ve önemli bir hale dönüştürmektedir.

Bu etkenler (faktörler) nelerdir? Meselenin baştan aşağı izahını bir yana bırakarak, bunlardan sadece bir kaçına, sadece en fazla göze çarpan etkenlere dikkati çekmek istiyoruz.

Uluslararası işçi sınıfı eylem birliğinin objektif zorunluğunu devrimci hareketin zamanımızdaki gelişmesi ihtiyaçları doğurmaktadır. Günümüzde dünya devrimci süreci, çağımızın başlıca devrimci gücü olan sosyalist sistemle kapitalist sistem arasındaki savaşın sonuç belirleyici etkisi altında gelişmektedir. Sovyetler Birliği başta olmak üzere sosyalist cephenin kurulması, uluslararası alanda güçler oranını temelinden değiştirmiş, ulusal kurtuluş hareketinin hızla yayılması ve kapitalist dünyanın yeni halkalarında sosyalist devrimin zaferi koşullarının olgunlaşması olanağını hazırlamıştır. Güçler oranının barış ve sosyalizm yararına değişmesi,

herşeyden önce, sosyalist devletlerin durmadan artan ekonomik, politik ve askeri güçleri sayesinde olmaktadır. Bu ortak dâvaya işçi hareketinin her bölüğü büyük katkıda bulunabilir. Ve gayet doğaldır ki, dünya alanında bundan böyle de güçler dengesinde ağırlığın sosyalizm yarasına olması (bu suretle her ülkede sosyalist devrimin zaferi için ön şartların da meydana gelmesi), ancak, bütün ülkelerdeki komünist ve işçi partilerinin ve diğer devrimci güçlerin eylemlerinin koordine edilmesiyle sağlanabilir.

«Uluslararası İşçi Derneğini Kurma Manifesti»nde Karl Marks şöyle diyor: «Geçmiş yılların deneyleri göstermiştir ki, çeşitli memleketlerin işçileri arasında bulunması gereken ve onları yürüttükleri kurtuluş savaşında birbirlerini savunmaya sevkeden kardeş birliğinin küçümlenmesi, bütün ayrı ayrı çabalarının genel yenilgisiyle sonuçlanır.» Bu sözler yazılı yüzyıl geçmiştir. Ama şanki bugün yazılmış gibidir. Marks'ın sözünü ettiği o deneylere olumlu ve olumsuz daha bir hayli ibret dersi katılmıştır. İşçi hareketi, proletarya enternasyonalizmine bağlı kaldığı zamanlar zaferlere ulaşmış, bu ilkeden ayrıldığı zamanlarda ise yenilgilere uğramıştır.

«Bugün çeşitli memleketlerdeki proleterler arasında dayanışmanın zorunlu olduğunu ve önemini ispata lüzum var mı? Apapaçık bir gerçek değil mi bu?» gibi bir soru akla gelebilir.

Bu sorunun cevabını verirken, her şeyden önce, burjuvazinin proletarya dayanışması fikrine karşı yürütmekte olduğu kuduzca kampanyayı dikkate almak gerekir. Belki de başka hiçbir fikir böyle azılı olarak kovuşturulmamış, aralıksız iftira saldırılarına uğramamıştır. Sınıf düşmanlarımız, belki de başka hiçbir şeye, enternasyonalist görüşlerin yayılmasını engelleme çalışmalarına sarf ettikleri kadar enerji harcamamışlardır. Yenilgilerden bir hayli ders alan anti-komünistler bazan yepyeni metotlara başvurmakta, emekçileri proletarya enternasyonalizminin eskidiğine ve artık pek de gerekli olmadığına inandırmaya çalışmaktadırlar.

Böyle bir propagandanın etkileri küçümsenmemelidir. Bu propaganda, ideoloji alanında yeteri kadar çelikleşmemiş bazı emekçi zümrelerini ve bu arada işçi sınıfının bir kesimini ciddi surette etkilemeye henüz muktedir. Fakat bu alanda daha büyük zarar, her halde, sağcı ve «sol» oportünistlerden gelmektedir. Onun için proletarya dayanışmasının önemli günümüzde de yorulmadan belirtilmeli ve en mühimi de, bu dayanışmanın sağlamlaştırılıp geliştirilmesine dolaysız pratik eylemlerle katkıda bulunulmalıdır.

Komünist ve İşçi Partileri 1969 Danışma Toplantısı ana belgesinde şöyle deniyor: «İki dünya sistemi arasındaki savaşın keskinleştiği bugünkü koşullar içinde kapitalist devletler, kendilerini parçalayan çelişmelerin artmasına rağmen, sömürücü ve baskı düzenini korumak ve sağlam-

laştırmak, kaybettikleri mevzileri tekrar ele geçirmek için çabalarını birleştirmeye çalışmaktadırlar.»

Onun için, işçi sınıfının uluslararası çapta eylem birliği sorunu, bugün bir hayli karmaşık ve çok yönlü bir hale gelmiştir. V. İ. Lenin'in belirttiği, ekonomik bağları, bilimi, tekniği ve bütün ekonomik hayatı enternasyonalleştirme yönündeki tarihsel eğilim görülmedik bir gelişime ulaşmıştır günümüzde. Güçlü teknik araçlar muazzam mesafeleri en aza indirmişler, mesafe ve zamanı sanki kısaltmışlardır. Radyo ve televizyon sayesinde fikirler daha dakikasında bütün insanlığa ulaşmaktadır. Otomatikleştirme ve diversifikasyon süreçleri üzerine kurulan yığınsal üretim, ekonomide entegrasyon ilişkilerini alabildiğine güçlendirmiş, uluslararası işbölümünü derinleştirmiş, dünyamız sanki daha da daralmış, insanlar eskiye oranla çok daha fazla birbirlerine bağlı duruma gelmişlerdir.

Bütün politik ve ideolojik sonuçlarıyla beraber Ortak Pazar tipinden ekonomik gruplaşmaların ortaya çıktığı entegrasyon süreçleri koşullarında çeşitli ülkelerin kapitalistleri, aralarındaki bütün çelişmelere rağmen, politikalarını koordine ediyorlar. Leninin «Emperyalizm: kapitalizmin en yüksek aşaması» adlı ünlü eserinde vahşi tabiatını enine boyuna açıkladığı tekeller, güçlerini onlarca, yüzlerce defa artırdılar, nüfuzlarını bütün kıtalara yaydılar. Sadece Amerikan «Ford» kumpanyası İngiltere, Fransa, Batı Almanya gibi birçok ülkelerde otomobil üretiminin önemli bir kısmını kontrolü altında bulundurmaktadır. Bu memleketlerdeki işçi sınıfının kendi hak ve çıkarlarını savunmak için gittikçe artan enternasyonal eylemlerde bulunması, bu yüzden bir zorunluktur. Bu eylemler, zaman zaman ve sadece bunalımlı hallerde ya da sert çatışmalar sırasında değil, sistemli ve daimi olarak her gün, her saat istenir hale gelmiştir. Ve Batı Avrupa komünist partilerinin geçenlerde yaptıkları Londra Konferansında, uluslararası tekellere karşı eylem birliği sorununun özel olarak ele alınmış olması bir raslantı değildir.

Dünya kamu oyunun artık yeteri kadar geniş ölçüde kavramış olduğu politik sonuçlar belirmektedir. Örneğin, harp ve barış sorununu ele alalım. Birkaç dakika içinde dünyanın her noktasına eriştirilebilecek yıkıcı çağsal silâhların varlığı koşulları içinde uluslararası her büyük anlaşmazlık insanlığı korkunç felâketlere sürükleyebilir. Dünyanın, uluslararası harbi önleme alanında hiçbir zaman bugünkü kadar ortak çıkarları olmamıştır. Gayet doğaldır ki, barışı sağlamlaştırma ve koruma görevini yüklenen işçi hareketi, bu amaçtan ötürü uluslararası çapta birlik ve beraberlik içinde eylemlerde bulunmalıdır.

II

İşçi hareketinin en yakın ve nihayi amaçları için ortak düşmanla savaşta eylem birliği yapılması konusu incelenirken, bu gayet önemli sorunun

çözümünde çok çeşitli metotların gözönünde bulundurulması ve bunun hiçbir zaman basitleştirilmemesi bence son derecede önemlidir.

Bugün proletarya enternasyonalizmi öyle sadece bir ilke, sadece bir slogan değil, çözümü güç bir çok sorunlar ortaya atan bilimsel bir teoridir. Onunu için, burjuva propagandasına ve her türlü oportünistlere karşı yürüttüğümüz mücadele sırasında, bu sorunları aralıksız olarak ve derinleşerek incelemeli, proletarya enternasyonalizmi teorisini Marksizm-Leninizm temelleri üzerinde geliştirmeliyiz.

Dünya sosyalizminin biçimlenmesi ve gelişmesiyle ilgili sorunlar gayet önemlidir. Ve şu da biliniyor: Sosyalizmin bir dünya sistemine dönüşmesi sonucunda yeni tipte uluslararası ilişkiler ortaya çıkmıştır. Bunlar, egemen devletler arasındaki bütün (ekonomik, politik ve diplomatik) karşılıklı karmaşık ilişkileri belirlemektedir.

Dünya sosyalist sisteminin 25 yıllık gelişme döneminde hatalar da, noksanlıklar da yok değildi. Bu pek karmaşık işte bunların olmaması da imkânsızdı. Fakat bu kusurlar dünya sosyalizminin tarihsel ulaşımını hiç de gölgelememektedir. Sosyalist ülkelerin komünist partileri karmaşık devletlerarası ilişkileri proletarya enternasyonalizmi temelleri üzerinde daha da güvenle çözümleyebilmeleri için artık zengin bir tecrübeye sahiptirler. Metotlar kompleksi meydana getirilmiştir. Aynı ayrı sosyalist ülkelerin çıkarlarıyla bütün dünya sosyalist sistemi çıkarları, bunların yardımıyla doğru bir şekilde uygunlaştırılmaktadır. Ekonomik Yardım-laşma Konseyi ve Varşova Antlaşması gibi etkili kolektif işbirliği örgütleri kurulmuştur. Sosyalist ülkelerin ekonomik entegrasyonu başarıyla gelişmektedir. Yeni beşyillik plânlar, bu yolda yeni bir aşama olacaktır. SSCB dokuzuncu beşyillik ekonomik gelişme plânının ve diğer sosyalist ülkelerin beşyillik plânlarının direktiflerinde öne konan, işbirliğini geliştirme ödevleri, bunun açık kanıtlarıdır. Öte yandan, başka koşullar içinde çalışan komünistler de biliyorlar ki, devletlerarası işbirliğinin şu veya bu sorunlarının çözülmesi bazan hiç de kolay değildir. Örneğin, ticaret anlaşmalarının, hem tarafların çıkarlarına, hem de sosyalist enternasyonalizmin isteklerine uygun olabilmeleri nasıl gerçekleştirilmelidir? Bunun cevabı hazır: Karşılıklı yarar prensibine dayanmalı, denecek. Evet, doğru. Sosyalist memleketler arasındaki ticari ilişkiler bu prensibin temeli üzerinde yapılır. Fakat, bazan sadece karşılıklı yararlar işbirliği sağlanamaz. Ve derin bir şükran duygusuyla Sovyet halkını ele alalım. Sovyet halkı, savaşan Viyetnam halkına, kahraman Küba'ya karşılıksız kardeş yardımında bulunuyor, diğer sosyalist ülkelere, sömürge esaretinden kurtulmuş devletlere, dünyanın çeşitli bölgelerindeki devrimci güçlere daima menfaat götmeyen yardımlarda bulunuyor.

Dünya sosyalist sisteminin ortak çıkarlarıyla aynı ayrı ülkelerin devlet egemenliği çıkarları arasındaki oranı ele alalım. Burjuva propagandası,

SBKP'ni mahut «egemenliği kasıtlama» görüşü ile itham ediyor. Bu iftiraya SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnef'in birçok konuşmalarında gereken cevap verilmiştir. Komünistler, devletlerin bağımsızlığı, eşitlik ve iç işlere karışılmazlık prensibine bağlıdırlar. Sosyalist devletlerin, devrimsel kazanımlarını emperyalizmin yıkıcı faaliyetlerinden ve karşı-devrim tehditlerinden koruma alanındaki ortak gayretlerini, sosyalist devletin egemenliğini savunma ödevleri gerektirmektedir. Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri 1969 Danışma Toplantısının ana belgesinde belirtildiği gibi, «sosyalizmi korumak komünistlerin enternasyonal borcudur».

Dünya sosyalist sisteminin kudretli etkisi ve birliği, her şeyden önce, sosyalist ülkeler halklarının yaratıcı emeği ve iktidardaki kardeş partilerin çalışmaları sayesinde güçlenmektedir. Fakat dünya sosyalizminin başarıları bütün dünya komünistlerinin, devrimci güçlerin desteğine de çok bağlıdır. Çünkü komünist ve işçi partilerinin tarihsel amaçlarına ulaşabilmeleri için sosyalizmin ortak dâvası yararına fedakârca ve sadakatle hizmet gerekli şarttır.

Komünist partileri, çalışmalarından ve güttükleri politikadan kendi ülkelerindeki işçi sınıfı karşısında sorumludurlar; fakat dünya işçi hareketine karşı da yükümlülük taşımaktadırlar. V. İ. Lenin şöyle demiştir: «Sosyalizmin çıkarları, dünya sosyalizminin çıkarları, ulusal çıkarlardan daha üstündür, devletin çıkarlarından daha üstündür» (Toplu eserleri c. 36, s. 341—342). Şimdi, sınıf düşmanına karşı yürütülen savaşta bütün partilerin başarı ve başarısızlıkları, her zamankinden çok, bütün uluslararası işçi sınıfının başarı ve başarısızlıklarına bağlıdır.

Emperyalistler ve onların hizmetinde olan sağcı sosyalist partileri, büyük ve küçük ekstremist gruplar, komünist partilerinin saflarını parçalamak, sosyalist ülkeler arasındaki işbirliğini aksatmak, onların ulusal kurtuluş güçleriyle birliğini baltalamak için çalışıyor. Şu veya bu devrimci müfrezeyi sosyalizmin güçlü kalesi Sovyetler Birliği'nden koparıp ayırmak için ümitsizce uğraşılıyor. Birlik ve beraberlikle bunlara karşı gelmek, milliyetçiliğin her türlü biçim ve belirtileriyle amansız savaş yürütmek, bundan sonraki başarılarımız için de en önemli şart olarak kalmaktadır.

Komünist ve işçi partilerinin birliği, emperyalizme karşı savaşta bütün güçlerin birleştirilmesi için son derecede önemli bir faktördür. İkili, bölgesel ve dünya çapında danışma toplantıları gibi forumlar sayesinde, aralarında arkadaşça işbirliği başarıyla gelişmekte, komünist hareketinin birliği sağlamlaşmaktadır. Komünist ve işçi partilerinin uluslararası danışma toplantıları pek büyük bir önem kazanmıştır. Bu toplantılarda partiler, emperyalizmle savaşın stratejisini birlikte hazırlamakta, eylemlerini koordine etmektedirler.

III

Proletarya dayanışması sloganının bütün devrimci güçler arasına yayılmış olması çağımızın büyük bir özelliğidir.

Bugün kapitalin memleketlerde sadece işçiler değil, en geniş halk yığınları da proletaryanın denenmiş savaş biçimlerine, örneğin, greve başvuruyorlar. Bugün grevcilere yardım etmeyi, sadece diğer işletmelerdeki işçiler değil, köylüler de, memurlar da, mühendisler ve teknik işçileri de, öğrenim gençliği de bir borç biliyor. Sosyal-ekonomik gelişimi çeşitli düzeyde bulunan ülke ve bölgelerdeki türlü sosyal zümreler, anti-emperyalist savaşta işçi sınıfının enternasyonal ilkesiyle silâhlaniyorlar.

Şunu da önemle belirtmek gerekir ki, enternasyonal dayanışma ilkesini ulusal kutuluş hareketi de kabul etmiştir. Bu hareketin öncülüğünü yapan en ilerici akımlar, başarılarının, aralarındaki dayanışmaya, dünya sosyalist sisteminin ve uluslararası işçi hareketinin desteğine büyük ölçüde bağlı olduğunu kendi deneyleriyle anlamışlardır. Onun için de 1969 Moskova Danışma Toplantısında yükseltlen ve «Komünist Parti Manifesto»-nın ünlü sloganının mantıklı bir gelişmesi olan: «Sosyalist ülkelerin halkları, kapital ülkelerindeki proleterler, bütün demokratik güçler, kurtulan ve hâlâ baskı altında yaşayan halklar; emperyalizme karşı, barış, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm uğrunda yürütülen ortak savaşta birleşiniz!» sloganı bugün için gayet aktüeldir.

Komünistler bu sloganı ortaya atarken, proletarya enternasyonalizmini, zamanımızdaki bütün devrimci güçleri kapsayan daha geniş bir dayanışma ile asla kaynaştırmamaktadırlar. Çünkü, proletaryanın öncüleri, Marksist-Leninist fikirleri kılavuz edinmişlerdir, bilimsel sosyalizmin mevzilerindedirler; ulusal kurtuluş hareketinin çeşitli bölümlerinin kendilerine göre ideolojik anlayışları vardır, sosyal ilerleme perspektifleri ve buna ulaşma yolları hakkında onlardan birçokları başka görüşlerden esinlenmektedir.

Meselenin özü şudur: Bütün bu ayrılıkları iyice anlayan komünistler, ortak düşmana karşı savaşta en geniş ilerici güçleri birleştirebilecek sloganı öne sürmektedirler. Böylece iki amaca birden ulaşılmaktadır. Birinde, zamanımızın aktüel sorunlarının birlikte çözümüne olanaklar doğmakta, diğerinde, eylem birliği sürecindeki işbirliği sayesinde devrimci hareketin çeşitli bölümlerinin birlik ve beraberlikleri sağlamlaşmakta, onların güçlü, tek bir devrimci mecrada birleşmeleri için gittikçe daha sağlam bir temel yaratılmaktadır.

Bütün dünyayı kaplamış olan, savaşan Viyetnamın kahraman halkı ile güçlü dayanışma hareketi, bu sloganın etkinliğini gösteren en parlak örneklerden biridir. Yalnız komünistler ve sadece devrimciler değil, ilerleme ve barıştan yana olan bütün insanlar Amerikan emperyalizminin cânice saldırısını protesto etmektedirler. Denebilir ki, Amerikan emperyalizmi moral bakımından tam bir çıkmaza girmiştir, ve hiç şüphesiz, Amerika Birleşik Devletleri'nde hükümeti suçlama hareketinin şiddetlenmesi, halkların emperyalist saldırganlığına karşı ortak savaşına önemli bir katkıdır.

Sovyetler Birliği'nin ve diğer Sosyalist ölkelerin, bütün uluslararası devrimci hareketin desteğiyle Viyetnam halkı, saldırganı hiç şüphesiz topraklarından kovacaktır. Ve yine iyice inanıyoruz ki, bütün ilerici güçlerle dayanışma halindeki Arap halkları, saldırganlarca çiğnenen yasal haklarını geri alacaklardır; Angola ve Mozambik'te yurtseverlerin, Yunanistan, İspanya ve Portekiz'de demokratların haklı dâvaları gerçekleşecektir. Fakat, bugün önde duran bütün aktüel sorunların çözömlenmesi, proletarya enternasyonalizminin, belirli bir süre için de olsa, ihmal edileceği anlamına gelmez. Bu yüce prensip, ilerici güçlere ilerideki başarılarının en emin bir garantisi olarak daimi bir kılavuz hizmetini görmelidir.

85 yıl önce Şikago işçilerinin kaniyle kıvıla boyanan 1 Mayıs günü, uluslararası proletarya dayanışması günü olmuştur. 1 Mayıs 1971'de bütün ölkelerde ve bütün kıtalarda milyonlarca insan, harbe, gericiliğe ve emperyalizme karşı sınıf kardeşleriyle omuz omuza savaşmaya hazır olduklarını göstermek için sokaklara fırladılar. İşçi sınıfının enternasyonal birliği, yüce devrimci harekete yeni yeni başarılar kazandırarak durmadan güçlensin!

Daima ileri

Moskova'da Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin XXIV. Kongresi yapıldı. Bu kongreye 14 455 321 Sovyet komünistini temsil eden 5 bine yakın delege, ayrıca 91 memleketin komünist, ulusal-demokratik ve sol sosyalist partilerinden 102 misafir heyet katıldı.

XXIV. Kongre, Sovyet toplumunun gelişme muhasebesini yaptıktan ve bugünkü uluslararası durumu değerlendirdikten sonra, SSCB'nin iç ve dış politikasının bellibaşlı yönlerini, komünizm kuruculuğunun önümüzdeki ödevlerini belirledi.

Sovyet komünistlerinin kongreleri daima birincil tarihsel önemi olan olaylardır. Bu da doğaldır. Zira, komünist hareketinde ve tüm devrimci harekette büyük itibarı olan Lenin partisinin hareket hattı, birinci ülke olarak sosyalizm yoluna koyulan ve şimdi komünist geleceğin temellerini atmakta olan memleketin perspektifleri, en güçlü sosyalist devletin politikası sözkonusudur. Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin bu yüksek forumunda alınan kararlar, yalnız Sovyet toplumunun gelişme yollarını belirlemekle kalmamakta, aynı zamanda uluslararası olayların gelişmesini de bütünüyle etkilemektedir.

Tahlil derinliği, fikir zenginliği ve ortaya konulan ödevlerin boyutları bakımından XXIV. Kongre, SBKP tarihinde, uluslararası işçi ve komünist hareketi tarihinde bu niteliklerine lâyık yer olacaktır. Daima ileri! Sovyet halkını komünizme doğru güvenle götürmekte olan Leninci partinin parolası ancak bu olabilir.

Sovyet ülkesinin ekonomik ve sosyal gelişmesi sorunlarının çözümü, kongrenin çalışmalarında baş yeri aldı. Merkez Komitesi'nin, SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaş tarafından sunulan çalışma raporu, komünist toplumu kurmakta olan partinin ve halkın kahramanca çabalarını geniş ve parlak bir tablo halinde gözler önüne serdi. Bugün memleketin büyük ekonomik gücü, bilimsel-tekniksel devrimin ön mevzilerinde güvenle yer alışı, sosyalist üretim ilişkilerinin yüksek olgunluk düzeyi, kültürel ilerilik, geniş yığınların öğrenim ve bilinç düzeyinin yüksekliği, toplumsal hayatın bütün alanlarında karşılaşılan çok daha büyük boyutlardaki ödevlerin çözülmesine imkân vermektedir.

Emekçilerin refahını daha da yükseltme işi daima ön plândadır. Bu, dokuzuncu beşyılığın esas ödevi olduktan başka, memleketin uzun süreli ekonomik gelişmesinin de genel yönelimi ve SBKP'nin ekonomi politikasının yüce hedefidir. Son derecede önemli ödev budur. Nispeten kısa bir tarihsel süre içinde, sosyalizm, tartışma götürmez biçimde kapitalizme üstün olduğunu ispat etmiş, çalışan insanı özgürlüğe kavuşturmuş, ona

lâyet olduğu yaşamı sağlamış, bütün kültürel değerlere kavuşması ve devlet işlerinin yönetimine aktif olarak katılması koşullarını yaratmıştır. Şimdi Sovyet sosyalist toplumu, insanların maddi ve kültürel ihtiyaçlarını tamamiyle karşılamak üzere daha atılgan ve entanzif çalışmalar için gerekli koşullara sahip bulunmaktadır.

Kongre'nin dokümanlarına bir göz atınlar, bu ödevin ne kadar somut ve canlı olarak ele alındığını anlıyacaklardır. Burada hayalcilik ve soyut hükümler yoktur. Halkın yaşama düzeyini yükseltme programı, artan ekonomik potansiyele, eldeki kaynaklara, toplumsal üretimin bundan böyle de hızla gelişmesi yolunda yeni olanakların kullanılmasına dayanmaktadır. Bu program, amacı bilimi geliştirmek, işletmecilik çalışmaları, ekonomi plânlama ve yönetimi ve kadro yetiştirme mekanizmasını yetkinleştirmek olan bir tedbirler kompleksi ile takviye edilmiştir. Ağır endüstri, şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de memleketin ekonomik gücünün, halk refahı artışının temeli olacaktır. Bu durumda sosyalist köy ekonomisine yeni ve büyük somut ödevler düşmektedir.

Merkez Komitesi'nin hesap verme raporunda ve aynı zamanda SBKP MK Politbüro üyesi ve SSCB Bakanlar Kurulu Başkanı A. N. Kosigin yoldaş tarafından sunulan, SSCB halk ekonomisinin geliştirilmesine ait beşyıllık plân (1971—75) direktiflerine ilişkin raporda, halk ekonomisinin hiçbir dalı dikkat çevresi dışında bırakılmamış ve ekonomik problemler sosyal problemlerle, komünizmi kurmanın perspektif ödevleriyle sınırlı bağıntılı olarak ele alınmıştır. Sovyet ekonomi ve kültürünü geliştirme sorunu, sosyalist ülkelerle çok yanlı işbirliği ve entegrasyon süreçleriyle sıkı bağları içinde çözümlenmiştir.

Toplumsal problemlere kompleks yaklaşım, sosyalizmin politik sistemini yetkinleştirme yollarının belirlenmesinde de ardıcıl olarak uygulanmıştır. Parti programına uygun ve SBKP XXIII. Kongresinin çizdiği doğrultunun bir devamı olarak, XXIV. Kongre, Sovyet sosyalist demokrasisinin daha da geliştirilmesine ilişkin bir somut tedbirler dizisi tesbit etmiştir. Egemelik temsil organları olan sovyetlerin, sendikaların, Komsomol'un ve diğer toplumsal örgütlerin rollerini artırmaya, sosyalist yasallığı ve hukuk düzenini güçlendirmeye ve toplum aleyhtarı çeşitli belirtilerle savaşı kuvvetlendirmeye ilişkin tedbirlerin hepsi, eninde sonunda bir tek amacın hizmetine, milyonlarca emekçinin toplumsal işlerin yönetimine doğrudan doğruya ve daha aktif biçimde katılmasını sağlama, halkın girişim ve eyleminin bütün gücünü ekonomik ve sosyal sorunların çözümünde, kişiliğin serbestçe gelişmesi için en iyi toplumsal koşulların yaratılmasında kullanma amacının gerçekleştirilmesi hizmetine koşulmuştur.

XXIV. Kongre parti yapısına da bazı yenilikler getirmektedir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi, her aşamadaki ödevlere uygun olarak kendi örgütünü, eylemlerinin biçim ve metotlarını yetkinleştirdiği içindir ki,

Sovyet toplumunu başarıyla yönetebilmektedir. Partinin emekçilerle bağlarını durmadan kuvvetlendirme, demokratik santralizmi ardıcıl olarak uygulama, kollektif çalışmaları kişisel sorumlulukla bağdaştırma, eleştiri ve özeleştiriyi etrafıca geliştirme gibi parti kuruluş ve eylemine ilişkin Leninci prensipler şimdi daha geliştirilmektedir. Kongre, parti saflarında, sosyalist toplumun öncü gücü olan işçi sınıfı temsilcilerinin çoğunlukta bulunmasının bundan böyle de gerekli olduğunu belirtmiştir.

Kongre, emekçilerin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ruhunda eğitilmeleri, halk eğitimi sistemini yetkinleştirme, bilimi, kültürü ve güzel sanatların çeşitli kollarını geliştirme sorunları üzerinde büyük bir dikkatle durmuştur. Dokümanlarda, partinin düşünsel-teorik eyleminin muhasebesi yapılmış, komünizm kuruluşuna ilişkin teori ve pratiğin aktüel sorunları ele alınmıştır.

Burjuva propagandasının iftiracı hücumlarına kesin bir direniş göstermenin, her çeşit revizyonistlerin devrimci öğretimizin özünü boşaltma yeltenişlerini demaske etmenin gerekli olduğunu belirten SBKP, sosyalizm, komünizm ve dünya devrimci süreci problemlerini yaratıcı olarak çözümlemeyi en önemli ödevlerinden biri saymaktadır.

L. İ. Brejnef'in raporunda, şimdiki uluslararası durumun esaslı bir tahlili yapılmış, Sovyet devletinin güttüğü dış politikanın amaçları bir daha doğrulanmıştır. Bu amaçlar, öteki sosyalist ülkelerle birlikte sosyalizm ve komünizmin kurulmasına elverişli uluslararası koşullar yaratmak, sosyalist ülkeler arasındaki birlik ve dayanışmayı, dostluk ve kardeşlik bağlarını sağlamlaştırmak, ulusal kurtuluş hareketini desteklemek ve gelişme halindeki genç devletlerle çok yanlı işbirliği yapmak, değişik sosyal düzenli devletlerle barış içinde yanyana yaşama prensibini ardıcıl çabalarla kökleştirmek, emperyalizmin saldırgan eylemlerine kesin bir direniş göstermek ve insanlığı yeni bir dünya harbine sürüklenme tehlikesinden kurtarmaktır.

Bütün Sovyet halkı, şimdiye kadar olduğu gibi, bundan böyle de kesinlikle Viyetnam, Laos, Kamboçya halklarından yana, Arap memleketlerinden yana, emperyalistlerin saldırısına karşı savaşmakta olanlardan yanadır.

XXIV. Kongre, bütün aktüel uluslararası sorunlarda Sovyet tutumunu açıklıkla formüle etmiş, önemli birçok dış politika girişimlerini de aynı açıklıkla dile getirmiştir.

Kongre, SBKP'nin, dünya komünist hareketinde birlik ve dayanışmayı kuvvetlendirmek, emperyalizme karşı savaşta bütün devrimci ve ilerici güçlerin eylem birliğini sağlamak uğrunda kesin mücadele azmini yeni bir kuvvetle doğruladı. Kardeş partilerin yöneticileri, ulusal-demokratik ve sol sosyalist partiler temsilcileri de, yaptıkları konuşmalarda, SBKP'nin

bu alandaki eylemlerine, kurtuluş hareketinin ana dayanağı sıfatıyla Sovyetler Birliği'nin oynadığı role büyük bir değer biçtiler. Aynı sözcüler, SBKP XXIV. Kongresinin, ilerici güçlerin yürüttükleri savaşa yeni bir atılım kazandırdığını, devrimci hareketi önemli fikirlerle zenginleştirdiğini belirttiler.

V. İ. Lenin, parti kongrelerinin en önemli ödevlerinden birinin, pratik tecrübeyi, birikmiş olan değerli ve öğretici her şeyi genellemek, yetersizlik ve kusurları eleştiriye tâbi tutmak ve bunların giderilmesi yollarını aramak olduğuna işaret ediyordu. İşte XXIV. Kongre tom da bu ruhta eylemesel ve ilkesel çalışmalarla geçti. Alınan kararlar Sovyet halkının çıkarlarını dile getirmekte, devrimci hareketin başlıca ihtiyaçlarına cevap vermekte, barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm savaşının ödevlerine çözüm yolları göstermektedir.

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi redaksiyonu, bundan sonraki sayılarda da, SBKP XXIV. Kongresi'nin çalışmalarına ve kararlarına ilişkin çeşitli yazılar ve materyaller yayınlamak kararındadır.

Parlâmenter değil, çalışan Meclis

SSCB Yüksek Sovyetinin çalışmalarından izlenimler

« . . . parlâmenterler, kanunları kendileri yapmalı, kendileri uygulamalı, hayatta olup bitenleri kendileri denetlemeli, seçmenlerine doğrudan hesap vermelidirler.»

K. Marks, Paris Komünü deneyinden şu sonucu çıkarmıştı: «Komün parlâmenter değil, çalışır korporasyon olmalıydı.» yılında proletarya devleti hakkındaki görüşlerinin temeli yaptı, açık ve kesin şöyle dedi: Bize parlâmenter değil, çalışır devlet kuruluşları gereklidir! Ama bu, bizim temsilci demokrasiye karşı olduğumuz anlamına değil, demokrasiden yalnız bir biçim bırakan ve gerçekte onu yokeden parlâmenter lâfazanlığa karşı olduğumuz anlamına gelir. Ve Lenin «Devlet ve devrim»de şunu belirtiyordu: «Biz, temsil kurumlarından yoksun bir demokrasi, hattâ proletarya demokrasisi tasavvur edemeyiz, ama parlâmentosuz olabiliriz ve *olmamız da gereklidir . . .*»

Bu kitap tamamlanamadı. Yeni bölümün «1905 ve 1907 Rus devrimleri deneyi»

Lenin tarafından yazılan şu sonsöz'le basıma gönderildi: «Devrim deneyi» yararlı.»

İşte yarım yüzyıldan fazla bir zamanın geçtiği o günlerden beri canlı devrim deneyi, Lenin'in eserini tamamlamaya devam ediyor. Sovyet devlet hayatının gelişmesinde sağlam gelenekler yaratılmış, çok uzun bir yol geçilmiş bulunuyor. Öteki sosyalist ülkelerin de faydalandıkları bu gelişme deneyi derin bilimsel incelemelere konu olmakta devam ediyor.

Benim ödevim basit: SSCB'nde sovyet demokrasisinin temsili ve çalışan kurumu olan en yüksek devlet organının çalışma pratiğini, bir gazeteci sıfatıyla edindiğim izlenimleri — tam olduğunu iddia edemeyeceğim notlara dayanarak — anlatmak.

Kanunların doğuşu

Bilindiği gibi, Sovyetler Birliği'nde kanunlar Yüksek Sovyet tarafından kabul edilir. O anların kaçınılmaz coşkusu defalarca tasvir edilmiştir. Eller ormanlaşır: oybirliğiyle kabul edilmiştir. Kanun tasarısı kanunlaşmıştır artık. Halkın, uzun yıllar uyararak yaşıyacağı bir kanun olmuştur. Ama bu tasarı nerede hazırlanmıştır? Ne kadar sürmüştür bu hazırlık? Nasıl olmuştur bu iş?

— Alın toprak kanununu, — dediler bana SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Sekreterliği'nde — Bu kanun üzerinde uzun süre çalışıldı. Yıllarca çalışıldı. Tasarının ilk getirilişinde, Meclislerin daimi komisyonları ve Prezidyum, henüz tamam olmadığı görüşünü ileri sürdüler. Ve sonra sizin dediğiniz o coşkulu «ân»a varılınca kadar yıllarca çalışıldı ve tartışıldı. Son zamanlarda kabul edilen bütün kanunlar, sağlık koruma kanunu, emek kanunu, nikâh ve aile kanunu, yeraltı servetlerinin korunması kanunu (şimdi hazırlanıyor) hep birkaç yıllık çalışmaların ürünleridir.

Oybirliğine gelince, bizi çokçası bu oybirliğinden ötürü yeriyorlar. Burjuva propagandasının en yaygın iddialarından biri şudur: «Görüyorsunuz ya, tartışmasız kabul ediyorlar!» Gerçekten de, Yüksek Sovyet'te kanunlar oybirliğiyle kabul edilir. Ama bu oybirliği çıkış noktası değildir, çok karmaşık, ve dediğim gibi, yıllarca süren çalışmaların sonucudur.

Örneğin, sağlık koruma kanun tasarılarını görüşen alt komisyon toplantı halindedir. Oturuma, büyük bir bilgin olan operatör N. N. Blohin başkanlık etmektedir. Blohin Yüksek Sovyet'te yeni değildir. Evvelce de iki dönem Yüksek Sovyet milletvekilliği yapmıştır. Evet, alt komisyona, milletvekillerinden başka, ekonomistler, sendika önderleri, hukukçular, maliyeciler, doktorlar da çağırılmıştır. Hepsı birden, geleceğin sağlık koruma kanununu madde madde incelemektedirler. Hem redaksiyon düzeltmeleri, hem de esasa değgin düzeltmeler yapmaktadırlar. Derken, bir prensip tartışması patlak veriyor:

— Bir hasta, kendisinin veya yakınlarının muvafakati olmadan ameliyat edilebilir mi, edilemez mi?

— Hasta kendinde değilse, bu muvafakat nasıl alınır? Ya yakınları başka şehirdeyseler veya nerde oldukları bilinmiyorsa? Doktorun böyle işlere vakti olacak mıdır?

— Ama ben dünyanın hiçbir ülkesinde zorla ameliyat yapma hakkı veren bir kanun görmedim.

— Örneğin, ülser kanamasını ele alalım. Hasta, ancak iş işten geçtikten sonra ameliyat edilmeye razı olur. O halde hayatı kurtarma adına, doktora yetki verilmelidir . . .

— Ben bu fikirde değilim. Harpte, ameliyata, şu veya bu uzuvlarının kesilmesine razı olmayan yaralıları vardı. Sonra, hepsi değilse de, birçoğu iyileşti. Hayır, anlayın, rızası olmadan, kimsenin bacağını kesmeye girişemem.

— Hayatta hepsine reçete yazılamıyacak nice haller vardır.

— Bu hususun hukuken tesbiti gerekir. Yoksa, biz ilk yardım işini kötüleştirmiş oluruz. Ameliyatın ertelenemez olduğu hallerde, operatör, hastanın yakınlarını, vasisini aramaya zorlanmamalıdır.

Nihayet şu sonuca vardılar: Evet, doktor, ancak «olağanüstü haller»de, erteleme «hastanın hayatı için tehlike teşkil ettiği» ve yakınlarının «mukafakatini almak» «mümkün olmadığı» zamanlarda kendi başına karar verebilir ve vermek zorundadır. Ve bu formül kanunlaştı.

Birçok insanın hayatı böyle bir söze bağlıdır demenin de gereği yok her halde. Bu konularda tartışma kaçınılmazdır. Toprak Kanunu Esasları'nın kesin metnine, toprağın miktarına, niteliğine, verim derecesine vb. ilişkin bilgileri içeren bir kadastro maddesi eklenmişti. Bu madde, örneğin kuzey bölgeleri kolhozcularının işlenir topraklarının — diyelim ki Kuban'daki bereketli toprağa kıyasla — kalite düşüklüğü yüzünden zarara uğramalarının önlenmesi bakımından gereklidi. Netekim, bu ek hüküm de, kadastronun özel toprak mülkiyetinin bir ürünü olduğunu ve Sovyetler Birliği için bunun gereksizliğini iddia eden bazı bilgin-ekonomistlerin itirazlarına rağmen, kabul edildi. Tartışmaların ne kadar sertleştiğini tasavvur edebilirsiniz.

Hep reel düzeltmeler mi yapılıyor? Bizce, kanunların hazırlanması aşamasında bu düzeltmeler yeterinden de fazladır. Sözünü ettiğim Sağlık Koruma Kanunu tasarısında 55 maddeden 46'sı esaslı olarak işlenmiş, değiştirilmiştir. Fakat iş bununla bitmiyor. Asıl mücadele bundan sonra başlıyor. Şairin dediği gibi, kanun henüz katılmışmış değildir.

Biz bu çalışmayı, bu karmaşık devlet işini gelişme halinde bulduk. Şunu anlamalıyız ki, emekçilerin iktidarı tarihsel bakımdan hâlâ gençtir. Hattâ, burjuva parlâmentarizmi biçimlerinin birkaç yüzyılda meydana geldiğini gözönüne alırsak, emekçilerin iktidarı gepgençtir diyebiliriz. Sovyet devlet mekanizması biteviye yetkinleşmekte, bu mekanizmada bugün de değişmeler olmaktadır. Şu kadarını söyleyelim ki, evvelce Yüksek Sovyet'te kanun hazırlama işi, yasama takliflerine göre, her iki Meclis'in 62 milletvekilinden oluşan komisyonları tarafından görüldü. Şimdi ise, meclislerin daimi ihtisas komisyonları vardır. Bunlar, sanayi, köy ekonomisi, inşaat, ticaret, halk eğitimi, bilim, kültür, sağlık ve sosyal yardım alanlarının ana sorunlarıyla uğraşmaktadırlar. Kanun hazırlama çalışmalarına katılan bu komisyonlar, daimilik adlarına lâıyk olarak, yalnız hazırlama sırasında ve görüşme oturumlarında değil, bu dönemler arasında da çalışmaktadırlar. Ve bunlara, 912 milletvekili, yani SSCB Yüksek Sovyet'nin yarısından fazlası katılmaktadır.

Gerçekte, sosyalist demokrasiye ilişkin Lenin prensiplerini geliştirmenin pratik yollarından biri de budur. Yüksek Sovyet, SSCB Anayasası'nın verdiği geniş temsil yetkilerini gerçekleştirme yönündeki çalışmalarını artırmaktadır. Zira zaman değişmekte, yeni sorunlar ortaya çıkmakta ve yüksek egemenlik organı yeni çalışma organları yaratmaktadır. Öyle görülüyor ki, ihtisas komisyonları kuruluşunun, plânlamada yeniden-kuruluş dönemine, SSCB'nde ekonomik reformun yönetim ve gelişimini yetkinleştirme dönemine raslaması boşuna değildir.

Evet, belirttiğimiz yolla kanun tasarısı hazırlanmış, değerlendirilmiş ve komisyonlarda görüşülmüştür. Sonra? Sonra kanun yapıcı, eleştirmenler arar. Yani kendisi ateşi üzerine çekmektedir. Zira bazı itirazlar duymak ihtiyacındadır; tasarısının tartışma götürür zayıf noktalarını meydana çıkarmak, mümkün tepkilere karşı hazırlıklı bulunmak, bütün varyantları peşinen değerlendirmek ister.

Devlet herkesten kanunları yerine getirmesini ister. Demek ki, yurttaşlar kanunları bilmelidirler. Öte yandan kanunlar uzun zaman yürürlükte kalır. Daha yeni doğmuş bir kanunun, henüz mürekkebi bile kurumadan düzeltmelere uğraması herhalde hoş değildir. Ben bugün uyarınca yaşadığım temel kanunların çocuklarıma ve mümkünse torunlarıma da kalacağından emin olmalıyım. Ancak bu takdirde onlarda kanunlara saygı duygusu eğitebilirim (düzeltmelere saygı duygusu eğitmek daha zordur). Şimdi belki bana itiraz edenler, üretim güçlerinin geliştiği, toplumsal ilişkilerde değişimler olduğu gerekçesiyle değişmedik kanun olamayacağını söyleyenler bulunacaktır. Doğrudur, ama köklü değişiklikler gün meselesi değil, uzun yıllar meselesidir.

Kanunun uzun ömürlülüğü daha çok onun hazırlanış işlemlerinin niteliğine bağlıdır. Düzeltmelerden kaçınmanın en iyi yolu, bunları kanunun kabulünden önce düzeltmeye çalışmaktır. İşte bundan ötürü, hazırlanmış bir tasarı, onu kaleme alanlara artık tamamlanmış görünür (yoksa, hazır demelerinin anlamı kalmaz) ve yankıları öğrenilmek istenir. Bütün ilgili kuruluşlara gönderilir. İlgili bütün bilim kurumlarına sunulur. Ne kadardır, çok mudur bu kuruluş ve kurumlar? Bir fikir vermek için şu kadarını söyleyelim ki, Su İşleri Kanun tasarısı için 130 ilgili kuruluş ve kurumun fikri alınmıştır.

Bir bakanlık suların temizliğinden sorumludur, diğeri-elinden geldiği kadar — suları kirletir. Bakanlığın biri orman yetiştirir, öteki orman keser. Derken, akar sularla tomrukların nakli konusunda bir tartışma başlar. Bilgin-ihtiyologlar (*) ırmakların tıkanıldığını, balıkların ölüp gittiğini ileri sürerek, bu ulaştırmaya kesinlikle karşı çıkarlar. Kereste sanayiinde çalışanları bir telâş alır, zira sularla ağaç tomruğu nakliyatından vazgeçmeye hazır değillerdir. Bir yandan Devlet Plânlama Kurulu, Bilimler Akademisi, Sağlık Bakanlığı, Maliye Bakanlığı da kendi fikirlerini bildirirler. Ciltler dolusu yazılar, bilgiler, kanıtlar, rakamlar toplanır.

Görüşler çatıştığı ve bağdaşmasına imkân bulunmadığı takdirde, bir danışma toplantısı yapılır (toprak kadastrosu konusunda böyle olmuştur). Ya da bakanların açıkça ve yüzyüze tartıştıkları kuruluş veya kurumlara-rası toplantılar düzenlenir (tomrukları ulaştırmada ırmaklardan faydalanma konusunda böyle olmuştur). Ve nihayet, bu ulaştırma tarzının,

(*) ihtiyografi: Balıkçılık bilimi.

yoldan yoksun olan ve başka çarenin bulunmadığı Tayga'da terkedilemeyeceği sonucuna varılmıştır. Bununla beraber, ırmaklarda balıkların havyar bıraktığı yerlerin, dinlenme bölgelerinin ve yasağın kayıtsız-şartsız uygulanması gereken trafiğe elverişli suların ayrı ayrı tesbit edilmesi kararlaştırılmıştır.

Yapılan kayıtlar yeniden gözden geçirilir, hepsi tekrar çoğaltılır. Sonra, bakarsınız: birinci maddede 17 düzeltme, ikinci maddede 14, üçüncüde 25 düzeltme. Ve yine görüşmelerden, yeni tartışmalardan sonra kanun tasarısının bir varyantı daha meydana getirilir. Uçsuz-bucaksız memleketin her yanına, SSCB'nin onbeş cumhuriyetinin yüksek sovyet prezidyumlarına gönderilir. Kanun tasarısının bu cumhuriyetlerden her birinin geleneklerine, iklim ve gelişme derecesine göre de düzenlenmesi gereklidir. Örneğin, Baltık kıyısı halkları nikâh yaşının 21'e çıkarılması gerektiği kanısındadırlar; bazı güney cumhuriyetlerinde ise 18 yaş bile çok görülmektedir. Kaldı ki, burada daima yetkilerin karşılıklı ilişkisi problemi ortaya çıkmakta, bir soru'nun bütün ülke ölçülerinde çözülmesi gerekirken, bir başkasının cumhuriyetlerin yetkileri çerçevesinde düzenlenmesinin daha iyi olacağı belirtilmektedir.

Demek oluyor ki, kanun tasarısı, doğuşundan en isabetli çözümle sonuçlanıncaya kadar uzun bir tartışmalar yolu geçmektedir. Bu yolda, şu veya yöneticinin sübjektif isteklerinin değil, ihtisas kollarının, ekonomik bölgelerin, cumhuriyetlerin objektif ihtiyaçlarının gözönüne alınması ve bağdaştırılması gerekmektedir. Kanunda probleme dokunulmadan etrafında dolaşılması kötü bir şeydir, zira hayat onu nasıl olsa suyuüzüne çıkaracaktır. Yarınki kanun çok uluslu muazzam bir memleketin koşullarını yarattığı kalburdan geçirilmektedir.

Kuruluş ve kurum çerçevesindeki çıkarlar tüm halk ekonomisinin çıkarlarına öncelik tanımalıdır. Yersel çıkarlar bütün devletin çıkarlarıyla bağdaştırılmalıdır. Günlük çıkarların, bütün bir gelişme döneminin çıkarlarına tâbi olması gerekir.

Milletvekilleri ve bakanlar

Yüksek egemenlik organı, yalnız kanun yapmakla, halk ekonomisi plânını ve devlet bütçesini onaylamakla değil, aynı zamanda, memlekette bunların uygulanışını gözlemekle de ödevlidir. Yüksek Sovyet'in yeni ihtisas komisyonları daha çok bu görevi güçlendirmek için kurulmuşlardır. Bu komisyonlar birçok bakanı hesap vermeye çağırdılar. Bunlar arasında, Hafif Endüstri, Gıda Endüstrisi ve Töresel Gereçler İçin Makine Yapımı Bakanı V. N. Dönin da vardı.

— Komisyona ne gibi duygularla gittiniz? diye sordun bakana.

— Övgüler beklemiyordum şüphesiz. Mademki beni müzakereye çağırmışlardı, her şeyden çok yetersizliklerden söz edeceklerdi elbette. Ne var

ki, her şey hangi açıdan eleştirilmesine bağlıdır. Eğer gerçeklere dayanıyorsa, eleştiri ne kadar ağır olursa olsun, otur, dinle ve aklını başına topla. Bizim sorunlarımızı ele alacaklarını önceden bildiğimiz için, bakanlıkta iyice hazırlanmıştık. Ama ne gibi somut sonuçlara varılacağını elbette önceden bilemezdik . . .

Problemleri titizlikle incelemiş olan milletvekilleri söze başlıyorlar. Ve hafif endüstride, gıda endüstrisinde eskimiş bir hayli makine bulunduğunu, yeni teknik uygulama plânlarının daima zamanında yerine getirilmediğini belirtiyorlar. Sorunları içtenlikle ortaya atıyor, doğru değerlendirmeler yapıyorlar.

Tartışma içinde Ural'lı bir milletvekili diyor ki:

— Burada ekmek pişirme işlerinin makineleştirilmiş olduğundan bahsettiler. Oysa ben, yola çıkmadan önce, bölgemizdeki ekmek fabrikalarına bir göz attım . . .

Gidip görmüş. Bütün deliller komisyonun önünde, en büyük bilginlere de danışılıyor. Ayrıca, sözü geçen toplantı için, bir grup milletvekili, Özbekistan, Kazakistan, Letonya ve Ukrayna'da, Rusya Federasyonu'nun çeşitli bölgelerinde bu işlerin gidişatını özel olarak incelemiş bulunuyor . . .

Oturumların ilk yarısı, delillerin karşılaştırılması ve tahliliyle geçti. Milletvekilleri bunların hepsini incelediler, değerlendirdiler, bir mal sahibi titizliği gösterdiler ve epeyce karmaşık olan durumdan çıkış yolunu da belirlediler.

Bakana tekrar sordum:

— Peki, bütün bunların reel sonucu ne?

— İlyce terlettiler bizi! Ve bize yardım edilmesi gerektiği sonucuna vardılar. Komisyonun tavsiyeleri Bakanlar Kurulu'na gönderildi. Orada da incelendikten sonra bir kararname hazırlandı. Bu arada bizim yıllık plânda sermaye yatırımları oldukça artırıldı. Tek sözle, durumdan memnunuz.

Bunlara ekliyeceğimiz bir şey yok gibidir. Bir süre geçtikten sonra, milletvekillerinin ulaştıkları temel sonuçlar, daha büyük bir belirginlik ve tamlik kazandı. SBKP XXIV. Kongresi'nin, tüketim malları üreten endüstriye ilişkin dokuzuncu beş yıllık plân direktiflerinde, bu üretimin, üretim araçları üretimine kıyasla daha yüksek tempolarla artırılması öngörülmüştür. Ayrıca, hafif endüstri ve gıda endüstrisinin ihtiyaçlarını gidermeye doğrudan hizmet etmekte olan ağır sanayi kollarına özel bir ilgi gösterilmiştir.

Görüyorsunuz ki, maddi üretimin hergünkü yönetimi, kapitalist düzende çokçası işverenler ve özel firmalar tarafından yapılan bu muazzam iş (onlara göre en kutsal ödev bir «önderlik», bir «programlaştırma». Fakat bütün bu iddialar işin aslını değiştirmiyor) maddi üretimin hergünkü

yönetimi, SSCB'nde temsil kurumlarının dolaysız kontrolü altında gerçekleştirilmektedir.

Yüksek Sovyet, memleketin en önemli iç ve dış politika sorunlarını çözümlmek, bütün alanlarda yüksek denetimi gerçekleştirmekle yükümlüdür. Meclislerde örneğin (32'şer kişilik) dışişleri komisyonları vardır. Bu komisyonlarda yalnız diplomatlar ve profesyonel politikacılar değil, işçiler, kolhozcular, aydınların temsilcileri çalışmaktadırlar. Yüksek Sovyet Preziryumu, işte bu üyelere, uluslararası anlaşmaları verir, onlar da somut durumu ayrıntılarıyla inceler, görüşlerini bildirirler, SSCB Yüksek Sovyet toplantılarına raporlarını sunarlar. Böylece, şu veya bu uluslararası anlaşmanın onaylanmasından önce çok ciddi çalışmalar yürütülür.

Yukarıda belirttiğimizden başka SSCB'nde, sayıları 50'yi bulan genel ekonomik kuruluşları veya belirli üretim kollarını yöneten bakanların çalışmaları da yüksek egemenlik organının denetimi altındadır. Fakat milletvekillerinden her hangi birinin aklına eser de, klâsik parlamento şemalarına uyararak, her somut sorunu, meclislerin toplantılarında, plenumlarda bütün bakanlarla doğrudan müzakereye girişmeye kalkışırsa, bu, gülünç demokrasi taklitçiliğinden başka bir şey olmaz. Böyle toplantılar geceli gündüzlü, hatta yıllarca da devam ettirilse, faydalı hiçbir sonuç alınmaz. Bu yüzden, daimi komisyonlar, alt komisyonlar, milletvekili grupları gibi çalışma organları sistemi geliştirilmiştir.

Milletvekili, bir bakana soru yöneltebilir, şu veya bu kuruluşa mektupla soru sorabilir ve kendisine cevap verilmesi zorunludur. Toplantı dönemi kürsüsünden (basında geniş ölçüde yayınlanan stenografik protokollerde görüldüğü gibi), memleket hayatının çeşitli problemlerinden sorumlu nice bakanlıklara sert eleştiriler yöneltilmesi olağandır.

Yine oybirliği üstüne

Birlik ve oybirliği ayrı şeylerdir. Milletvekilleri nihai hedeflerde elbetteki birlik içindedirler. Bununla beraber, onlar, değişik kanıları, kanılar arasındaki müansları dile getirirler; zira yaşça, meslekçe, öğrenimce ve yaşamsal tecrübece farklı kişilerdir. Kendilerine emanet edilen bu yüksek ödevi yaparken, bir yandan da her zamanki işlerinde çalışmaya devam ederler: Akademisyen milletvekili akademisyen olarak, bakan milletvekili bakan, işçi milletvekili işçi olarak çalışır.

Ve işte, bu akademisyen, bakan ve işçinin sağlık komisyonunda bir arada oturduklarını gözünüzün önüne getirin. Akademisyen-doktor elbetteki tıptan daha iyi anlayacak, bakan da memlekette hastaneler inşaatının ne durumda olduğunu daha iyi bilecektir.

Onlardan sonra Tataryalı petrol işçisi G. B. Saitkaraef söz alıyor ve diyor ki:

— Yoldaşlar! Memleketin genel durumu artık iyice anlatılmıştır. Şimdi, müsaadenizle ben de köyümüzdeki durumu anlatayım. Beni Karabaş'tan milletvekili seçtiler. Nüfusu 12 bin kadar. Orada sağlık kurumları yeni yapılara yerleştirilmiştir. Durumları pek te iyi değil. Çok iyi doktorlarımız var, fakat sağlık yardımlarında can sıkın taraflar çok. Yola çıkacağım sırada şöyle bir olayla karşılaştık . . .

Milletvekili «özel bir olay»ı anlatıyor, mahalli rakamlar veriyor ve görülüyor görüş boyutları bambaşkadır. Bunda alttan gelen kanının zayıflığı değil, gücü yansımaktadır. Zaten bundan ötürüdür ki, yüksek egemenlik organında halkın bütün tabakalarının, bütün ulusların ve sosyal grupların temsilcileri bulunmaktadır. Yüksek Sovyet için, bu örnekte görüldüğü gibi, memleket ölçüsündeki durum kadar, bir işçi öbeğinde, en hücre bir köyedeki durumu da bilmek gereği vardır, Saitkaraef tıp okumuş değildir; kökeni köylüdür, sonra asker, ondan sonra da işçi olmuştur, ama sağlık konusunda asıl baş figür odur, hastalandığı zaman tıbbın yardımını isteyecek odur. Onun kanısı bakanın görüşünün üstünde değildir, ama aşağı da kalmaz.

Burada (konu çerçevesi dışında olsa da) belirtmeliyiz ki, milletvekilleri yükümlendikleri devlet görevini yalnız komisyonlarda ve memleket yüksek sovyeti toplantılarında yapmazlar. Daimi komisyonlar cumhuriyetlerde de, özerk bölgelerde de, yersel sovyetlerde, hattâ en küçük, en uzak köy sovyetlerinde de vardır. Memlekette böyle 324 bin kadar komisyon ve 2 milyon 100 bin milletvekilinin 1 milyonu 700 bini bunlarda çalışmaktadır.

Gelişmedeki eğilimlerin de gözönüne alınması önemlidir. Geçenlerde, SBKP MK'nin mahalli sovyetlerin çalışmalarını daha da iyileştirme tedbirlerine ilişkin kararı çıktı; bundan sonra da SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun «Şehir ve bölge emekçi milletvekilleri sovyetlerinin temel hak ve ödevleri»ne ilişkin buyruğu yayınlandı. Sovyetlerin ödevleri yalnız konut yapımı, bayındırlık, sağlık, eğitim ve geçim sorunlarıyla uğraşmak değil, halk ekonomisi kompleks gelişmesinin son derecede karmaşık problemleriyle de meşgul olmaktadır. Onlar kendi bölgelerinde, fabrikalar yapımını ve fabrikaları yeniden kurma işlerini — hangi kuruluşlara ait olduklarına bakmaksızın — koordine etmekle, materyallerin, işgücü ve finans kaynaklarının kullanılmasını denetlemek ve yöneltmekle yükümlüdürler. Sorun geniş çapta ele alınmış, ilkesel olarak çözümlenmiştir.

SSCB Yüksek Sovyeti milletvekili (aktifse ve ödevlerinin bilincine varmışsa), seçim çevresinde yetenekli kişiler bulup toplayacak, onların yardımıyla işlerin gidişini ve kanunların uygulanışını denetliyecek veya yeni bir kanun tasarısındaki düzeltmeleri (bunlar yersel komisyonlardaki üyelere daima gönderilmektedir) aynı kişilerle birlikte inceliyecek, yersel organlarla, sovyetler ve parti örgütleriyle danışmalarda bulunacak,

istatistik dairesinden, halk kontrolünden gerekli rakam ve bilgileri istiyecektir. Asıl ödevi, kendi çevresini, kendi kolhozunu, fabrikasını, kentini, köyünü yakından tanımasıdır. Leninci sosyalist demokrasi prensiplerinin özlüğü, bir işçinin veya kolhozunun, dört yıllık milletvekilliği döneminde bakan olmaları değildir, çalıştıkları işlerde kalarak, bir devlet adamı gibi düşünme yeteneklerini geliştirmeleri ve büyük haklarını sonuna kadar kullanmalarıdır.

Yüksek Sovyet içinde komisyonlar, alt komisyonlar, çalışma grupları çoktur; her biri kendi yolunu bulur. Bu yollar birbirinin aynı değildir. Çokçası 30—40 kişinin katıldığı canlı müzakerelerde, konuşmalarını önceden yazıp da okuyanlara az raslanır. Yazılı konuşma usulden değildir. İnandırıcı ve düzgün konuşmada, isabetli ifadeler bulmada, espride âdeta yarışılır. Gerçek, gerginliği hiç azalmıyan, ama sıkıntılı da olmiyan bir atmosfer içinde aranır.

Yüksek Sovyet meclisleri kendi çalışma organlarını yönetir, ve bu organlar yalnız kendi meclisleri önünde hesap verirler. Ne var ki, son yıllarda Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun işleri çoğalmış, ödevleri de daha karmaşıklaşmıştır: Toplantı dönemleri arasında daimi komisyonların çalışmasını Prezidyum koordine eder, en önemli kanun tasarıları ve anlaşmalar hakkında onların kanısını sorar. Komisyonların tavsiyeleri gereğince alınan tedbirlerin gidişi hakkında bazı kuruluşların belirli vâde (iki ay) içinde bilgi vermeleri gereklidir. Prezidyum, usulü bozanların kulağını çeker ve bununla ilgili olarak özel bir karar çıkarır.

Okuyucunun aklından şöyle bir soru da geçebilir: Bütün milletvekilleri aynı derecede aktif midirler? Hayır, aynı derecede aktif oldukları söylenemez. Onlar insandır; insanlar birbirinin aynı değildirler. Ama daimi komisyonların ve SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu'nun gördükleri büyük işin özlüğü, olabildiği kadar çok insanı, milletvekili olmiyanları da, aktif çalışmalara çekmektir.

Şimdi kanun tasarısının yolunu sonuna kadar izliyelim. Kendiliğinden anlaşılıyor ki, tasarı üzerindeki çalışmalar oylama ânına kadar devam etmektedir. Son aşamalardan biri genel kurul oturumudur. Tasarının hazırlanmasına katılmış olan bütün komisyonlar bu oturumda bir araya gelirler. Böyle bir oturuma ben de katıldım. Oturum, Kremlin'de, beyaz sütunlu, yuvarlak ve kubbesi (SSCB devlet bayrağının dalgalandığı kubbe) şaşılacak kadar yüksek Sverdlovsk Salonu'nda yapıldı.

Oturumda müzakere konusu olan emek (iş) kanunu esasları tasarısının hazırlanması çok uzun sürmüştü. Komisyonlar hem emek kanunlarının önemini, hem sendikaların isteklerini, hem de memlekette son dönemdeki değişiklikleri (emekli aylıklarının artırılması, beş günlük çalışma haftasına geçiş, iş ücretlerinin yükseltilmesi vb.) büyük bir dikkatle gözönüne almışlardı. Her şey hazır, her şey açıklığa kavuşmuş görünüyordu.

Ama bu oturumda da Ukrayna, Litvanya ve Rusya Federasyonu milletvekilleri bazı yeni tamamlama ve düzeltmeler yaptılar. Örneğin, bir dokumacı olan milletvekili M. N. Kapusta şöyle bir istekte bulundu: Kanun tasarısında, hâmile kadınların ve emzikli anaların işten çıkarılmasını yasaklayan bir hüküm var. Bu iyi ve doğru. Ama işyeri kapatılırsa ne yapılacak? Kanuna şunu eklemek gerek: Böyle hallerde, gebe kadına ve emzikli anayabir başka iş gösterilmesi zorunludur . . . Düzeltme böylece kabul edildi.

Kanun tasarılarının en geniş çapta müzakere edilmek üzere yayınlandığını da belirtmeliyiz. Yayınlanan tasan hakkında memleketin her yanından binlerce mektup geliyor. Bunlar inceleniyor, kabule değer olan ve olmayan teklifler ayrılıyor, sonra kabule değer olanların tasarıya yanıtı için rolleri çok büyük olan bilginler ve uzmanlar tekrar çalışmaya çağırılıyorlar. Ve bu iş, toplantı dönemine kadar böylece sürüyor.

Örneğin, Su İşleri Kanunu tasarısı üzerindeki halk çapında genel tartışma yedi ay sürdü. Bu yedi ay boyunca, gazete ve dergilerde emekçilerin teklifleri, notları, görüşleri yayınlandı. Ayrıca toplantılar örgütlendi; yalnız Belorusya SSC'nde 7 bin toplantı yapıldı, bunlara yüzbinlerce kişi katıldı ve 25 bin kişi söz aldı. Azerbaycan'da müzakere sonuçlarının koordinasyonu ve tasnifi için özel bir operasyon komisyonu kurulması lâzımgeldi. Sözü geçen tasarıda epeyce esaslı değişiklikler ve değerli eklemeler yapıldı. Teklif edilen düzeltmeler milletvekilleri tarafından kabul edilmediği hallerde (şüphesiz, böyle haller de vardı), basında gerekli bilgi verildi.

İşte böylece, kanun tasarısı, hazırlanma yolunun sonuna, son defa görüşüleceği SSCB Yüksek Sovyeti toplantısına ulaşır. Dediğimiz gibi, burada da düzeltmeler yapılır, burada da tartışmalar çıkabilir. Bir örnek daha: Her iki meclisin — Birlik Sovyeti ve Milliyetler Sovyeti — ortak oturumunda, Nikâh ve Aile Kanunu tasarısının görüşülmesi sona ermek üzereydi. Tam oylamaya geçileceği sırada, Litvanya öğretmenlerinden milletvekili V. I. Şimukonene söz istedi. Ve ileri sürdüğü düzeltme teklifleri o kadar esaslı ve önemliydi ki, oturumlar plânını derhal değiştirmek zorunluğu ortaya çıktı. Ayrıca başka sözcüler de ufak tefek düzeltmeler teklif ettiler.

Bunun üzerine oturum başkanı şöyle dedi:

— Yapılan son konuşmalarda milletvekilleri, tasarının bazı maddelerinin daha da işlenmesi gereğini ileri sürdüklerinden, kanunun, yeni teklifler meclislerin ilgili daimi komisyonları tarafından gözden geçirildikten sonra, yarın oylanmasını teklif ediyorum. İtirazınız var mı? («Yok!» sesleri.) Demek ki, teklifimiz kabul edilmiştir.

Evet, komisyonlar, bilginler, hukukçular yeniden toplandılar, gece yarısına kadar tekrar tartışılar ve ertesi gün, SSCB Yüksek Sovyeti'ne, Litvanya'lı öğretmenin düzeltme tekliflerini kabul etmek gerektiği sonucuna varıldığını bildirdiler.

Ve nihayet, ancak son tamamlama ve düzeltmeler yapıldıktan sonra, beklenen o törensel ân geldi ve Kremlin Sarayı'nın kubbesi altında bir eller ormanı yükseliverdi.

Anatoliy Agranovski

TÜSTAV

Ekonomik bütünleşme

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelerin işbirliğinde yeni aşama

VILI KUNTS

Alman Demokratik Cumhuriyeti ve memleketin yönetici gücü olan Almanya Sosyalist Birlik Partisi (ASBP), sosyalist devletlerin politik ve ekonomik birleşmelerini aktif olarak desteklemektedir. ASBP'nin programında «sosyalizmin dünya çapında zaferi, sosyalist ülkelerin ilerlemeleri ve uluslarının yaşayış koşullarının iyileştirilmesi için uluslararası ekonomik işbirliği yoluyla dünya sosyalist sisteminin muazzam üstünlüklerinden azami derecede yararlanmanın gayet büyük önemi vardır» deniliyor.

V. Ulbricht, EYK (Ekonomik Yardımlaşma Konseyi) ne üye ülkelerin ekonomik entegrasyonunun (bütünleşmesinin) objektif zorunluğunu belirtirken, bunun, şimdi sosyalist ülkelerin ulusal halk ekonomilerinin ilerlemesini hızlandırmada ve sosyalizmle kapitalizm arasındaki ekonomik yarışmada çözümleyici bir etken olduğunu söyledi.

1

Hâlen EYK'ne üye ülkelerin hepsinde entegrasyon için gerekli olan bellibaşlı politik ve ekonomik koşullar olgunlaşmış bulunmaktadır. Sosyalizm artık toplumsal hayatın çözümleyici alanlarında kapitalizmden üstünlüğünü göstermiştir. Kapitalist dünyasında sanayi gelişiminin nispeten hızlı tempolarına rağmen, EYK'ne üye ülkeler son beş yılda dünya sanayii üretiminde kendi paylarını daha fazla artırdılar (% 31 den % 33'e). Bu, kapitalizme kıyasla sosyalizmde dinamizmin daha yüksek olduğunu ve ekonominin başlıca dallarında mevzilerini genişletmeye devam ettiğini ortaya koymaktadır.

Şunu önemle belirtmek gerekir ki, EYK'ne üye ülkeler 1966—1970 döneminde 1961—1965 dönemine kıyasla ortalama yıllık ulusal gelirden, endüstriyel ve tarımsal üretimde daha yüksek artış elde etmişlerdir. Bu, aşağıdaki verilerde açık olarak görülmektedir (yüzde hesabıyla):

	1961—1965	1966—1970
Ulusal gelir	6.1	7.2
sanayi	8.2	8.5
tarım	2.2	2.8 (1966—69)

Peşin verilere göre EYK'ne üye ülkelerin sanayi üretimi 1969 yılındakine kıyasla 1970 yılında yaklaşık olarak % 8 artmıştır. ADC — 6.4; Macaristan — 7.0; Çekoslovakya — 8.2; SSCB ve Polonya — 8.3; Bulgaristan — 9.3 ve Rumanya'da % 11.7. Bu arada, sınai üretimin artış payı emek veriminin artışı sayesinde daimi olarak yükselmektedir. 1970 yılında bu oran EYK ülkelerinde % 80—90'a çıkmıştır. Halbuki 1961—1965 yıllarında, ADC ve Çekoslovakya hariç, % 50—60'ı geçmiyordu.

Son yıllarda EYK'ne üye ülkeler, uluslararası işbölümünü derinleştirme ve ekonomik entegrasyon alanlarında çeşitli olanaklardan gittikçe daha fazla yararlanmaktadırlar. 1966—1970 perspektif plânları bu amaçla koordine edilmiş, ihtisaslaştırma ve kooperatifleştirme, bilimsel-tekniksel işbirliğini genişletme tedbirleri alınmış, uluslararası ortak kuruluşlar meydana getirilmiştir. Ekonomik bağların gelişmesi sonucunda dış ticaret değişimi bir hayli artmıştır.

EYK'nin kuruluşundan beri geçen 20 yılı aşkın süre içinde, üye ülkeler arasında sanayi, bilim, teknik ve halk ekonomisinin diğer alanlarında entegrasyon niteliğinde sıkı bağlar kurulmuştur. SSCB ve EYK üyesi diğer ülkelerin ekonomik ve bilimsel-tekniksel alanlarda, halk ekonomisini plânlama ve yönetme sistemlerini yetkinleştirmede ulaştıkları başarılar, uluslararası kooperatifleşmeyi derinleştirme ve bu suretle de entegrasyon sürecini geliştirme koşullarını yaratmıştır.

Komünist ve İşçi Partileri 1969 Uluslararası Danışma Toplantısında belirtildiği gibi, «sosyalist dünya şimdi yeni düzende gizlenen güçlü rezervlerden önemli derecede daha tam olarak yararlanma olanaklarının meydana geldiği bir aşamaya girmiştir. Gelişimi artık yeni sosyal yapıya dayanan olgun sosyalist toplumun ihtiyaçlarına cevap veren daha yetkin ekonomik ve politik biçimlerin hazırlanıp uygulanması buna yardım etmektedir». Emperyalizm ve oportünizme karşı ortak ideolojik savaşta, dış politikada ve savunmadaki pratik işbirliğinde sosyalizm prensipleri ve özellikle sosyalist entegrasyon prensibi daha fazla kuvvetlenmiştir.

EYK'ne üye ülkeler entegrasyona işte bu önemli koşullar içinde başlamakta ve ona çağdaş aşamada dünya sosyalist sisteminin geliştirilmesi yolunda başlıca ödevlerden biri göziyle bakmaktadırlar. L. İ. Brejnev, kardeş ülkelerin ekonomik entegrasyonu sorununun, «ortak çabalarımızla aktif olarak çözümüne yöneldiğimiz kilit sorun» olduğunu söylemiştir.

Sosyalist ekonomik entegrasyon, sosyalist devletlerin plânlı, koordine çalışmalarıyla, sosyalizmin ekonomik kanunlarını kompleks ve uyumlu enternasyonal etkileşmeleri içinde benimseme süreci olarak gelişmektedir.

EYK'ne üye ülkelerin kudreti, politika, ekonomi ve savunmanın bütün önemli alanlarında güçlerini geniş ölçüde birleştirmek, en zengin tarihsel tecrübeye ve muazzam maddi kaynaklara sahip olan Sovyetler Birliği

etrafında sım sıkı birleşmek suretle sağlanmaktadır. V. Ulbricht'in belirttiği gibi, «Geniş ölçüde sosyalist entegrasyon sisteminin özeği olan Sovyetler Birliği'nin artan rolü objektif yasallıktan doğmaktadır.»

Şimdiye kadarki uluslararası kooperatifleşme ve mal değişimi biçimlerine kıyasla sosyalist entegrasyonun özelliği, çok çeşitli ekonomik tedbirler kompleksi olarak gittikçe daha etkili olmasındadır. Bu durum, özel sorunları kolektif olarak çözümlmekten, ihtisaslaştırma ve kooperatifleştirme alanlarında her ülkenin aldığı tedbirlerden, bilim ve teknik alanlarındaki ayrı ayrı anlaşmalardan EYK'ne dahil ülkelerin ulusal ekonomilerinin uyumlu karşılıklı etkilerine, bilim, teknik ve üretim alanlarındaki en önemli ödevlerin çözümünde uzun vâdeli ikili ve çok yanlı işbirliğine doğru düzenli bir geçişi gerektirir.

Mesele, her şeyden önce ekonomik ve sosyal alanlarda çalışmaları koordine etmek, EYK ülkelerinde halk ekonomilerinin plânlı gelişimlerinin etkinlik ve yetkinliğini artırmaktır. Bu suretle, sosyalizmin yürütücü güçleriyle ekonomik yasalardan, uluslararası ölçüde ortak bir ekonomik sistem olarak bu plânlı ve bilinçli biçimden daha geniş ölçüde yararlanılacaktır. Sosyalist devletler, bilimsel-tekniksel devrimin gereklerini yalnız bu temel üzerinde hep birlikte ve daha noksansız olarak karşılayabileceklerdir.

II

EYK ülkelerinin ekonomik entegrasyonu, sosyal-ekonomik özü, amaçları, biçimleri, yöntemleri ve sonuçları bakımından kapitalist entegrasyondan bütbütün farklıdır. *Sosyalist entegrasyon*, üretim güçlerinin önünde geniş artış ufukları açan ve plânlı olarak gerçekleşen ilerici bir süreçtir. Bu süreç, sosyalist ülkelerin temel ulusal ve enternasyonal çıkarlarının ortaklığına, düşünsel ve politik birliğine, ortak Marksist-Leninist dünya görüşüne dayanır. Sosyalist entegrasyon, *emperyalizme karşı yürütülen sınıf savaşında* yeni bir etkili silâhtır. EYK, entegrasyonu ne derecede amaca yönelik hale getirebilirse, kardeş ülkelerin ekonomi güçleri o nispette hızlı artacak, yürüttükleri barış içinde yan yana yaşama politikası da o derecede daha etkili olacaktır.

Güçlerarası oranın kendi aleyhlerine değişmekte olduğu koşullar içinde bulunan emperyalist devletlerin politikası, sosyalist ülkelere ideolojik yoldan sızmak ve onları yıkmak için bütün olanaklardan yararlanma amacını gütmektedir. Özellikle Federal Almanya'da sağcı çevreler barış içinde yan yana yaşamaya ve Avrupa'da gerginliğin azaltılmasına engel olmaya çalışmaktan vazgeçmemektedirler. Batı Alman emperyalist politikasının ünlü kişilerinden F. Ştraus kapitalist devletlerle EYK ülkeleri arasında ekonomik ilişkilerin geleceği hakkındaki görüşünü gayet açık olarak belirtmiştir. «Avrupa Tasarısı» adlı kitabında Ştraus, «Ara

yerdeki Avrupa» adıyla bir «Avrupa entegrasyonu» kurulmasını istemekte ve bu «Avrupa»da Sovyetler Birliği'ne yer vermemektedir. Ona göre «Ara yerdeki Avrupa» «Atlantikten Bug ve Karadenize» kadar uzanmalıdır. «Kışkırtma ve Cevap (Avrupa programı)» adlı kitabında da şöyle demektedir: Sosyalist devletlerle ilişkilerinde Batı, onları bağımlı duruma getirecek yollar ve çareler aramalıdır ve «Doğu Avrupa rejiminin ekonomik bakımdan sağlamlaşmasına değil, Avrupa'nın bölünmüş kesimleri arasında iç bağların kurulmasına hizmet edecek tasarılar desteklenmelidir . . . Bu suretle doğu komşularımızı Avrupa'ya çekmeliyiz . . . »

Ştraus, Batı Alman emperyalizminin sosyalist ülkeler topluluğuna saldırganlık görüşünü böylece gayet açık olarak ortaya koyuyor. Ştraus, Batı Alman emperyalizmi egemenliğinin, sadece Ortak Pazar içinde gerçekleşmesini değil, aynı zamanda sosyalist devletlere de yayılmasını isteyebilir.

ASBP Merkez Komitesi'nin 14. Plenumu, burjuva ideolojisinin her çeşidine karşı amansız savaşın, bu arada sosyal-demokrasi ideolojisine karşı savaşın, aktif barış içinde birlikte yaşama politikası için önemli bir şart olduğunu belirtmiştir. Plenumda ASBP Merkez Komitesi Sekreteri E. Honeker «Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin sosyalist devletler topluluğu ile ardıcıl entegrasyonu, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle kardeşçe dostluğu, devletlerimizin uygunlaştırılmış ortak politikası, değişik toplumsal düzenli devletler arasında böyle aktif barış içinde birlikte yaşama politikasına elverişli bir zemin yaratır» demiştir.

Sosyalizmin ortak çıkarları, emperyalist politikasına karşı kolektif ve koordine bir stratejiyi ve özellikle EYK ülkeleri ekonomik sorunlarının süratle çözülmesini gerektirir. Buna giden yol, plânlı sosyalist entegrasyonun üstünlüklerinden fazlasıyla yararlanılarak en yüksek bilimsel-tekniksel düzeye ulaşmış yüksek üretimli halk ekonomisinden geçer.

Emperyalizmin ekonomik yayılmasına ve sosyalist ülkelere sokulma çabalarına karşı savaş, şüphesiz, değişik sistemli devletler arasında çok çeşitli ilişkilerin (özellikle ticari ilişkilerin) zayıflatılmasını gerektirmez. Hâlen EYK ülkeleri dış ticaretlerinin % 25'ten 30'a kadarı sosyalist olmayan devletlerdir. Eşitlik, karşılıklı çıkar ve tarafların iç işlerine karışmama prensibine dayanılarak yapılan bu ticaret, ekonomik yararlardan başka, barışa ve halkların anlaşmasına da hizmet etmektedir.

III

Sosyalist ülkelerin uluslararası işbirliğinde, EYK'nın XXIII. oturumunda alınan kararlarla başlamış olan yeni nitelikteki aşama, artık perspektif plânlara yansımış bulunmaktadır. Örneğin, ortak kararlara dayanan mal değişimi büyük ölçüde artmıştır. 1971—1975 yıllarında ADC ile SSCB arasında dış ticaret hacminin 100 milyar markı aşması lâzım, ADC ile

Polonya arasında 20 milyar marklık bir mal değişimi plânlaştırılmıştır; daha pek çok örnek verilebilir.

ADC, Sovyetler Birliği ile ve diğer EYK ülkeleriyle bilimsel ve ekonomik kooperatifleşme alanında plânlı olarak çok sayıda uluslararası anlaşmalar yapmaktadır; artık belirli ürünlerin veya ürün gruplarının ortaklaşa üretimini plânlamak için tedbirler alınmaktadır.

EYK'nin XXIII. ve XXIV. oturumlarında, devletlerarası plânlı *ekonomik bağları güçlendirmek ve üretim ilişkileri alanında giderek entegrasyona geçmek* birinci dereceli bir görev olarak ortaya konmuştur. Perspektif plânlarının koordine edilmesi, *işbirliğinin* ve uluslararası sosyalist işbölümünü derinleştirmenin başlıca metodu olarak kabul edilmiştir. Bu, çağsal, etkisi yüksek yapılı ulusal bir ekonominin biçimlenmesine, bilim ve teknikte ön mevzilere geçilmesine yardım edecektir.

Plânların uluslararası koordine edilmesi, yapısal politikanın temel sorunlarını çözümlemede, en yüksek bilimsel-tekniksel sonuçlara ulaşmada, büyük kuruculukların ortak plânlanması dahil, ekonominin başlıca dallarına sermaye yatırımlarında daha tam bir uygunluğa varmada, önemli komplekslerin incelenmesi ve kooperatifleştirilmesinde, devlet anlaşmaları yapmada EYK ülkelerinin gayretlerini bir araya getirmelerini sağlamaktadır. Plânların gittikçe daha büyük çapta koordine edilmesi, halk ekonomisinin başlıca dallarında ve türlü üretimlerde sistematik ve aşama aşama gerçekleşen aralıksız bir süreç anlamına gelmektedir.

Şimdiki aşamada perspektif plânlarının koordine edilmesi, her şeyden önce devletler arasında ulusal geniş-üretim sürecinde çözümleyici halkaların uygunlaştırılması, araştırma ve üretim alanlarında kooperatifleşmeden başlanarak, anlaşmalar gereğince karşılıklı mal sağlanmasına kadar ekonomik artışı belirleyen alanlarda aralıksız ve gittikçe daha düzenli uluslararası işbirliği demektir. Şimdi asıl mesele, böyle bir uygunlaştırma için en etkili biçimleri bulmaktan ve aynı zamanda topluluğun ortak çıkarlarını ve topluluğa üye ayrı ülkelerin yararlarını açık olarak öngörmekten ibarettir.

EYK ülkeleri toplumsal ürünün en önemli iki kesiminin üretimine özel ilgi göstermektedirler: Bunlardan biri, bilimsel-tekniksel devrimin gelişmesini karakterize eden en modern emek araçları (makine ve donatılarının kompleks sistemleri, elektronik ve bilim âletleri otomatik yönetim hatları, ölçme ve denetim cihazları, petrol kimyası), diğeri de genellikle (yakıt, ham madde ve enerji gibi) her türlü maddi üretimin bağımlı olduğu başlıca maddeler.

Ekonominin çeşitli alanlarının geliştirilmesi ile ilgili ulusal programlar EYK'de uluslararası entegrasyon görüşü ile daha tam olarak uygunlaştırılacaktır. Böylece, sosyalizmde yeni gelişmelere zemin hazırlanacaktır.

Bilimsel öngörü, deney değiş-tokuşu, bilimsel-tekniksel ve ekonomik öngörülerin ortaklaşa hazırlanması EYK ülkeleri arasında *işbirliğinin yeni bir unsurudur*. Öngörü alanındaki sıkı işbirliğinden başlayarak, araştırma ve üretim çalışmalarının en önemli yönlerinin uluslararası koordinasyonu, EYK ülkeleri arasında ekonomik ilişkilere yeni bir nitelik kazandırmakta ve her ülkede iyi sonuçlar vermektedir. Örneğin, ham madde kaynaklarının öngörülmesi, bunları işlemek için perspektif tasarılar, özellikle ortak yatırımları ve uluslararası yatırım Bankasından para almayı öngören tasarılar hazırlamaya imkân vermektedir. Elektronik, ham madde ve materyal üretimi, halk ekonomisinin kimyalaştırılması, elektronik hesaplama tekniğinden yararlanma, daha verimli yeni makine sistemleri hazırlama alanlarında deney değiş-tokuşu ve ortak öngörüler için olanaklar belirlemekte, kadro yetiştirme sorunlarında ortak öngörülerin önemi artmaktadır. Uluslararası işbölümünün derinleşmesinde ayrı branşların öngörülerini önemli yer almaktadır.

Araştırma ve üretim alanlarında uluslararası kooperatifleşme büyük önem kazanmaktadır. Bu kooperatifleşmeye özellikle tekniksel ilerlemeyi belirleyen ve bu suretle de emek verimini artıran alanlara plânlı olarak yaymak gerekiyor. Araştırma ve üretim çalışmalarının bir arada kooperatifleştirilmesi, plânların uluslararası koordinasyonu esasına göre gelişir. Bilim gibi bir üretim gücünden plânlı ve rasyonel olarak yararlanmak, sonuç belirleyici bir faktör olmaktadır.

Bu alandaki uluslararası kooperatifleşme şu bakımdan faydalıdır: yararlı etkisi nispeten düşük olan birçok üretimi ihtisaslaştırma yerine, EYK ülkelerinin uyushmalı çabaları yüksek bilimsel-tekniksel düzeyde komple makine sistemleri hazırlama alanına yoğunlaştırılmakta ve birleştirilmiş çağşal teknoloji uygulanmaktadır. Bu türlü sistemler meydana getirmekle güdülen amac, halk ekonomisinin önemli işlerini çözmek için EYK ülkelerine kısa süre içinde yüksek kaliteli makineleştirme ve otomatikleştirme araçları vermek ve bu suretle emek veriminin artırılmasında yüksek tempolara ulaşmaktır.

Sovyet ekonomistlerinden O. Bogomolof, entegrasyon sürecinde pazar mekanizmasını ve özellikle mal, değer, döviz ve kredi gibi kategorileri yetkinleştirmenin çözümleyici önemi olduğunu iddia eden bazı bilginlerin görüşünü kabul etmemektedir. EYK ülkelerindeki ekonomi bilginlerinin çoğu sosyalist ülkelerde entegrasyonun en etkili kaldırıcı devlet plânı olmalıdır, diyorlar.

Kendiliğinden de anlaşılıyor ki, *EYK ülkeleri arasında mal-para ilişkilerinin yetkinleştirilmesi*, sosyalist entegrasyonun objektif bir sorunudur, fakat bunun başarıyla çözümünü ancak devlet plânları ve bu plânların koordinasyonu esasına göre mümkündür. EYK'nin XXIII. ve XXIV. oturumlarında entegrasyon amaçları için mal mekanizmadan daha tam ve plânlı

olarak yararlanmak ve mal tedavülü yardımıyla işbirliğinin daha aktif teşviki için gerekli tedbirler alınmıştır. EYK ülkelerinin kollektif dövizini olarak rubleyi sağlamlaştırmak, şüphesiz, entegrasyon işlerinin ayrılmaz bir kesimidir. Mal-para ilişkileri sistemini daha fazla yetkinleştirmede bellibaşlı bir unsur da, Uluslararası Ekonomik İşbirliği Bankasının çalışma alanının genişletilmesi ve bir Uluslararası Yatırım Bankasının kurulmasıdır. Emek verimi ve üretim masraflarındaki değişmelere bağlı olarak, EYK'nin fiyat sistemi de yetkinleşecektir. Bütün bu işler, şüphesiz, entegrasyonun kompleks programına yansıyacaktır.

EYK ülkeleri için olduğu gibi, ADC için de sosyalist ekonomik entegrasyon aktüel bir sorundur. Entegrasyon, kendi imkânlarından yararlanarak, Sovyetler Birliği ve diğer kardeş ülkelerin de muazzam üretim potansiyaline, bilimsel-tekniksel ulaşımına dayanarak, ülkemizin politik ve ekonomik bakımdan daha fazla güçlenmesine yardım etmektedir.

ADC, EYK ülkelerine makine ve âlet yapımı, hafif sanayi ürünleri vb. ihraç etmek için büyük olanaklara sahiptir. Bizim bütün ihracatımızın büyük bir kısmı kardeş ülkelerin halk ekonomilerinde büyük önemi olan makine ve donatılardır. ADC, gemi inşaatı ürünleri ihracatında geleneklere sahiptir. Örneğin, 1946—1965 döneminde Sovyetler Birliği'ne genel tonajı 1.6 milyon ton gemi, 1966—1970 yıllarında da 340 gemi satılmıştır.

EYK ülkeleriyle, özellikle Sovyetler Birliği ile sıkı ilişkilerimiz sayesinde ekonomimizin bellibaşlı ham madde ihtiyaçları bu ülkelere sağlanmaktadır. Özellikle petrol ithalatımızın % 90'ını, demir madeninin % 95'ini, pamuğun % 90'ını, kok kömürünün % 45'ini vb. Sovyetler Birliği sağlamaktadır. Ham madde ve yakıt, ADC sanayiinin hızla ve etkili olarak gelişmesinin temelidir.

Etkili bilimsel-tekniksel ve ekonomik kooperatifleşmeye pratik örnek, SSCB ile ADC arasındaki karşılıklı elektronik hesaplama tekniği sağlama anlaşmasıdır. Bu, iki tarafın şimdiye dek imzaladıkları en büyük kompleks imalat anlaşmasıdır. Bu anlaşma, EYK'nde uygunlaştırılan tek elektronik hesaplama tekniği gereğince projeler hazırlama ve araştırma işlerinden, üretim sürecinden, karşılıklı tedariklerin ihtisaslaştırılmasına kadar işbölümü derecelerini somut olarak belirlemektedir. Bu anlaşma, taraflara büyük yarar sağlamakta ve dünya ekonomisinde onların bilimsel-tekniksel ve ekonomik mevzilerini güçlendirmektedir.

ADC ile diğer EYK ülkeleri arasındaki yüksek etkili uluslararası işbirliğine benzer örnekler, sosyalist entegrasyonun gelişmesiyle artmaktadır. Bu işbirliği, araştırma ve üretimde yeni yeni alanları kapsamı içine almaktadır. Sadece ADC ve SSCB hükümetleri arasında böyle 30'dan fazla anlaşma ve sözleşme yapılmıştır. Halk ekonomisinin başlıca dallarına ait olan bu anlaşmaların gerçekleştirilmesi taraflara büyük yarar sağlamaktadır. Öngörme sorunlarında işbirliği, ekonomik-matematik modellerin

ve elektronik beyinlerin yardımıyla plânlama sisteminin geliştirilmesi, yönetimin örgütlenmesi için bilimsel çalışmalar alanında işbirliği ve deney değiş-tokuşu, üretim süreçlerinin otomatikleştirilmesi için bir dizi birleşik sistemlerin meydana getirilmesi, çağsal otomatikleştirme sistemlerine gerekli donatım projelerinin hazırlanması ve üretilmeleri hep bu işbirliğine dahildir. ADC ile diğer kardeş ülkeler arasında bilimsel-tekniksel devrimin çeşitli alanlarında sıkı bir kooperatifleşme, EYK ülkelerinin durmadan derinleşen sosyalist-ekonomik entegrasyonunun somut bir ifadesidir.

Entegrasyon sürecinde sosyalist düzenin üstünlüklerinden yararlanarak ekonominin başlıca dallarında en yüksek sonuçlara ulaşmaya çalışan kardeş EYK ülkeleri topluluğu en etkili üretime ve nihayet kapitalizmden mutlak bir maddi üstünlüğe ulaşması için gerekli olan bütün olanaklara sahiptir. Emekçilerin yaşayış düzeylerinin daha fazla yükseltilmesi ve sosyalizmin bilimsel-tekniksel ve ekonomik yarışmanın bütün alanlarında zaferi için bu, çözümleyici bir koşuldur. V. İ. Lenin sosyalizmde ekonomik kuruculuğun öneminden söz ederken şöyle demiştir: «Bu ödevi çözdük mü, uluslararası çapta mutlaka ve kesinlikle zafere ulaşmış oluruz.»

Yarım yüzyıllık savaşın ürünleri

MİLOŞ YAKEŞ

1971 Mayıs'ında Çekoslovakya Komünist Partisi 50. kuruluş yıldönümünü kutladı. Bir memleketin hayatında yarım yüzyıl büyük bir dönem değildir. Ama bu süre içinde memleketimizde önemli toplumsal değişiklikler olmuştur. Bunlar halklarımızın tarihinde **en önemli olaylar sayılabilir**. Bu elli yıl çetin sınıf savaşları dönemi, partinin gergin politik ve örgütsel eylemleri dönemidir. Başarısızlıkları başarılar izlemiştir. Nihayet, işçi sınıfı fedakârca yürüttüğü savaşın sonucu olarak iktidarı elde etmiş ve sosyalizm Çekoslovakya'da da üstün gelmiştir.

ÇKP'nin kuruluşu

Con Rid'in dediği gibi, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi dünyayı sarstı. Bu devrim, 1918 yılına kadar Çek bölgelerini ve Slovakya'yı da kapsayan Avusturya-Macaristan krallığını da sarstı. Burjuvazi her araca başvurarak gerçeği gizlemeye, Rusya'da proletaryanın üstün gelmesinin önemini küçültmeye çalışıyordu. Ama bu çabalar boşunaydı. Gerçekler devlet sınırı tanımazdı. Netekim, gerçekler bizim memleketimizde de süratle kendine yol açtı.

Birinci Dünya Savaşı sırasında Avusturya-Macaristan'da, kanlı emperyalist talanına ve ulusal ezgiye karşı güçlü bir işçi hareketi doğdu. Rusya'daki devrimin seferber edici esin ve etkisiyle, Prag ve diğer şehirler emekçileri 14 Ekim 1918'de yığinsal eylemlere geçtiler. Bu eylemler sonucunda, daha devlet bağımsızlığının ilânından önce krallık egemenliğine fiilen son verilmiş oluyordu. Bu eylemlerin karakteri, bir sosyalist cumhuriyet ilânı isteklerinde açıkça kendini gösteriyordu.

Devrimci hareket büyüyüp genişliyordu. 1918 yılında Bavyera ve Macaristan'da Sovyet cumhuriyetleri kurulmuş, Doğu Slovakya'da da Sovyet cumhuriyeti ilân edilmişti. Bilindiği gibi, çok geçmeden karşı-devrim bu sovyetleri ortadan kaldırdı.

Çekoslovakya'da burjuvazinin egemenliği tehlikeye düşmüştü. Burjuvazi egemenliğini takviye etmek ve zaman kazanmak için hileye başvurdu. Halkın istekleri karşısında boyun eğme gibi görünerek, toprak reformu yapmak, işsizlere yardımda bulunmak, sekiz saatlik işgünü uygulamak ve hastalık sigortası örgütlemek vaatlerinde bulundu. Silâhı elden bırakmayan burjuvazi, bu hilelerin yanı sıra, kaba kuvveti de kullanıyor, mahkemelere ve cezaevlerine belbağlıyordu. Uyguladığı taktik esas itibarıyla sosyal-demokrasinin sağcı liderlerine güvenme temeline dayanıyordu. Bu liderler, çeşitli Avrupa memleketlerinde, işçi sınıfının çıkarlarını burjuva hükümetleri içinde şu veya bu bakanlık koltuğu karşılığında defalarca

satmışlardı. Harbin başlangıcında II. Enternasyonal'in batması sonucunu hazırlayan oportünizm, bu Enternasyonal'e üye partilerden çoğunun «kendi» burjuvazilerinden yana geçmelerinin sebebiydi. Bu konuda Çekoslovakya sosyal-demokrasisi «liderleri» de sürüden ayrılmadılar.

Rus proletaryasının zaferi, temeli işçilerden oluşan Çekoslovakya sosyal-demokrasisinin evrimini kuvvetle etkiledi. 1918 yılında alıp yürüyen tartışmalar ve polemik, partide sol ve sağ kanatları meydana getiren açık bir ayrışmayla sonuçlandı.

«Sosyal-demokrat» gazetesi, bu ayrışma dolayısıyla Ekim 1919'da yayınladığı bir yazıda şöyle diyordu: «Partimiz üyelerinden bir kısmı Hradçanı'-deki Bakanlar kurulunda, bir kısmı da Pantraz hapisanesinin hücrelerinde bulunmaktadır.»

Ve 1919'da, sol kanat, oportünistlerden ayrı olarak ilk konferansını yaptı.

Partide ardıcıl Marksistlerin etkisi artıyordu. Baştakiler iktidarı ellerinden kaçırmaktan korkuyor, sosyal-demokrasi sağcı liderleri de kayırdıkları aylak memuriyetlerini yitirmek istemiyorlardı. Sosyalizme ihanet edenlerin desteklediği burjuvazi, sol kanadın ağır basan bir politik güc haline gelmekte olduğunu anlayınca, hayâsızca hareket etmeye başladı. 1920'de hükümetin istifasıyla de, tamamen kendi güdümünde ve hizmetinde bir kabine kurmak ve devrimci işçilere karşı saldırıya geçmek olanağını buldu.

1918'de cumhuriyetin kurulmasından 1920'de oportünistlerin ihanetine kadar olayların gidişi, bilimsel teoriyi kılavuz edinmiş bir devrimci parti olmadan, işçilerin ve köylülerin üstün gelebileceklerini gösterdi.

Marksist sol kanat 14—16 Mayıs 1921'de Prag'da ÇKP'nin Kurucu Kongre'sini açtı. Bu kongrede, ilkönce, Çek, Slovak, Macar ve Ukrayna asıllı devrimci proletaryanın esas kollarının temsilcilerini birleştiren bir parti kuruldu. Parti, Komintern'in 21 koşulunu kabul ederek ona üye oldu. Kongrede B. Şmeral yoldaş raporunda şunları söyledi: «Biz politik partiden de fazla bir şeyiz. Biz yeni hayatın öncüsüyüz. Biz yeni ilişkiler kurarak, yeni insanlar yaratmak istiyoruz.»

1921 yazında Komintern'in III. Kongresini yöneten V. İ. Lenin, heyetimizle bütün önemli sorunları ayrıntılarıyla görüştü. Komintern, politik doğrultunun ve parti tüzüğünün hazırlanmasında Çekoslovak komünistlerine yardım etti. Böylece ÇKP daha kuruluşundan itibaren uluslararası komünist hareketiyle bağlandı. Partinin biçimlenmesi, 1921 Ekimi sonunda Prag'da toplanan Birleştirici Kongre'de tamamlandı. Birleşmede, Alman ve Leh komünistlerinin grupları da ÇKP'ye katıldılar. Böylelikle, Marks, Engels ve Lenin öğretisini kılavuz edinen çok milletli, birleşik bir komünist partisi yaratılmış oldu.

Çekoslovakya Komünist Partisi'nin kurulması, toplumsal gelişmenin, azimli düşünsel mücadelenin ve sınıf savaşlarının yasal sonucuydu. Bu kuruluş, memleketimizde, geçen yüzyılın 70 yıllarında başlamış olan işçi hareketinin birinci aşamasının sona erdiği anlamına geliyordu.

Devrimci parti için

ÇKP daha kuruluşundan itibaren, daima burjuvaziye karşı, işçi sınıfının sosyal istekleri için, Çekoslovakya Cumhuriyeti'nin dünyada ilk ve o zaman biricik sosyalist devlet olan Sovyet Rusya ile dostluğundan yana, uluslararası komünist hareketinin güçlenmesinden yana bir savaş yürütegeldi. Burjuva hükümetleri ise, emperyalizmin çıkarlarıyla bağlı ve Batı'ya dönük bir politika izlediler. Ve bu politika yabancı sermayelerin Çekoslovakya sanayiine sızmasına imkân verdi. Memleketimizde neyin üretilmesi ve ulusça verilen emeğin meyvalarını kimin toplaması gerektiği sorunları Paris'te, Londra'da, Berlin'de, Viyana'da, Amsterdam'da çözümleniyordu. İşçi sınıfı hem Çek burjuvazisi, hem de uluslararası burjuvazi tarafından sömürülüyordu.

Çek komünistlerinin eyleme geçtikleri ilk yıllar kolay değildi. Sosyal-demokrat örgütlerden inanmış devrimcilerle birlikte bazı ikircimli fonksiyonerler de ÇKP'ye geçmişlerdi. Bunlar Marksist sol kanadın etkisi altında bulunsalar da, gelecek sınıf savaşlarına yine de hazır değillerdi. Oportünistler başkaldırmışlardı; kapitalizmin geçici istikrarının doğurduğu hayaller ortamında işçi sınıfına güvensizlik artıyordu.

Sağlam Marksist-Leninist kadrolar, ilerici proleterler, ÇKP'nin emekçileri sınıksız birleştirme ve kesin savaşlara götürme yeteneğine sahip bir gerçek devrimci parti haline getirilmesi için yorulmadan mücadele ediyorlardı. Objektif durum ve koşullar yığınların devrimci aktifliğinin artmasına yardım ediyordu. 1921—23 yıllarında, Avrupa memleketlerinde ekonomik bunalım başgösterdi. Çekoslovakya da bunun dışında kalmadı. İşsizlik arttıkça artıyordu. Toprak reformu sorununda hayal kırıklığına uğrayan köylülerin hoşnutsuzluğu da büyüyordu. Bütün bunlar, emekçilerin burjuvaziye karşı devrimci savaşa götürülmesine imkân veriyordu.

Ne var ki, genç cumhuriyetin işçi sınıfı hâlâ politik parçalanmışlığa son vererek bütünlenebilmiş değildi. Komünist partisinde, bütün yığınsal karakterine, saflarında en bilinçli işçi ve köylü temsilcilerinin yanısıra ilerici aydın temsilcilerinin de bulunmasına rağmen, henüz çözülmemiş sorunlar vardı; en önemlisi de düşünsel ve örgütsel birlik noksandı. Şunu da önemle belirtmeliyiz ki, sosyal-demokrat örgütler gibi ÇKP de üretim kesimleri prensibi gözetilerek değil, bölgesel prensip üzere kurulmuştu. Bu kuruluş yapısı seçim mücadelesi isteklerine cevap veriyorsa da, fabrika ve kombinalarda komünistlerin etkisini sınırılıyor, işçilerin devrimci eylemlerinin etkin biçimde yönetiminin sağlanmasına imkân vermiyordu.

Partimize bu yetersizliklerin giderilmesi çalışmalarında Komünist Enternasyonalı yardım etti. Komünist Enternasyonalı'nın 1928'de yapılan VI. Kongresinde bir Çekoslovak Komisyonu kuruldu. Klement Gotvald'ın yaptığı durum değerlendirmesini onaylayan bu komisyonun çalışma sonuçları Komintern Yürütüm Komitesi'nin bütün ÇKP üyelerine yönelttiği «Açık mektup»ta ortaya konuyordu. Mektupta, esas ödevler olarak, yığınlarla kesilmiş bulunan bağların vakit kaybedilmeden canlandırılması ve işlenen hataların düzeltilmesi gereğine işaret ediliyordu. Bunlar yapılmadan, yaklaşan devrimci savaşlarda ÇKP'nin emekçilere öncülük etmesi olanaklıydı. Sözü geçen mektupta ileri sürülen fikirler esas tutularak, partide derhal bir tartışma açıldı. Bu tartışmayı ve sonuçlarını ÇKP V. Kongresi (1929) değerlendirdi. Bu kongrenin Çekoslovakya işçi sınıfı ve köylüleri için tarihsel bir önemi vardı. Yönetimde sağcı oportünistlerin egemenliğine bu kongre son verdi. Marksist-Leninist kanat tarafından yürütülen politikayı oybirliğiyle tasvip ederek, başta Klement Gotvald olmak üzere yeni Merkez Komitesini seçti ve partiyi sürekli bolşevikleşme raylarına oturttu.

Halkın örgütçüsü ve yönetmeni

ÇKP V. Kongresi, SBKP'nin tecrübesini uygulamanın, parti kuruluşu örgütsel prensiplerine uygun hareket etmenin ne kadar önemli olduğunun parlak bir örneğidir. Bu kongrece çizilen politik doğrultu, komünistleri, büyük burjuvazinin egemenliğini devirmek ve proletarya diktatörlüğü kurmak için savaşa yöneltti. İşçilerle köylüler ve küçük burjuvazi arasında ittifakı sağlamlaştırma, emekçilerin ekonomik durumlarını iyileştirme ve Sovyetler Birliği'ni savunma hareketini kuvvetlendirme mücadelesinin yönetilmesinde partinin rolünü yükseltme ödevini ön plâna aldı. Bundan başka, oportünizmi besleyen sosyal-demokrat hayallerin tamamıyla bertaraf edilmesini, demokratik santralizmin gerçekleştirilmesini, parti-içi demokrasinin ihlâlüne yol verilmesini ısrarla ileri sürdü.

1930 yıllarındaki ekonomik bunalım, V. Kongrenin, 1929 yılı arifesinde kapitalizmin ulaşmış olduğu istikrarı geçici diye nitelemekle, durumu değerlendirmekte isabet gösterdiğini doğruladı. 1932'de Çekoslovakya'da üretim hacmi, 1929 yılındakine kıyasla, % 39.6 azaldı. İki buçuk milyon kişi tam veya yarı işsiz kaldı.

İşsizliğe karşı savaşın başına geçen parti, fabrika ve kombinalarda taban örgütlerini kuruyor ve kuvvetlendiriyordu. Reformistler, yığınla işçi çıkarmaların ekonomiyi «sağlıklılamak» için gerekli olduğunu «açıklamaya» çalışırlar ve işsizlere devletçe yardım edilmesi, gıda maddeleri fiyatlarında indirim yapılması yolundaki ÇKP tekliflerine karşı gelirlerken, komünistler «Bir kişi bile sokağa atılmasın, iş ücretleri hiçbir suretle azaltılmasın!» şiarını ileri sürüyorlardı.

Partinin çağrılarını grev hareketine katılanların devrimci moralini yükseltti. Bu hareket içinde Most madencilerinin grevi (1932) en güçlü çıkış oldu. Proletaryanın savaştan eyleminin parlak bir örneği halini alan bu grev, Komintern tarafından, o dönem içinde Avrupa'da yapılan en önemli işçi sınıfı eylemi olarak değerlendirildi. Yakın ve uzak köylerden yığınla köylü, azimli grevcilere çeşitli yiyecekler taşıdılar. Çekya ve Slovakya'nın diğer madenlerindeki işçiler de dayanışma grevlerine giriştiler. Madencileri destekleme hareketi cumhuriyet sınırlarını aştı. Burjuva hükümeti duvara dayatılmıştı. Madenciler üstün geldiler, partinin yönettiği tekcephe güçlendi, yığınlar arasındaki itibarı arttı.

Hitler'in iktidara gelmesinden sonra, Çekoslovakya'da da, özellikle sınır bölgelerinde, faşist gruplar aldı yürüdü. Südetler'de, Nasyonal-Sosyalist Parti'nin topraklarımızdaki kolu olan Alman siyasal örgütü kesin bir nüfuz kazandı. Slovak faşistleri de eylemlerde bulunuyorlardı. «Beşinci kol» cumhuriyetin bütünlük ve bağımsızlığını tehdit ediyordu. Bir yandan devlet makinesi de, «kahverengi veba» ile savaşın en uzlaşmaz erleri olan komünistlere karşı terörü şiddetlendirmişti.

Hitler Almanyasından gelen tehlikenin artmasıyla, ÇKP'nin eylemi, gayet doğal olarak cumhuriyetin savunulması savaşını niteliğini kazandı. Ama bunun, II. Enternasyonal partilerinin Birinci Dünya Savaşı arifesindeki tutumuyla hiçbir benzerliği yoktu. O zamanın «savunmacı» oportünistleri, «yurt savunması» taraftarı nasyonalistlerin tutumuna ayak uydurmuşlar, enternasyonalizme ihanet etmişler, işçi sınıfını satmışlar, burjuvazinin pazarlar ve nüfuz sahaları için bir talan harbi açmasına ve yürütmesine yardım etmişlerdi. Çekoslovakya komünistleri ise, Hitlercilerin oluşturduğu tehlike karşısında, faşist-terör hükümetine karşı, dünyanın ilk sosyalist devleti ve dünya sosyalizminin meşalesi Sovyetler Birliği ezilsin diye Avrupa halklarına boyun eğdirmeyi, «Doğuya akın» şiarını gerçekleştirmeyi amaçlayan saldırı hazırlığına karşı cumhuriyeti savunmaya giriştiler.

ÇKP'nin bütün yurtseverlere önyak olarak faşizme karşı yürüttüğü savaş, tarihinin en şanlı sayfalarından biridir. O Komintern'in prensiplerine sadakatle uyararak, yığınlara faşizmin karakterini ve hedeflerini açıklıyor, onları yurt savunmasına çağırıyordu. Faşizme direniş aynı zamanda Çek ve Slovak halkının ulusal çıkarları için savaş demekti. Bu savaş, aydınların ve küçük burjuvazinin ağır basan tabakalarını da saflarına çekebildi. Böylece geleceğin Çek ve Slovak Ulusal Cephesi'ne temel olan geniş halk birliği meydana geldi. Partimiz anti-faşist hareketin örgütçü ve yöneticisi sıfatıyla, bu savaş içinde çelikleşti, önder politik güç haline geldi. İtibarı da, Çekoslovakya hükümetinin 1935'te SSCB ile antlaşma imzalaması üzerine daha çok arttı.

ÇKP'nin politik olgunluğu, enternasyonalizmi, İspanya'daki iç savaşla ilgili tutumunda parlak biçimde kendini gösterdi. Parti o zaman «Madrid

dolayında Prag için savaşıyor» şiarını ileri sürdü. Komünistler İspanya halkıyla yığinsal dayanışma hareketinin başına geçtiler. İspanya'ya yardım komiteleri, yiyecek, ilaç ve para toplama işlerini örgütlediler. Enternasyonal tugaylarda 3 bin kadar Çekoslovak gönüllüsü çarpışıyordu. Bunların çoğu savaşlarda şehit düştü.

Burjuvazi ve müttefikleri, kendi ülkelerine karşı anlaşmalarla halkın yazgısını halktan gizli kararlaştırmaya kalkışarak, kendi gerçek yüzlerini, hainlere özgü yüzlerini göstermiş oldular. Sovyetler Birliği, Çekoslovakya'ya askeri yardım teklif ettiği ve memleketin kendisi de güçlü bir orduya sahip olduğu halde, hükümet, Batılı müttefiklerin cumhuriyetimize karşı hiyanetinin ve sınır bölgelerimizden bir kısmının ilhakının ilk aşaması olan Münih dikatsını silkip atmayı göze alamadı. Parti ve halk, direnç gösterme, cumhuriyetin düşmana teslimine engel olma azmiyle yanıp tutuşuyorlardı. Yığinsal gösterilere katılanlar her defasında şöyle haykırıyorlardı: «Silâh verin bize, parasını ödemişiz!», «Südetleri vermeyin, çağırın Sovyetleri!» Ama burjuvazi ihanetinde sonuna kadar gitti.

1939 yılı başında Slovak klerikal-faşist kliği, Hitlercilerin yararına olarak Slovakya'yı «bağımsız» ilân etti. Bu, gerçekte, Slovakya'nın Almanyaya bağlanması demekti. Bundan sonra, Nazi ordusu tarafından işgal edilen eski cumhuriyetin kalıntıları 15 Mart 1939'da «Çekya ve Moravya protektoraları» olarak ilân edildi. Hitler, bu davranışıyle, memleketimizi «himayesi altına aldı» ve Prag'a kendi valisini, gerçekte sınırsız yetkili diktatörünü tayin etti. Çekoslovakya'yı işgal ve talan ettikten sonra Almanya ekonomik durumunu düzeltti, gücünü daha sonraki barbarca saldırılarına yetecek kadar tazeledi.

Daha işgalden önce gizliliğe itilmiş olan partimiz, bu yeni koşullar içinde de ulusal kurtuluş savaşına önder olabildi. Faşist zorbalık yıllarında 25 binden fazla komünist işkence gördü ve öldürüldü. Buna rağmen parti silâhı elden bırakmadı. Partinin eylemini memleket içindeki gizli Merkez Komitesi ve Moskova'da bulunan Klement Gotvald yönetiyordu.

1944 Slovak ulusal ayaklanması ve 1945 Mayısındaki Prag ayaklanması, bize de hürriyet getiren şanlı Sovyet Ordusunun ileri hareketiyle kaynaştı. Şimdiki devlet başkanımız Lüdvig Svoboda'nın komutasındaki askeri birliklerimiz Sovyet ordusuyla omuz omuza savaşlara katıldılar.

Savaş sırasında Çekoslovakya'nın yeni dış politik yönelimi de biçimlendi. 1943 yılında SSCB ile dostluk, karşılıklı yardım ve harpsonrası işbirliği antlaşması imzalandı. Bu antlaşma, Çekoslovakya'nın Sovyet Ordusu tarafından kurtuluşunun 25. yıldönümüne kadar karşılıklı ilişkilerimizin temeli oldu. Ve aynı yıldönümünde yenilendi.

Çekoslovakya'nın Sovyet Ordusu tarafından kurtarılması, Sovyet halkıyla dostluk ve ittifakın daha da sağlamlaşması, memleketimizin tüm gelecek sosyalist gelişmesi üzerinde belirleyici bir etki yaptı.

Çekoslovak devletinin canlandırılması için işgalcilere karşı yürütülen savaşta, emekçi halkın çıkarlarının savunucusu ve önderi olan ÇKP'nin itibarı yeni bir düzeye yükseldi. Partinin yönetimi altında Çeklerin ve Slovakların güçlü Ulusal Cephe'si, yani politik partiler koalisyonu değil, işçilerin, köylülerin, küçük üreticilerin ve aydınların birliği yaratıldı. Harp sonrası politik ve ekonomik dönüşümlerde, 1946—48 yıllarında iktidarın ele geçirilmesinde ve sağlamlaştırılmasında önemli rol oynayan Ulusal Cephe bugün de toplumumuzda seçkin bir yer tutmaktadır.

1944 yılında ÇKP'nin girişimi ve yönetimiyle hazırlanan Koşits hükümet programının da memleketin geleceği bakımından büyük önemi vardı. Bu bir halkçı demokratik devrim programıydı. Burjuvazinin anti-faşist eğilimli bazı grupları kurtuluş savaşına katılmışlardı ve bundan ötürü Çekoslovakya'nın harpten sonraki hayatının biçimlenmesinde nispeten rol oynamak istiyorlardı. Burjuvazinin bu gibi temsilcileri, gerçekleştireceğini ümit etmedikleri Koşits Programı'nı imzaladılar. Ama ÇKP bu programın hayata geçirilmesi için ardıcıl çabalar gösteriyor, onların ikiyüzlülüğünü meydana çıkarıyordu. Nihayet «halkın dostları» görünen bu insanların gerçek niyetlerini açıklamak gerekiyordu. Yığınlar, burjuvazinin değişmediğine, ve emekçilerin çıkarlarına uygun olan Koşits Programı'nın hayata geçirilmesine karşı çıktığına kendileri kani olmuşlardı.

Burjuva partilerinin yöneticileri, seçimlerde komünistlerin kesin bir başarı elde edeceklerinden korkuyorlardı. Netekim, 1948 Şubatında, daha seçimlerden önce, bir gerici darbe denemesi hazırladılar. Maksatları 1920 yılı deneyini tekrarlamak ve devrimi ezecek bir hükümet kurmaktı. Ama işçi sınıfıyla sağlam bağıntılı ÇKP bu denemeyi suya düşürebilecek kadar hazırlıklıydı. Parti yönetimi, politik bunalımı çözmeye ilişkin anayasal olanakları başarıyla kullanarak ve yığınların da desteğine dayanarak, burjuvazinin arzusu uyarınca bir güdümlü hükümetin değil, başında Klement Gotvald'ın bulunduğu büyük Uyanış Ulusal Cephe'si hükümetinin kurulmasını sağlayabildi. Bu hükümette önemli kilit noktalarını komünistler tuttular.

Şubat zaferi, partinin ardıcıl politikasının, bütün devrimci eyleminin mantıklı bir sonucudur. Bu zafer, ÇKP yönetiminin politik olgunluğunu gösterdi; emekçilerin çoğunluğunu etrafında birleştirmeyi ve onları ulusal-demokratik devrimi savunmayı ve sosyalist gelişme için savaşa seferber etmeyi başaran partinin gücünü ispat etti.

Parti, olayları kendi akışına bırakmadı. Zira, Lenin'in öğrettiği gibi, devrimi koruma ve yaşatmayı bizim başarmamız gerektiğini biliyordu. Burjuvazinin olası bir silâhlı direnişine karşı hazırlıklı bulunmak üzere, derhal, işçilerin, komünistlerin savaş birliği olarak, halkın kazanımlarını savunmaya hazır bir halk milisi örgütledi. ÇKP'nin, güvenlik organlarında

ve orduda da kesin bir etkisi vardı. Ama yine de en sağlam ve sürekli dayanağı işçi sınıfı ve köylülerdi. Fabrika ve kombinalarda komünistlere inanç ve güven o kadar büyüktü ki, onların 1948 Şubatındaki çağrısı üzerine binlerce işçi derhal sokaklara çıktılar. Bu barışçıl, fakat kararlı baskı sonucunda Prag'a ve diğer büyük şehirlere hâkim oldular ve burjuvazinin yenilgiye uğratılmış olduğu hususunda kimsede zerrece şüphe bırakmadılar.

Şubat eylemleri sonucu olarak proletarya diktatörlüğünün kurulması, ÇKP'nin artık ilk program hedefine ulaştığı, sosyalist toplum kuruculuğuna taban olabilecek bir ortam yarattığı anlamına geliyordu.

Sosyalizm yolu

ÇKP'nin IX. Kongresi (1949), memlekette sosyalizm kuruculuğu doğrultusunu çizdi. O zaman dünyada durum gergindi. Emperyalistler «soğuk harb»e başlamışlardı; Çekoslovakya'da ve diğer memleketlerde yeni hayata geçişi güçleştirmeye, işçi hareketini ve bağımlı ve sömürge memleketlerde kurtuluş savaşını boğmaya çalışıyorlardı. Ne var ki, cumhuriyetimizde komünistler ve emekçiler, sosyalizm kuruculuğu genel doğrultusunu gerçekleştirmede Sovyetler Birliği'nin yardımına güvenebileceklerini biliyorlardı.

İşçi sınıfının uyumlu eylemleri başarıya güveni artırıyordu. Parti devrimci sendikaların birliğini kuvvetlendirmek için de çok çalıştı. Partinin yönetimi altında çalışan bu sendikalar, 1948 Şubatında karşı-devrimci darbenin bertaraf edilmesinde birçok sorumlu ödevleri başarıyla yerine getirdiler. Burjuvazinin yenilgiye uğratılmasından sonra da sosyalist devrimin geliştirilmesine canla-başla yardımcı ve destek oldular. Sendika organları tarafından işçiler adına ileri sürülen isteklerin, sanayiinin daha ileri millileştirilmesi isteklerinin özellikle büyük önemi vardı. Bu yolda gençlik birliği örgütü de kayda değer bir rol oynadı.

Biz yeni toplum kuruculuğuna girerken, hiç de az denemeyecek güçlükleri yenmemiz gerekeceğini biliyorduk. ÇKP, proletarya diktatörlüğünü kuvvetlendirmeyi ve sosyalist demokrasiyi geliştirmeyi, emekçileri memleketin yönetimine aktif olarak katılmaya çekmeyi, seçtiğimiz yolda başarının önemli koşulu sayıyordu. İşte bunun için, daha iktidarın ele geçirildiği ilk günlerden itibaren, partinin önyak olmasıyla, ulusal cephe eylem komiteleri kuruldu. Bu komiteler devlet ve ekonomi organlarında temizlik yaptılar. Burjuva temsilcilerinin buralardan uzaklaştırılması, eski devlet makinesini yoketme ve yeniden kurmaya ilişkin Marksist-Leninist istemlere uygundu.

Burjuva temsilcilerinden serbest kalan yerlere parti en yetenekli işçileri ve köylüleri gönderdi. Bunlara destek oldu, yönetme işini kavramalarına, görevlerine lâıyk olmalarına yardım etti. Devrimin ön plâna çıkardığı

kadroların büyük çoğunluğu başarı gösterdiler. Hayat, sağcı oportünistlerin, işçi sınıfının evvelâ yönetme işini öğrenmesi, sonra iktidarı alması gerektiği yolundaki iddialarını yalanladı.

Partiye göre, çözümleyici ödev, sosyalizmin maddi-teknik temelini kurmaktır. Bu maksatla, esas üretim araçlarının tedricen emekçilere devredilmesi, sosyalist sanayiini geliştirilmesi, halk ekonomisinin plânlama temeline oturtulması gerekiyordu. Ve bu süreç de başladı.

Fabrikalar sistemli ve sürekli olarak millileştirildi. Orta ve küçük mal üretiminde, ulaştırmanın bazı kollarında, kamu hizmetleri alanında komünal müessese ve kooperatifler meydana getirildi. Özel sektör olarak yalnız zanaatçı işliklerinin küçük bir kısmı bırakıldı. Bu suretle yeni — sosyalist — üretim ilişkileri için meydan ve ufuk açıldı. İnsanın insanı sömürmesine son verildi. Batı Avrupa'da kapitalist devletlerin endüstriyel-tarımsal bir uydusu durumunda olan memleket, artık SSCB ve öteki sosyalist ülkelerle yakından bağlı olarak erkin bir ekonomik gelişme yoluna koyuldu.

En karmaşık sorun, köylülerin sosyalizmden yana kazanılması ve hayatlarının kooperatif esası üzerinde yeniden kurulması sorunuuydu. Biz bunu gönüllülük prensiplerini zedelemeyen, toprağı millileştirmeye gitmeden, sanayie ve işçi sınıfının yardımına dayanarak başardık. Parti küçük köylülerin desteğini kazanabildi, köy burjuvazisini mevzilerinden itip çıkarmayı, sınırlamayı ve yavaş yavaş tecrit etmeyi becerdi. Kollektifleşme 1960 yılında pratik olarak tamamlanmıştı. Yeni sosyalist sınıf — kooperatifleşmiş köylüler — işçilerin sağlam müttefiki haline geldi.

Kollektifleşme, köy ekonomisi üretiminin makineleştirilmesine, şehirlere tarım ürünleri sağlama işlerinin iyileştirilmesine imkân verdi. Köy, serbest bıraktığı binlerce kişiyi sanayie gönderdi. Karşılaşılan güçlükler ve yapılan hatalar bir yana, köyde sosyal üretim ilişkilerinin üstün gelmesi, sosyalizm düşmanlarıyla çetin mücadele koşulları içinde elde edilen başarı, köy ekonomisini kooperatifleştirmede buna ilişkin Leninci öğretiyeye dayanan ÇKP'nin izlediği politikanın büyük bir zaferi oldu.

Ekonomik dönüşümler, toplumun sınıfsal yapısında köklü değişimlere, emek veriminin ve ulusal gelirin artmasına, halkın refah ve kültürünün yükseltilmesine yol açtı. Cumhuriyetimizin politik ve sosyal-ekonomik kazanımları 1960 yılında kabul edilen sosyalist anayasaya yansıldı.

Bu ulaşımlar tartışma götürmez. Burada sadece birkaç kanıt vermekle yetineceğiz: 1970 yılında sanayi üretimi hacmi, harp öncesineki kıyasla, genel olarak 6 defa; bir tarım ülkesi olmaktan çıkarak gelişmiş sanayi ülkesi haline gelen ve hâlen harpten önceki bütün Çekoslovakya'nın ürettiğinden fazla ürün veren Slovakya'da ise 10 defa arttı. Ulusal gelir ve kişisel tüketim üç defa çoğaldı. Bütün yurttaşlara çalışma ve

dinlenme hakkı sağlandı. Beş günlük iş haftası uygulamasına geçildi. Devlet, çocuklu aileleri çok yanlı yardımlarla destekliyor. Konut problemine büyük bir ilgi gösteriyor. Yüksek denemeyecek olan kiralara, fabrikalarda ve okullarda ucuz öğle yemekleri, işyerine ve okula kadar taşıt araçlarından indirimli târifeye faydalanma olanakları, ucuz sinema ve tiyatro tarifeleri vb. emekçilerin geçimi üzerinde olumlu etkiler yapıyor. Emekçilerin beslenme düzeyinin yükselişini gösteren bir kanıt olarak şunu da belirtelim ki, 1936'da yılda ortalama 36 kg. et yiyen bir Çekoslovak yurttaşı bugün (1970) 75 kg. et yiyebiliyor.

Parti memlekette orta ve yüksek öğrenimi iyileştirmek için sürekli bir ilgi ve çaba gösteriyor. Öğretim, ders araçları, lâboratuvarlar parasız olarak öğrencilerin istifadesine sunuluyor. Üniversitelilere devlet bursları veriliyor. Harpten sonraki yıllarda orta öğrenim okullarını bitirenlerin sayısı 3 defa, yüksek öğrenimi tamamlayanların sayısı da 5 defa artmış bulunuyor. Eğitim-öğretim politikası, burjuva Çekoslovakyasında var olan sınıfsal engelleri kaldırmış ve aydın sayısının hızla artmasına yol açmıştır. Genel öğrenim, bütün halk için erişilir hale gelen kültürün demokratizasyonu, işçi sınıfıyla yakından bağlı yeni bir aydınlar zümresinin yetiştirilmesi, bilim, sanat ve edebiyatın gelişmesi için büyük olanaklar açmıştır. Bu suretle kültür devrimi parlak sonuçlar vermiştir.

Çekoslovakya'ya dünyada parmakla sayılır ülkeler arasında yer sağlayan sağlık ve sosyal yardım, sosyalizmin memleketimizde en büyük başarılarından biridir. Her yurttaşa, hem hastanelerde, hem dinlenme yerlerinde parasız sağlık yardımı yapılıyor. Bugün 442 kişiye bir doktor düşüyor. Çocuk ölümlü hissedilir derecede azaltıldı. 1937'de her bin çocuğun 117'si ölürken, 1968'de çocuk ölümü binde 7'ye indirildi. Bütün emekçilerin, kooperatifleşmiş köylüler de dahil, ihtiyarlık ve sakatlık emekliliği hakkı vardır.

Sosyalist gelişme yıllarında ulusal sorun da çözümlendi. Bizim halklarımız eşit haklıdır. Ortak devlette — Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti — aralarındaki karşılıklı ilişkiler 1970'te federasyon temeli üzerinde düzenlendi.

Sosyalist Çekoslovakya'nın başarıları, Marksist-Leninist öğretinin doğruluğunun, geri kalmışlığa veya sanayice gelişmişliğe bakılmaksızın, her memleket koşullarında uygulanabilir oluşunun kanıtıdır. Bu başarılar, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle aynı safta yürüyen partinin ve halkın fedakârca çabalarının ürünüdür. Yeni Çekoslovakya'nın kuruluşuna ne ekonomik abluka, ne de emperyalistlerin tahrikleri ve terörist eylemleri engel olabilmıştır.

ÇKP'nin halkı yönettiği yolda hatalar ve yetersizlikler yok değildir. Bunlar memleketin karşılaştığı sorunların karmaşık oluşuyla, aynı zamanda işe subjektivizmin karışmasıyla, sosyalist kuruculukta yasallıkların, parti

hayatına ve toplum yönetimine ilişkin Lenin prensiplerinin ihlali ile izah edilebilir. Ne var ki, hatalarımız, sosyalizm olanaklarından tamamiyle faydalanmamızı çokçası engellemiş olsalar da, bütün gelişmemizi sadece onların belirlediği söylenemez.

1948 Şubatında yenilgiye uğratılan iç gericiliğin kalıntıları, 1968'de emperyalist çevrelerle ve onların anti-komünist merkezleriyle elele verecek, bir karşı-devrim darbesi yapmayı amaçlıyarak, bizim boğuşmakta olduğumuz güçlüklerden, partinin bazı hatalarından ve yönetimine sağcı oportünistlerle revizyonistlerin sızmış olmasından faydalanmaya kalkıştılar. Hasımlarımız, sosyalizm kuruculuğunun genel yasallıklarını, her şeyden önce komünist partisinin yönetici rolünü, halk ekonomisinin plânlı gelişmesini, proletarya enternasyonalizmi prensiplerini reddediyor, Sovyetler Birliği'ne çirkin hücumlarda bulunuyor, onunla dostluk ve işbirliği ilişkilerini kötülüyorlardı. Düşmanlar, emekçilerin sosyalizmden yana olduklarını iyi anlıyorlardı. Bu yüzden de, kapitalizmi canlandırmanın açıkça sözünü etmeden, «liberalizasyon» ve «insan yüzlü sosyalizm» gibi lâflarla kendi kötü niyetlerini gizlemeye çalışıyorlardı. Bu durumda, yürütüm ve yasama egemenlik organlarının sonuç belirleyici halkalarının, sosyalist devletin politik sistemindeki sınıfsal rollerini artık oynayamaz oldukları koşullar meydana geldi. İşlerin gidişi, burjuva ideolojisine doğrudan doğruya teslim olmaya varıyordu. İdeolojik alandaki savaş dolaysız iktidar savaşına dönüşüyordu. Sağcılar bu yolda tamamiyle ellerine geçirdikleri yığınsal enformasyon araçlarını da kullanıyorlardı.

Çekoslovakya olayları, burjuva ideolojisi önünde hiçbir zaman gerilememek gerektiğini bir daha doğrulamaktadır. Bu olaylar, aynı zamanda, partinin sadece pratiğe önem vermekten kaçınması gerektiğini bize öğretmektedir. Partinin ideolojik çalışması, onun politik eyleminin daima ayrılmaz bir parçasıydı ve ayrılmaz bir parçası olarak kalmalıdır. Parti hayat ve eyleminde teorik, sınıfsal ve enternasyonal esasların her ne biçimde olursa olsun bozulmasının, onun fikir düşmanları tarafından enternasyonalizmi nasyonalizmle değiştirmek için, tüketimci «idealler»in örgütlenmesi ve bilimsel sosyalizmin reddi için kullanılacağını bilmeliyiz.

Komünist Partisi ve sosyalist devlet, kendi politik, sınıfsal ve düşünsel hedeflerine ulaşmak için bütün olanaklardan faydalanmakla ödevlidirler. Yığınsal enformasyon araçlarının — radyo, basın, televizyon, sinema — olağanüstü ideolojik etki gücü vardır ve bunlar partinin kontrolü altında bulundurulmalıdır. Yoksa, sosyalizm dâvası tehlikeye düşer.

Sağcıların dış politika yönelimi yalnız devletin iç istikrar ve güvenliğini sarsmakla kalmıyor, aynı zamanda sosyalist cephe ülkeleri batı sınırının zayıflamasına yol açıyordu; zira sosyalist sistemin güvenliği Çekoslovakya'da sarsılmış bulunuyordu. Bundan ötürü, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nde sosyalizmi savunmak, yalnız ÇKP'nin ve onun emekçilerinin

sorunu olmakla kalmıyor, kaçınılmaz olarak, sosyalist ülkelerin ve bu ülkeler partilerinin, tümüyle komünist hareketinin ortak sorunu halini alıyordu.

ÇKP'nin ve bütün toplumumuzun yaşadığı derin bunalımın her bakımından tahlili ve nedenlerinin belirlenmesi, parti yönetimindeki sağcıların politikası yüzünden felce uğratılan iç kuvvetlerin seferber olabilecek ve karşı-devrimin cepheden saldırısını durdurabilecek durumda bulunmadıkları gerektiğini ispat etmektedir. Bu yüzden, binlerce Çekoslovak komünistinin ve diğer yurttaşların, parti ve devlet adamlarının ricası üzerine, beş sosyalist ülke müttefik askeri kuvvetlerinin Çekoslovakya'ya girmeleri doğrudan doğruya bir enternasyonal dayanışma belirtisidir.

Bilinçli emekçilere öncülük eden ve kardeş müttefik devletlerin enternasyonal yardımına dayanan ÇKP'nin Marksist-Leninist sağlam çekirdeği, Çekoslovakya'da sosyalizmi tehdit eden ciddi tehlikeyi bertaraf etti. Bu sağlam çekirdek, sağcılara karşı, parti yöneticiliğinin tekrar canlandırılması için, onun yeniden Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi prensiplerine dönmesi için, memleketimizin sosyalizm yolunda yürümeye devamının sağlanması için giriştiği savaşta üstün geldi.

Büyük sınamalar ve ağır savaşların verdiği ibret dersleri, partiyi, her komünisti ve namuslu yurttaşı, sosyalizmin kazanımlarını korumak ve artırmakla, bunların hiçbir zaman tekrar tehlikeye düşmemesi için uyanık bulunmakla görevlendiriyor. Geçmişin acı deneyinden ders alan bizler, sosyalizmin elde ettiği değerleri gözbebeğimiz gibi koruyacak, Sovyetler Birliği ile kardeşçe dostluk ve işbirliğini uluslarımızın toplumumuzun ve devletimizin güvenlik garantisi sayarak daha da sağlamlaştırmaya çalışacağız.

ÇKP'nin 50 yıllık çalışma ve savaş tarihi, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi fikirlerinin yaratıcı verimlilik gücünü inandırıcı biçimde ispat ediyor. Hayat bize, iktidarın ele geçirilmesinden sonra bile, sosyalizm kuruluşunun ancak komünist partisi Marksist-Leninist prensiplere sadık olduğu takdirde, sınıf savaşlarıyla çeliklenmiş olduğu takdirde, oportünist ve revizyonist etkilerden arınabildiği takdirde garanti edilmiş olacağını öğretiyor. Biz, partinin gücünün halkla bağıntısında olduğu hakkındaki Lenin öğüdünü hiç unutmuyoruz.

Bu 50 yıl boyunca partinin edindiği zengin tecrübe ve bütün dünya komünist hareketinin tecrübesi, içinde bulunduğumuz bu jübile yılının Mayıs ayında yapılacak ÇKP XIV. Kongresi çalışmalarına önemli bir etkiye bulunacaktır. Kongre, partimizin devrimci geleneklerini sürdürecektir ve toplumumuzun bundan sonraki sosyalist gelişme doğrultusunu çezecektir.

Partimizin, memleket selâmetinden, emekçilerin mutluluğundan, sosyalizmin bütün dünyada üstün gelmesine yardımdan başka hedefi yoktur. Çekoslovakya Komünist Partisi, sosyalist yurdumuzun bundan böyle de esenlikle gelişmesini öngören Leninci yoldan ilerlemektedir.

Lâtin Amerika'da emperyalist soygunu devam ediyor

TEODOSIO VARELA

Kapitalizmin genel bunalımının derinleştiği, sosyalist sistemin gücünün arttığı ve ulusal kurtuluş hareketinin güçlendiği bugünkü koşullarda, ABD'nin, gelişen ülkelere ve özellikle Lâtin Amerika ülkelerine karşı politikası «neo-kolonializm» kavramında birleşen bir sıra nitelikler kazanıyor. ABD yönetici çevreleri ve tekelleri kıtamızdaki mevzilerini koruyabilmeleri için, ilk bakışta «dürüst» görünen yeni biçim ve yöntemlere başvuruyorlar. Bu yüzden, kapitalizm-öncesi üretim ilişkilerinin varlığı, üretim güçlerinin gelişmesi için gerekli normal koşulların yokluğu ve emperyalizme bağımlılığı ile bilinen dünyanın bu önemli kesminin gerikalmışlığının ya da «az gelişmişliğinin» nedenlerini gözden geçirmek gerekiyor.

Neo-kolonializmin silâhlarından biri de ekonomik «yardım»dır, özellikle emperyalist memleketlerdeki çeşitli devlet kuruluşlarının gelişen ülkelere vermekte oldukları borçlar ve kredilerdir. ABD, son on yıl içinde sermaye ihracını hızla artırmıştır. Bu sermaye öncelikle enfastrüktüre, yani elektrik santralleri, ulaştırma, liman yapımı vb. işlere yöneltilmektedir. Bu durum, özel sermayenin sokulmasına elverişli koşullar yaratmaktadır.

Öte yandan, bunun sonucu olarak, Lâtin Amerika memleketlerinin dış borçları aralıksız olarak artmaktadır. 1945 yılında bu ülkelerin dış borçları 2 milyar 900 milyon dolarken 1960 yılında 6 milyar 600 milyon doları bulmuştur. Son yıllarda durum daha da kötüleşmiştir. Uluslararası Kalkınma ve Gelişme Bankasının verilerine göre 1968'de bu borçlar 16 milyar 700 milyon dolara yükselmiştir.

Lâtin Amerika memleketlerinin şimdi almakta oldukları yeni borçlar, onların faizini ödemeye ve borç taksitlerini kapamaya bile yetmemektedir. Bu durum karşısında Amerikan «yardımı» bir vodvile dönüşmüş bulunmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerin dış borçlarından yüzde 45 kadarı ve son yıllardaki borç ödemelerinin yarısından fazlası sadece yedi memleket (Arjantin, Brezilya, Kolumbiya, Meksika, Şili, Hindistan ve Pakistan'a) aittir. Lâtin Amerika ülkelerinde borçları en çok olanlar Arjantin (1970 yılında 4 milyar dolar) ve Kolumbiya'dır (1970'te 2 milyar dolar).

Dış borçların artması, sadece sermayenin dışa akması değil, para biriminin devalüasyonu, kamu hizmetlerinin pahalılaşması, vergilerin artması, ücretlerin dondurulması, emperyalist tekellerinin memleket ekonomisine gittikçe daha fazla sokulması, sosyalist ülkelerle işbirliğinin sınırlı

landırılması, kredilerden büyük bir kısmının ABD pazarlarından mal satın almada kullanılması vb. gibi yıkıcı sonuçlar doğurmaktadır.

Özel sermaye ihracı, ABD'nin Lâtin Amerika ülkelerine ekonomik sokulmasının geleneksel aracıdır. 1969 yılında ABD'nin dolaysız özel yatırımı bakımından (13.8 milyar dolar) Lâtin Amerika, Batı Avrupa'dan (21.6 milyar dolar) ve Kanada'dan (21.1 milyar dolar) sonra üçüncü yeri alıyordu.

Son on yıl içinde ABD özel sermayesi sadece maden ve petrol sanayiine değil, en dinamik perspektifli kolları, yani işleme sanayii ve hizmet alanlarına da yönelmiştir. Örneğin, petrol üretimine yatırım 1960 yılında 3.1 milyar dolardan 1968 yılında 3.6 milyar dolara yükselmişken, maden sanayiinde 1.3 milyar dolardan 1.9 milyar dolara, işleme sanayiinde aynı dönem içinde 1.5 milyar dolardan hemen hemen 9 milyar dolara yükselmiştir.

ABD tekelleri, hiç şüphesiz, Lâtin Amerika ülkelerini bilimsel-tekniksel devrimin nimetlerinden yararlandırmak için değil, yerli ve yabancı rakipleri uzaklaştırarak, onların iç pazarlarını ele geçirmek için çaba harcamaktadır. Bundan başka kendi dış firmalarına sanayi donatımı şekli altında sermaye ihracı, aynı donatımları devlet veya özel ulusal işletmelere satmaktan çok daha kârlıdır.

ABD tekeldi sermayesinin Lâtin Amerika ülkelerinin işleme sanayiilerine sokulmasına hükümetlerin tutumu da bir hayli yardım etmektedir. Kuzey Amerika tekeldileri vergiden muaf tutulmakta, kendilerine donatım ithalinde kolaylıklar gösterilmekte, türlü ayrıcalıklar verilmekte, elde ettikleri kârı götürmeleri garanti edilmektedir. Kuzey Amerikan kumpanyaları, göz boyamak için, Lâtin Amerika ülkelerindeki şubelerinin direktörlüklerine, çoğunlukla, ABD tekellerinin en sadık yerli dostları arasından seçtikleri kimseleri atamaktadırlar.

ABD kumpanyaları hisse senetlerinin Lâtin Amerika vatandaşları arasında satışı son zamanlarda bir hayli artmıştır. Hisse senetlerinin yüzde 25 kadarını satmakla emperyalistler, hem işletmelerin kontrol hakkını korumakta, hem de Lâtin Amerikalıların bu işletmelere ortak oldukları sanısını uyandırmaktadırlar. Yerli kumpanya senedlerinin fazla parçalanmış olması yüzünden, bu senetlerden yüzde 15'ine sahip olmak, üretimi tamamiyle kontrol edebilmek için yeterlidir.

Birleşik Amerika tekelleri, Lâtin Amerika ülkelerinin iç koşullarına uya bilmek için karma işletmeler de meydana getirmektedirler. ABD emperyalistleri, bu suretle, yerli burjuvaziye kazanmaya, Lâtin Amerika'daki sosyal dayanaklarını genişletmeye, halk yığınlarının Kuzey Amerika ser-

mayesi tarafından sömürülmesi gerçeklerini maskeleymeye çalışmaktadırlar.

Lâtin Amerika'da ABD kumpanyaları şubelerinin ve onlara bağımlı «ulusal» işletmelerin çokluğu, kıta ülkelerinin sosyal-ekonomik gelişmesine ve ihracat olanaklarının iyileşmesine yardım etmiyor. Şubeler, başlıca iç pazarda sürüm yaptıkları için ödeme dengesine olumsuz etkide bulunuyorlar. Kuzey Amerika işletmeleri, 1962–1966 yılları arasında Lâtin Amerika'da 25.3 milyar dolarlık mal satmışlardır. Bunların 22.7 milyar dolarlık kısmı (yüzde 80'den fazlası) iç pazarda ve ancak 2.6 milyar dolarlık kısmı dış pazarda sürülmüştür. Fakat bu paranın tamamı malı üreten memleketlerin bankalarına gelmemiştir.

Birleşik Amerika'dan Lâtin Amerika'ya dolaysız özel sermaye yatırımlarının akmasına yardım amacını güden emperyalizmin uluslararası örgütleri arasındaki Uluslararası Kalkınma ve Gelişme Bankası'nın bir kolu olan Uluslararası Finans Korporasyonu (UFK) özel bir yer almaktadır. 94 memleketin temsil edildiği bu örgütte sonuç belirleyici rolü, en fazla paraya ve oy sayısına sahip olan Birleşik Amerika oynamaktadır.

UFK 1956 yılında kurulmuştur. Şimdi onun yardımıyla Kuzey Amerika özel yatırımları UFK'ya üye 40'ten fazla memleketle bölüştürülmüş ve başlıca işleme sanayiine yatırılmıştır. UFK, Lâtin Amerika'ya para ve teknik yardımıyla uğraşan özel bir uluslararası kumpanya olan «ADELA İnvestmın S. A.» ile ilk anlaşmayı 1970 yılında yapmıştır. Birleşik Amerika tekelleri tarafından kontrol edilen «ADELA», Brezilya, Venezüella, Meksika, Kolumbiya ve Paragvay'daki büyük işletmeleri kontrolü altına çekmeye muvaffak olmuş ve Lâtin Amerika işletmelerine yeni sermaye yatırımlarını teşvik için UFK'dan 10 milyon dolar almıştır.

1970 yılı Haziran ayında UFK'nın bütün kredi ve yatırım tutarı 391 milyon doları bulmuştur, bunların 193 milyonu Lâtin Amerika'ya yatırılmıştır.

Krediler, yüksek faizle, tam ve kısmi ödemelerin yerli işletmelerin senedleriyle yapılması zorunluğu gibi çok ağır koşullarla verilmektedir. Kredi alanlar, bu paraları hangi işlerde kullandıkları hakkında UFK'ya hesap vermek zorundadırlar, onun rızası olmadan hisse senetleri çıkaramazlar, bunların kur'unu değiştiremezler, tüzükte değişiklik yapamazlar, kabul edilmiş pratikten ayrılamazlar. Gelişmekte olan ülkelerden UFK ile ilişki kuran 133 işletmeden 71'i şu veya bu nedenle senetlerini UFK'ya vermek zorunda kalmışlardır. UFK'nın ticari anlaşma yaptığı 16 Kolumbiya işletmesinden 10'u da aynı âkıbete uğramıştır. UFK, senetleri aldıktan sonra, çokçası yabancılara ve en başta Kuzey Amerikalı işverenlere satmaktadır.

Uluslararası finans kuruluşlarından yararlanmak Lâtin Amerika'daki ABD neo-kolonializminin özelliklerinden biridir. Bu örgütler, Lâtin Amerika ülkelerine kredi vermek suretiyle ekonomilerini sözde güçlendirmek için

hazırladıkları programları kabul ettirmekte ve böylece ekonominin kilit noktalarını ellerine geçirmektedirler.

Dış «yardım» ve özel tekeli sermaye akını Lâtin Amerika ülkelerinin ekonomilerini süregen bir istikrarsızlığa sürükleyip zayıflatmaktadır. 1969 yılında bu ülkelerin gelişmesi üzerinde bir rapor hazırlayan Birleşmiş Milletler Teşkilâtına bağlı Lâtin Amerika Ekonomi Komisyonu (IKLA), şunu itiraf etmek zorunda kalmıştır: «Ülkelerin finans durumu son derecede istikrarsızdır ve daha da kötüleşme eğilimindedir. Dış borçları iki mislinden çok artmıştır. İhracat gelirlerinin büyük bir kısmı bu ödemelere gitmektedir. Dışarı akan kâr ve temettüleri, dış borç ödemeleri ve uluslararası mali diğer işlemler bu ülkelerin ihracat tutarının yüzde 35'ini teşkil etmektedir. Lâtin Amerika işletmelerini satın almak amacıyla yapılan özel yabancı yatırımların hacmi ve yayılmaları büyük endişe yaratmaktadır.»

Dış «yardım»ların yıkıcı sonuçları Lâtin Amerika'nın ödeme dengesindeki daimi açıkta açık seçik görülüyor. 1967 yılında 1 milyar 700 milyon dolar olan bu açık, 1969 da 2 milyar 200 milyon dolara yükselmiştir. Kısacası, kıtanın gelişme perspektifleri — emperyalizme bağımlılık koşullarında — hiç de gönül açıcı değildir. Resmi istatistik bile, ülkelerimizin kritik durumunu «finans uçurumu» gibi nazik bir deyişle nitelemiştir.

Dolar gelişi ile paraların memleket dışına akışı arasındaki nispetsizlik o derecede büyüktür ki, Lâtin Amerika'nın ne ölçüde soyulduğunu gizleyebilmek çok güçtür. Örneğin, 1950—1967 döneminde Birleşik Amerika'nın yeni sermaye yatırımları 30 milyar 900 milyon dolara bulmuş, fakat bununla 16 milyar 400 milyon dolarlık bir kâr sağlanmıştır. Bu paranın ancak 3 milyar 600 milyon doları yeni yatırımlara ayrılmış, 12 milyar 800 milyon doları ise Kuzey Amerika'daki büyük işletmelerin kasalarına gitmiştir. Başka bir deyişle, Amerikan tekelleri bir dolar getirmişler, dört dolar kadar götürmüşlerdir.

Yeni yatırımlara gelince, bunlar Lâtin Amerikan ekonomisinin gelişmesine yardım etmemiş, tersine, bu ekonominin Kuzey Amerika emperyalizmine daha bağımlı olmasına yol açmıştır.

Tekeller sağladıkları kâr düzeyi ile yetinmiyorlar. Özellikle muhasebe işlerini karıştırarak büyük işletmelerin dış ülkelerdeki şubelerine teslim ettikleri yarı işlenmiş ve ham maddelerin fiyatlarını dikte etmek suretiyle gelirlerini daha da artırmaya çalışıyorlar.

Son yıllarda teknik yardım, lisans satışı vb. alanları genişlemiştir. Dış ekonomik işlerin bu çok kârlı biçimi Birleşik Amerika tekellerine yerli işletmelerin ya da bütün bir sanayi kolunun faaliyet ve gelirlerine katılma olanakları sağlamaktadır.

Kuzey Amerikan sermayesinin hâkim olduğu (kimya, ilâç sanayii ve otomobil montajı, elektro-teknik ve elektron cihazları üretimi gibi) sürekli kullanım malları üretiminin başlıca kollarına ilk sermaye yatırımları genellikle pek fazla değildir. Bunlarda nispeten daimi bir teknoloji kullanılır, işletmelerin montajı karmaşık değildir. Bu kolların teknolojisi, ham madde tedarikinden ve hazır parçaların takıştırılmasından ibarettir. Bu parçalar da genellikle büyük işletmelerden gönderilmekte, aynı zamanda Lâtin Amerika işletmelerinde patent satın alınmak suretiyle hazırlanmaktadır. Bütün bunlar, muhasebe defterlerine işlenmez, fakat Amerikan kumpanyalarına muazzam kârlar getirir.

Resmi Kolumbiya çevreleri, kendi memleketlerinde ve diğer Lâtin Amerika cumhuriyetlerinde yürürlükte olan, yabancı kumpanyaların gelirleriyle ilgili kanunların kâr şeklindeki gelirlerin sadece belirli bir kısmının memleket dışına çıkarılmasına müsaade ettiğini itiraf etmişlerdir. Gerçekte ise gelirler kâr, teknik yardım ücretleri, kredi faizleri, ham madde, yarı işlenmiş madde ve donatım fiyatlarında artış farkı, büyük işletmelerin ihracat maliyetini azaltması farkı, proje, inşaat işleri ve montaj masrafı denerek türlü şekiller altında dışarı çıkarılmaktadır. Bunun sonucu olarak ABD kumpanyalarının gerçek gelirleri, şubelerinin muhasebesine aksettirilmemektedir.

Görüldüğü gibi, ekonominin gelişme tempolarını hızlandırmakla ve emekçilerin refah düzeyini yükseltmekle görevli olan bilimsel-tekniksel devrim, geri kalmış memleketler için yeni bir felâkete dönüşmektedir. Bilimsel-tekniksel devrim, yabancı sermaye yatırımları ve kapitalist kredi verme yöntemiyle bu memleketleri emperyalizmin emri altında tutmak için kullanılmaktadır. Emperyalist devletlerin teknik yardımı halklara pahalıya mal olmaktadır. Zira gelişmekte olan ülkelerin hükümetleri bu yardımı geniş sosyalist pazarından sağlamaya her zaman karar verememektedirler.

Bilimsel-tekniksel yardım anlaşmaları imzalama konusunda Lâtin Amerika ülkeleri (Küba ve şimdi Şili müstesna), iç pazarlarının darlığı, sanayi gelişiminin düşük düzeyi ve işletmelerin büyük ölçü ve gücte olmamaları yüzünden gayet elverişsiz bir durumdadırlar.

Gelişmekte olan bazı ülkelerin hükümetleri teknik yardım anlaşmaları imzalanırken gayet tâvizkâr davranıyorlar. Onların bu tutumları, yirminci yüzyılın başlarında işletme imtiyazları verilmesi sırasındaki tutuma benzemektedir.

Lâtin Amerika hükümetlerinin bu türlü «fedâkârlığı» ya da uyuşma politikaları yüzünden emperyalist «yardımı» son derecede yarıyışsız koşullarla verilmektedir. Örneğin, Kolumbiya kimya ve ilâç sanayiinin geliştirilmesi için yabancı firmalarla yapılan 51 «yardım» anlaşmasından 33'ü ham madde ve yarı mamullerin «yardım eden» memleketlerden idhalini

öngörmektedir. Anlaşmaların % 80'den fazla ulusal ve karma işletmelerin mal ihracını, üretimde yabancı teknoloji kullanılırsa, yasaklamaktadır.

Yatırılan sermaye kârlarının ve kredi faizlerinin memleketten çıkarılması ile ticaret hesaplarında yapılan sahtekârlıklar, Lâtin Amerika ekonomisine emperyalist sızmasının doğurduğu dışarı döviz akımının başlıca kanallarıdır. Yabancı kumpanyalar, muhasebelerinde gerçek kazançları düşük gösterirler, hatta zararda olduklarını bile ispata çalışırlar. Türlü imtiyazlarla elde ettikleri ve gizledikleri gelirleri, genellikle kazanç beyannamelerinde resmen bildirdikleri gelirin üstündedir.

Lâtin Amerika burjuva iktidarlarınca reklâm edilen «iç pazar yararına sanayileşme» politikası bu koşullar içinde etkisiz kalmaktadır. Emperyalizmin bütün ekonomi alanlarına sızması ve ulusal işletmelerin yabancı sermayeye bağımlılıklarının artması yüzünden, bu yönde alınan her türlü tedbir, eninde sonunda ABD tekellerine yaramaktadır.

Bazı ulusal burjuvazi çevreleri şunu kabul etmek zorunda kalmışlardır: İşleme sanayiindeki Kuzey Amerika yatırımları, tekellerin, yüksek tarife engellerini aşıp sanayileşme yararına devlet imtiyazları kompleksine sokulmaya muvaffak olduklarını ispât eden bir örnektir. Bu imtiyazlar, vergi bağışından büyük enfrastrüktür inşaatına dolaylı veya kapalı olarak ödenek verilmesine ve devlet sektöründen özel sanayi işletmelerine daha ucuz mal ve hizmet sağlanmasına kadar uzanmaktadır.

Kısacası, ABD tekellerinin, kâr elde etme yöntemlerindeki bazı değişikliklere rağmen, özü değişmiş değildir: Lâtin Amerika emekçilerinin meydana getirdikleri artık-değerin önemli bir kısmı tekrar-üretim alanından alınarak Birleşik Amerika'ya aktarılmaktadır.

*

Yukarıda sıraladığımız verilerle, ABD emperyalizminin Lâtin Amerika'ya ekonomik yayılışının tam tablosu gösterilememiştir. Onun neo-kolonialist politikasının amacı, ülkelerimizin bağımsız olarak sosyal-ekonomik gelişmelerini engellemek, dünya ticaretine katılış paylarını azaltmak, uluslararası kapitalist işbölümü sınırları içinde tutmak ve dünya sosyalist sistemine doğru yönelmelerine engel olmaktır. Bu stratejinin gözden geçirilmesi, bize bir sıra sonuçlamalar çıkarma olanağını vermektedir.

Sermaye ve kredi verilmesi politik koşullara bağlanmaktadır. Kâr hacmi ve borçları ödeme vâdelerinden ziyade bu etkenin dikkate alınması önemlidir. Ötekiler değişebilir, ama bu etken, ülkelerimizin durumunu alabilmesine zorlaştırmaktadır.

V. İ. Lenin'in emperyalizm sorunları üzerinde çalışırken, İngiliz gazeteci Breylsford'un 1914 yılında yazdığı şu sözler üzerine dikkati çekmesi boşuna değildir: «Finans ile diplomasi birbirlerine karşılıklı olarak hizmet

ederler. Ve çağsal dünyada birbirlerine gerekli hale gelmişlerdir. Borçlu devletle çözülecek meseleri bulunan diplomasinin, sırtını, sermaye ihraç eden zengin bir memlekete dayaması ve bu sermayeyi istediği zaman verebilmesi, istediği zaman durdurabilmesi, onun için büyük bir destektir. Bir devlet veya bir grup devlet, dünya para pazarının tekeli için birkaç yıl süre ile elinde bulundurur ve bunu bilinçli olarak politik maksatlarla kullanırsa, Rusya'ya, Çin'e, Türkiye'ye ve Lâtin Amerika cumhuriyetlerine isteklerini eninde sonunda kabul ettirebilir» (V. İ. Lenin, Toplu eserleri c. 28, s. 627).

Emperyalist sızması eğilimlerinden biri de, enfastrüktürün geliştirilmesine öncelik verilmesidir. Bugünkü koşullar içinde bu, yabancı sermayenin yararınadır ve Lâtin Amerika ekonomisinin emperyalizme bağımlılığını artırmaktadır. Komünistlerin kanısınca iç pazarı genişletmek ve üretimde ihtisaslaşmayı derinleştirmek için herşeyden önce kendi sanayimizi ve en başta ağır sanayii geliştirmemiz gerekir.

Yabancı yatırımların savunuculuğunu yapanlar, Lâtin Amerika'ya sermaye akımının ödeme dengesine olumlu etkide bulunduğunu iddia ediyorlar. Doğru değildir bu. Sanayi gelişmesine, işsizliğin ortadan kaldırılmasına, döviz birikimine ve ihracatın genişlemesine de bir yararı dokunmuyor. Tersine, yabancı sermaye yatırımları bütün bu sorunları keskinleştiriyor. Ödeme dengesinin kontrolü elden kaçıyor, yeni yatırımlara kazancın gittikçe daha az bir kısmı ayrılıyor. Lâtin Amerika oligarşisinin türlü yabancı yardımlardan yararlanma beceriksizliği de ortadadır. Yerli üretim kalitesinin düşüklüğü, işletmelerin yönetiminde yeteri kadar teknik bilgi ve tecrübe yokluğu ve emperyalist tekellerin ihracatı kısıtlamaları yüzünden ihracatı genişletme çalışmaları güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Lâtin Amerika'nın ekonomik gelişmesi, önemli derecede yerli kaynaklardan finanse ediliyor. Fakat fazlasıyla geri dönen emperyalist «yardımı» ulusal paramızı do yutuyor. Emekçilerin yaşayış koşullarının kötüleşmesi, kendi yatırımlarımızın az kazanç getirmesi ve yabancı işletmelerin kazançlarının çok az bir miktarını yeni yatırımlara ayırmaları yüzünden iç birikmelerde devamlı bir azalma eğilimi görülüyor.

Bütün bunların, emekçilerin ve özellikle proletaryanın durumu üzerinde yıkıcı etkileri oluyor. Diğer taraftan egemen sınıflar gittikçe daha çok zenginleşiyor. Örneğin, Lâtin Amerika ahalisinden % 20'sinin yıllık ortalama geliri 2600 dolarken, % 40'ının yıllık geliri 260 dolardır. Hâlen Lâtin Amerika'da 25 milyon işsiz vardır.

Sosyal-ekonomik sorunların keskinleşmesi ve bunları aydınlatma alanında komünistlerin sistemli çalışmaları, emekçilerin siyasal bilinçleri

düzeyini yükseltmekte, bizi, emperyalist sömürücülerle ve onları destekleyen yerli oligarşi ile yüz yüze getirmekte, anti-emperyalist ve anti-oligarşik savaşın aralıksız olarak genişlemesine yol açmaktadır.

Biz komünistler, geniş emekçi yığınlarına, içinde bulundukları felâketin başlıca nedeninin emperyalist sızması ve memleketlerimizi soymaları olduğunu daima anlatıyoruz. Anti-emperyalist hareketin günden güne büyüüp güçlendiği Lâtin Amerika'da bugünkü gerçek durum bunu göstermektedir. 12 yıl önce Küba'ya devrim zaferini getiren savaş, yeni yeni başarılar kazanıyor. Şili'de Halk Birliği'nin zaferi, Peru'da ve kıtanın diğer memleketlerindeki devrimci dönüşümler bunun yeni bir kanıtıdır.

Hindistan'da demokratik güçlerin başarısı

Ç. U N I R A C A

Mart ayı başlarında Hindistan'da Halk Meclisi (Lok Sabha) ve üç eyaletten (Batı Bengal'e, Orisa ve Tamilnadu'da) eyalet meclisleri seçimleri yapıldı. Demokrasi ile gerici güçler arasında devamlı politik savaşın önemli bir aşamasıydı bu. Demokratlar kesin bir başarı elde ettiler, Hindistan halkı, gerici partilerin «büyük ittifakı»na ezici bir darbe indirdi.

Seçimler neden bu yıl yapıldı

1971 genel seçimleri Hindistan'da beşinci seçimlerdir. 1967'de seçilen parlamentonun süresi 1972 yılında sona eriyordu; fakat Başkan İndira Gandhi, 1970 yılının Aralık ayı sonlarında Cumhurbaşkanı, parlamentonun süresinden önce dağıtılmasını ve erken seçimlere gidilmesini tavsiye etti. Yeni seçimleri bunalımlı durum gerektiriyordu. Sağcı unsurlar, daimi olarak engelleme taktiği uyguladıkları için parlamento çalışamaz hale gelmişti. *Hükûmet, seçim programını gerçekleştirebilecek durumda değildi, görevini yapamıyordu; bu yüzden yeniden halk oyuna başvurmak zorunda kaldı.* Hindistan tarihinde ilk defa erken seçime gidilmesinin nedenleri, ancak seçimler-öncesi politik olayların gözden geçirilmesiyle anlaşılabilir.

Bir buçuk yıl önce, 1969 yılının Temmuz ayında, burjuva iktidar partisinde (Hindistan Ulusal Kongre Partisi'nde) bölünme olmuş ve HUK yönetiminin sağ kanadı ayrı bir parti kurarak muhalefete geçmişti. Bölünmenin dolaysız nedeni, bankaların millileştirilmesi, toprak reformu, kanunların uygulanmasında parlamentonun adli organların üstünde olması gibi en önemli sorunlardaki görüş ayrılığı idi. Sağcılar, tarafsızlık politikasına, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle işbirliğine, emperyalizme karşı savaşan hükûmetleri ve halkları destekleme politikasına şiddetle saldırıyorlardı.

İktidar partisindeki bölünme, güçlerin tamamıyla yeni bir gruplaşmasına yol açtı. HUK'nden ayrılan muhalefet grubu, tamamıyla gerici bir parti olan «Svatantra» (hür teşebbüs partisi) ve faşist tipte militarist bir örgütü yöneten, dini azınlıkların kanlı katliamlarını kışkırtan, Hindu dini topluluğun aşırı sağcı partisi «Can Sangh»la birleşti. Birleşik Sosyalist Parti (BSP) yönetmenliğinin çoğunluğu da onlara katıldı. Bu grup, başında İndira Gandinin bulunduğu hükûmeti defalarca devirmeye çalıştı.

Diğer cephe, Hindistan Komünist Partisi'ni (HKP), solcu ve demokratik parti ve grupları, iktidar partisinden (HUK) ilerici unsurları kapsıyordu. Bazı bölgelerde, örneğin Kerala'da, bu birlik ilerici cephe olarak biçimlenmişti.

Toprak istekleri, toprak reformu, işçilerin, ahalinin orta zümre temsilcilerinin, gençliğin ve üniversite öğrencilerinin savaşları gibi sosyal çelişmelerin kesin olarak artmasıyla demokrasi ve gericilik hızla cepheleşmeye başladı. Son zamanlarda savaş, eski mahracaların emekli maaşlarının ve diğer imtiyazlarının kaldırılmasıyla alevlendi. Bu kanunun Hindistan Yüksek Mahkemesi tarafından değiştirilmesi gericileri azıttı, fakat hükümetin de sabrı tükendi. Ve Başbakan İndira Gandhi, parlamentoyu dağıtmaya karar verdi.

Sağcılar iktidarı ele geçirmeye çalışıyorlar

İlerici güçler bu kararı memnurlukla karşıladılar. Hindistan Komünist Partisi, 28 Aralık 1970 bildirgesinde, seçim-öncesi mücadelesinde çeşitli sınıf ve grupların izleyecekleri temel doğrultuyu şöyle tespit etti: «Sağcılar merkez iktidarı ele geçirmeye çalışacaklardır. Sol ve demokratik güçler bu karşı-devrimci eylemleri yenilgeye uğratmak, yeni parlamentoda halk iradesinin egemenliğini hâkim kılmak, bütün memleketi kaplayan politik ve ekonomik bunalımı ortadan kaldırmak için köklü ve son derecede gerekli sosyal-ekonomik reformların gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla Hindistan anayasasında radikal değişiklikler yapmak için savaşacaklardır.»

Gericilerin merkez iktidarı ele geçirme çabaları reel bir tehlike teşkil ediyordu. HUK'nın bölünmesinden sonra iki eyaletteki (Maysur ve Gucarat eyaletlerindeki) hükümetler Kongre Partisi'nden ayrılan muhalefetin kontrolü altına girdiler. Geçen yılın son aylarında BSP ile üç sağcı parti, Kuzey Hindistan'ın iki büyük eyaletindeki (Utar Pradeş ve Bihar) hükümetleri ellerine geçirdiler. Bundan sonraki plânları Delhi'de iktidarı ele almaktı.

Onlar HUK'sine ve özellikle Başbakan İndira Gandhi'ye karşı mücadelelerinde, ABD neo-kolonializmine ve tekelci sermayeye yol açan sağcı hareketi zor durumda bırakmış olan demokratik güçleri etkisiz bırakma amacını güdüyorlardı.

İndira Gandhi, ilerici çevrelerin desteği ile iç ve dış politika alanlarında bir dizi yeniliklere girişti. Gericiler arasında şiddetli tepkilere yol açan bu girişimlerin bellibaşlıları şunlardı: 14 büyük ticaret bankasının millileştirilmesi, yabancı kumpanyalara ait petrol tasfiyehâneleri için ithal edilen ham petrol fiyatında indirim yapılması, «uygulanmayan plânlar dönemi»ne son verilmesi ve dördüncü beş yıllık plânın uygulamaya geçirilmesi, pamuk gibi en önemli sanayi ham maddeleri idhalâtının devlet tekeline alınması, ilaç kumpanyalarının aşırı kârlarının sınırlandırılması, tekellerin dalaverelerinin kovuşturulması, Amerikan ve diğer emperyalist «kültür merkezleri»nin kapatılması, Sovyetler Birliği ile, diğer sosyalist ülkelerle, ilerici Afrika ve Asya devletleriyle dostluk bağlarının

sağlamlaştırılması ve ticaretin genişletilmesi, neo-kolonializmin bağlı olmayan ülkelerin Lusaka'daki son konferansında olduğu gibi açıkça kınanması, Çin-Hindi'nde ABD'nin saldırgan, emperyalist harbinin, İngiltere'nin Güney Afrika ırkçılarına silâh satma kararının, Hint Okyanusunda yabancı askeri üsler kurma plânlarının vb. kınanması.

Gericiler bu süreci geri döndürmek istiyordu. İndira Gandhi'yi «diktatör-lük»le, «Komünistlere sempati göstermekle ve Hindistan'ı, Sovyetler Birliği'nin bir «uydusu» haline getirmek niyetinde olmakla suçluyorlardı. Saldırıların başlıca hedefi solcu partiler ve özellikle yasaklanması çağrısında bulundukları Komünist Partisi idi. İlerici güçleri ezmek için mahkemesiz, sürekli hapis cezaları uygulamaya çalışıyor, halk yığınları savaşlarının gaddarca bastırılmasını istiyordu. Emekçileri aldatmak, onların birliğini sarsmak için dil ve din şövenliğini, kast ruhunu ve obskürantizmi, anti-komünizmi ve anti-sovyetizmi körüklüyor, para ile insan satın almaktan baskılara kadar tipik faşist demagojisi manevralarının her tür-lüsüne başvuruyordu.

Emperyalizmin seçimlere müdahalesi

Emperyalistler bu seçimlerin kendileri için gizlediği tehlikeyi çok iyi görüyorlardı. Artık Asya'da önemli kayıplara uğramışlardı. Çin-Hindi'ndeki kayıplarını, Seylon'daki seçimlerde Birleşik Cephe'nin başarısını ve Bayan Bandaranayka'nın yönetiminde solcu demokratik bir hükûmetin kurulmasını, askeri diktatörlük altında emperyalistler için sağlam bir dayanak olan Pakistan'da yapılan seçimlerde ilerici Halk Birliği'nin büyük zaferini anmak yeterlidir. Emperyalistler, özellikle Amerikan emperyalistleri, Hindistan'da bu süreci durdurabileceklerini sanıyorlardı. Ve uşaklarının zaferini kolaylaştırmak için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlardı.

Seçim arifesinde bir Hint uçağı Batı Pakistan'a kaçırıldı. Bu olayın, anti-Pakistan ve anti-Sovyet isterisini körüklemek ve hükûmeti Hint uçağı-nın korunmasını güven altına alamamakla suçlamak için «Can Sangh»taki Hindu şövenlerine yardım etmek maksadıyla SİA ajanları tarafından hazırlanmış olmasında Hindistanlıların şüpheleri yersiz değildir. Seçimlerden iki hafta önce Amerika'nın eski Hindistan büyük elçilerinden Şerman Kupır ve Çestır Boulz özel olarak Hindistan'ı ziyaret ettiler. Ve Amerikan kaynaklarından alınan haberlere göre, hükûmet ve parlamento üyesi «bazı eski dostariyle» görüştüler. Bu «eski dostlar»ın kimler olduğu malûm.

ABD elçiliği, «seçim harekâtı» için gerekli olan parayı sağlamak için, Hindistan'a Amerikan buğdayı satışından elde edilen rupilerin dolar karşılığında, hem de resmi kurdan iki misli yüksek olan pazar kurundan değiştirilmesini teklif etti. Fakat Hindistan hükûmeti razı olmadı. Ve buna rağmen Nisan 1969'dan Eylül 1970'e kadarki süre içinde ABD elçiliği bu hesaptan 600 milyona yakın rupi çekti.

«Nevyork Taymis» gazetesinin 4 Kasım 1971 tarihli sayısında Nevyork'ta oturan bazı Hintliler adına seçim kampanyası için «Can Sangh» partisine para yardımı yapıldığı ilân ediliyor ve şöyle deniyordu: «Ya bugün, ya da hiç bir zaman! Milliyetçi, demokratik, yurtsever güçler bizim yardımımıza güveniyorlar.» Biz bu çağrıya kimin koştüğünü ve ABD'nden gerici partilerin kasalarına ne kadar para aktığını bilmiyoruz. Fakat Hindistan halkının onlara ne cevap verdiğini gördük: «Hiç bir zaman!»

Sağcı sosyalistlerin ve «solcu» komünistlerin rolü

Yukarıda da belirttiğimi gibi, Birleşik Sosyalist Partisi üç gerici partinin «büyük ittifakı»na katıldı. Bütün gerçek sosyalistlerle demokratlar karşısında en küçük bir utanç duygusuna bile kapılmayan BSP'nin sağcı önderleri, halkı aldatmak, demokrasi saflarında panik ve bölünme yaratmak maksadiyle irticain sis perdesi rolünü oynadı.

Bu partinin yöneticileri şu garip tezi propagandaya başladılar: «Kongre partisi'ndeki bölünme hiçbir fikri ve teorik temele dayanmıyor. Onun için HUK'nin iktidar kanadı ile muhalefet kanadı arasında hiç bir fark yoktur. BSP de muhalefette olduğuna göre, Kongre Partisi'nden ayrılanlarla ve diğer muhalefet partileriyle birleşmesinde yüz kıztartıcı hiç bir şey yoktur» diyorlardı. BSP, bu suretle gericiler cephesine sürüklenmişti.

«Solcu» komünistlerin politikası orijinal bir politika değildir. Onların aşırı devrimci grubunun, burjuva parlamento seçimlerini boykot çağırısı, halk arasında hiç bir yankı uyandırmadı. Daha nüfuzlu olan paralel komparti de (ki Hindistan'nın reel politik hayatından o da kopmuştur), iktidarın sağcılar tarafından ele geçirilme tehlikesini hiç hesaba katmayarak, hem gericiler cephesini, hem de HUK partisini «büyük burjuva ve toprak ağaları grupları» ve «halkın düşmanları» olarak niteledi. Gericiliğe karşı savaşta eylem birliği çağırısında bulunan HUK dahil, bütün sol güçleri ve demokratik partileri «halkın düşmanları» ve «burjuva ajanları» kategorisine soktu. Paralel komparti, demokratik güçler adaylarının şanslarını artırmak maksadiyle HUK'nin, karşılıklı ufak tefek fedakârlıklarla dar bir alanda işbirliği teklifini reddetti.

Paralel komparti yöneticileri, memlekette tek Marksist-Leninist biziz, diyorlar. Fakat, burjuvazinin aşırı sağlarıyla diğer tabakaları arasında hiçbir fark gözetmeyen bir sekte politikası izlemekte, faşizmden olduğu gibi anti-faşist cepheden de aynı derecede uzak kalma çağırısında bulunmakta, demokratik güçlerin birliğini tanımamaktadırlar. Paralel kompartinin Kerala'da Eylül 1970 seçimlerinde ve son parlamento seçimlerindeki eylemleri, «aynı derecedeki uzaklık» teorisinin eleştiriye bile dayanmadığını gösterdi. Hindistan'ın bugünkü durumunda hiçbir siyasal parti demokrasinin gericiliğe karşı savaşında tarafsız kalamaz. Paralel komparti, demokratik bloku en büyük düşman olarak göstermiş ve yayılım

ateşine tutmuştur. Aynı zamanda Kerala, Tamilnado, Batı Bengal vb. yerlerde sağcı cephe partileriyle gizli anlaşmalar yapmış, onların listelerinde «bağımsız» ve seçmenler arasında bölünmeye yol açan adaylar göstermiştir.

Sol yönelimli güçlü parlamento

Hindistan Komünist Partisi, iktidar partisi HUK dahil, bütün anti-sağcı güçlerin birliği için çalışıyordu. HUK de sağcıların birleşmesine karşı idi, fakat parlamentoda tek başına çoğunluk partisi olmak amacını güdüyordu. HUK, seçimlerde tek cepheye karşıydı, hattâ Hindistan Komünist Partisi'yle ve diğer solcu ve demokratik partilerle de bir anlaşmaya varılmasından yana değildi. Bu yüzden demokratik güçler arasında tam bir birliğe ulaşamadı. Bu birlik ancak Kerala, Tamilnadu ve Pencap'ta, kısmen de diğer bazı bölgelerde sağlanabildi.

Seçim kampanyası, tekellere, feodallere ve ilericiiliğin diğer düşmanlarına karşı savaş için halk yığınları arasında görülmemiş bir kalkışma yarattı. Gericilerin, komünistlere ve diğer demokratik partilere karşı tehdit ve terörleri, ücretle tutulmuş silâhlı zorbaların Hindistan Komünist Partisi'nin ve Hatta Hindistan Ulusal Kongresinin adaylarına saldırıları, emekçilerin siyasal aktifliğini önliyemedi. Batı Bengal'de paralel komparti bu kumpanyaya aktif olarak katıldı.

Demokrasi ve ilericilerin zaferi

Seçim sonuçları, gerici «büyük ittifak»la HUK'ne en kötü halde eşit şans uman tekellci burjuva basının öngörülerini yalanladı.

Önceki parlamentoda 222 sandalyesi olan Hindistan Ulusal Kongresi son seçimlerde 350 milletvekili kazandı ve Anayasada değişiklik yapılması için gerekli üçte iki'den fazla oyu sağladı. HUK böyle büyük bir çoğunluğa ancak Cevahirlâl Nehru zamanında ulaşmıştı.

Önceki parlamentoda «büyük ittifak» partilerinin 148 milletvekili vardı. Bu kez sadece 48 yer sağlayabildiler. Üç sağcı partinin önemi asgariye indi. BSP zoru zoruna 3 milletvekili elde edebildi.

86 aday gösteren ve sağcı partilere karşı adayları aktif olarak destekleyen HKP 24 milletvekili çıkardı (önce de o kadardı) ve bu yerleri Hindistan'ın sekiz bölgesinde kazandı.

Solcu sekte sloganları ve zorbalık taktiği ile paralel komparti Batı Bengal'de başarı elde etti, 20 yer kazandı. Diğer bölgelerden parlamento'ya ancak 5 milletvekili yollayabildi.

HUK'nin büyük zaferi, Hindistan'da ve dış ülkelerde burjuva yorumcuları tarafından, Kongre önderinin «kendi başarısı» olarak, «istikrarın» halk tarafından desteklenmesinin bir ifadesi olarak nitelendirilmektedir.

Fakat 4 yıl (HUK'nin bölünmesinden) önce yapılan genel seçimlerde bütün büyük bölgelerde yenilgiye uğramıştı. HUK'nin başında o zaman da İndira Gandhi bulunuyordu. Onun için de İ. Gandhi'nin şimdiki başarısı, halkın, İndira Gandhi'nin kişiliğinde canlandırdığı demokrasinin bir zaferi olarak ele alınmalıdır. Bu zafer, burjuvazinin, statükonun korunması şeklinde anladığı «istikrar» için değil, radikal yenilikler, politik yenilgiye uğrayan gericiliğin ekonomik ve toplumsal hayattaki mevzilerinden yoksun edilmesi için verilen oyların zaferidir.

Savaş bitmiş değildir. Seçimler halkın zaferidir, yığınların savaştı aktifliğini güçlendirmeye yarayışlı koşullar yaratmıştır. Bu zafer, feodal toprak ağalığını yoketmek, tekelleri gemlemek, neo-kolonyal soygunu önlemek ve emekçi yığınlarının hayatını iyileştirmek için Komünist Partisi'ne, HUK ilerici unsurları dahil, solcu ve demokratik güçlere gerek yeni parlamen-toda, gerekse parlamento dışında savaşıma olanakları açmaktadır.

İnsan ve özgürlük

TODOR PAVLOF

I

İnsan toplumu hiçbir zaman sıfır üyelerden oluşmuş değildir. Kaldı ki birçok sıfırın toplamı da yine sıfırdır. İnsan, toplumun reel üyesidir, çeşitli tarihsel çağlardaki gelişmesinin genel ve özgül koşullarına bağlı olarak karakteri değişir. Komünizm düzeni burjuva düzeninden, feodalizm ve kölecilik düzeninden nitel bakımdan nasıl ayrılıyorsa, bu düzenle bütünleşmiş olan kişiliğin de kapitalizmde, feodalizmde ve kölecilik düzenindeki kişiliklerden ayrılmaması olanaksızdır.

F. Engels'in belirttiği gibi, bütün toplumların başlangıç dönemlerinin belirli bir ilerici karakteri vardır. Toplumlar bu ilk dönemlerinde değerli insanlar yetiştirmişlerdir. F. Engels Rönesans döneminin dev kişilerinden söz eder. Bu, kapitalizmin ilerici bir gelişme aşamasında bulunduğu, burjuvazinin feodalizme ve ortaçağ gericiliğine karşı savaştığı, aynı zamanda, şu veya bu ulusun ya da halkın tarihsel yasal temsilcisi olduğu dönemdir.

Kapitalizmin gelişmesinde en yüksek ve son aşama olan emperyalizm çağı, üretimin, teknik ve bilimin gelişmesinde birçok ulaşımlarla nitelenir. Bu çağ, aynı zamanda, ekonomik, politik ve ideolojik bütün alanlarda *gerici* bir karakter taşır. Ayrı ayrı kapitalistler arasındaki rekabet, dev tekeller, tröstler, dünya bankaları arasında rekabete dönüşür, böylelikle de halklar için, insan uygarlığı için çok daha ağır sonuçlar doğurur. Yersel, bölgesel harpler ve dünya harpleri tutuşturmada kendini gösteren tüm dünya egemenliği savaşı, emperyalizme özgü olan, onun çatışma ve çelişkilerini daha çok keskinleştiren bir iç niteliğidir.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nden sonra dünyada ne gibi değişmeler olduğu ve bugün dünya gerçekliğinin neden ibaret bulunduğu sorunları, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi sayfalarında şimdiye kadar defalarca açıklandı. Biz bu yazımızda, bir tek sorunu, emperyalizmde ve sosyalizmde insan kişiliğinin ne durumda bulunduğunu kısaca inceliyeceğiz.

Emperyalizmin ideologları, burjuva toplumunun gerçek demokrasi ve özgürlük ve dolayısıyla normal gelişmeli insan kişiliği cenneti olduğunu iddia edip duruyorlar. Sosyalizm ise, onlara göre, insanı kişiliksiz bir yığın içinde eritmekte, mânevi dünyasını tek bir biçime sokmakta, «serbest» düşüncüyü boğmakta ve insan kişiliğini proletarya diktatörlüğü «totaliter» devletine tâbi kılmaktadır.

Oysa gerçek nedir?

Aristo, köleyi *instrumentum vocale*, yani konuşan âlet olarak niteler. Bu formül, kölelerin kişilik ve özgürlüğünü tamamiyle reddeder. Egemen sınıfların birçok filozofu ve sosyologu bu formülü defalarca eleştirmişler, fakat bunun günümüze kadar da geçerliğini büyük ölçüde koruduğunu farketmemişler (ya da farketmez görmüşler) dir.

Burjuva ideologlarının kapitalizm koşullarında insanın gelişme ve özgürlüğüne ilişkin bir sürü yazı ve deklâasyonlarına rağmen gerçek şudur: Kapitalist üretimin mekanizasyon ve otomasyonu, canlı insan kişiliğini, üretim sisteminin basit bir uydusu, sosyal mekanizmanın basit bir vidası haline getirmeye yönelmiştir.

Bu gerçeği bir sis perdesi altında göstermek ya da hiç olmazsa etkinliğini azaltmak için çeşitli teoriler yaratılmakta, bir hayli çaba harcanmaktadır. Ayrıca, insanın kapitalist üretim sistemi içindeki durumunu esaslandırmaya ve haklı göstermeye yarayan psikolojik, sosyolojik ve kültürel etkenlerin kullanılmasına özel bir önem verilmektedir. Bu çabalar bazan belirli sonuçlar verse de, kapitalist toplumda prensip ve esas itibarıyla, köle insanı konuşan âlet sayan eski Aristo prensibi — yeni biçimlerde — hüküm sürmeye devam etmektedir.

Kapitalizmde, bilinçli aldatmaca ile açık tehdidi kaynaştıran demagoginin göz alıcı renklerle süslü mantosuna bürünmüş en ustalıkli metotlarla, işçi, verdiği emeğin ürününe, emeğin kendisine ve kendi insanlığına yabancılaştırılıyor. Kapitalist sömürünün temeli olan yabancılaştırma, kaçınılmaz olarak kişiliğin yozlaşma ve bozulması, bilinçlenmenin mahvolması, insanlık onurunun çiğnenmesi sonucunu doğuruyor.

Bilindiği gibi, yabancılaşma, idealist-filozofların ve bütün burjuva ideologlarının pek sevdikleri bir konu oldu. Bu filozoflar ve ideologlar, yabancılaşmanın genellikle insan toplumuna özgü bir şey olduğunu, dolayısıyla hattâ komünizmde de özgü olabileceğini ispata yelteniyorlar. Netekim, gerici Amerikan filozofu S. Huk, yazılarında, sosyalist memleketlerde insanın «toptan yabancılaşma»sından, «kapalı komünist toplumunda köleleştirmenin çeşitli biçimleri»nden söz ediyor. Bir diğer Amerikan filozofu, C. Klain, 1968'de Viyana'da yapılan Uluslararası Felsefe Kongresinde, K. Marks'ın güya hiçbir zaman hümanist olmadığını, zira Marksizmin hümanist prensipleri ve «bireylerin iç değerleri»ni genellikle reddettiğini iddia ediyordu. Marksizmin ünlü katolik «eleştirmen»i G. Veter, yıllar yılı haksız yere hep aynı şeyi tekrarlamış, yabancılaşmanın her yerde olduğunu, bunun sosyalizmde hüküm sürmekte olan kendisine yabancı politik iktidara insanın boyun eğmesi biçiminde belirlediğini iddia etmiştir. Gerçekte, bütün bu filozoflar ve ideologlar, kapitalist toplumda emekçilerin ezgin durumunu haklı göstermek için, insanın gerçekten yabancılaşmasını, kapitalist topluma özgü organik yabancılaşmayı maskelemek için bu gibi iddialara başvurmuşlardır.

Kapitalizm koşullarında yabancılaşmış insan gerçekte bir kişilik olmaktan çıkar; insanın kişiliğinin fiilen yok edilmesi anlamına gelen yabancılaşma reel insan kişiliğiyle bağdaşmaz, ya da modern terimini kullanarak söylersek, *insan-kışılığı* ile *insan-kışılıksızlığını* karşı karşıya getirir.

Marks, Engels ve Lenin, endüstri toplumunda işçinin yabancılaşmasının sömürücü düzenin tabiatında gizli gerçek nedenlerini görüyorlardı. Onlar, yabancılaşmanın, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti ortadan kaldıran sosyal devrimden sonra olduğu gibi, kendiliğinden-gelme işçi hareketine devrimci bilinci, bilimsel sosyalist teoriyi yerleştirme süreci içinde de bir dereceye kadar giderilebileceğini anlıyorlardı.

Sosyalist teori proletarya arasında ne kadar geniş ölçüde yayılırsa, proletaryanın toplumsal gelişmede o ölçüde çözümleyici güç haline geldiğine tarih tanıklık ediyor. İşçi sınıfı 1917'de insanlık tarihinin en yüce devrimini yaptı ve bunu Avrupa, Asya ve Amerika'da da diğer sosyalist devrimler izledi. Yeni sosyal-sınıfsal ilişkileriyle sosyalist sistem, Ekim Devrimi'nin tarihsel kazanımıdır.

Yabancılaşmanın yok edilmesi sayesinde endüstri işçisi, kapitalist üretimin kendisinden aldığını tekrar kazanır. Biz bugün, özellikle, yeni Leninci tipte devrimci işçi partileri yaratılmasından ve canlandırılmasından sonra işçi sınıfının, kendi ortamından, yalnız grevlerde, kalkışmalarda, politik kampanyalarda vb. kahramanlıklar gösteren gruplar ve kolektifler değil, aynı zamanda, örneğin *Georgi Dimitrof*, *Ernst Telman*, *Moris Torez* ve diğer proletarya önderleri gibi nice gerçek fikir ve eylem devleri ve promete'leri de yetiştirmeye başladığına tanık oluyoruz.

İşçi sınıfı ortamından seçkin kişiler yetişmesi, bu sınıfın, endüstriyel üretime özgü karakterinden doğan yığınsal örgütlülüğünden; işçilere sınıfsal sadakat, disiplin ve her fedakârlığa hazır bulunma nitelikleri kazandırılmasından; bilimsel devrimci teorinin işçi hareketinde gittikçe daha derine kök salmasından ileri gelmektedir. İşçi sınıfının *Georgi Dimitrof* gibi ünlü bir savaşçısı, devrimci teoriye — özellikle Komintern'in VII. Kongresi'nde ve Bulgaristan Komünist Partisi'nin V. Kongresi'nde okuduğu tarihsel raporları ve çağdaş programsal, stratejik, taktik ve örgütsel problemler üzerinde Marksizm-Leninizme dayanarak en etraflı biçimde hazırladığı diğer eserleriyle — çok değerli bir katkıda bulunmuştur.

Devrimci yaratıcı kişiliğin belirme ve gelişme ortamı olan kolektifin, sınıfın, partinin toplumsal temeli ne kadar sağlam olursa, bu kişiliğin toplumsal hayat üzerindeki etkisi o derece daha kuvvetle kendini gösterir, bütün yetenek ve ehliyetleri o derecede hızla gelişir. Sosyalizmin hızlı ve plânlı gelişmesi ve tedricen komünist topluma doğru geçişle, herkesin yetenekleri ölçüsünde çalışacağı, ama ihtiyacı olduğu kadarını alacağı ortama varılacaktır. Bu da insan kişiliğinin bütün yabancılaşma kalıntı ve

biçimlerinden kurtulması anlamına gelecektir. Özlüğü bakımında burjuva karakterli olan eşit işe eşit ücret hakkı da ortadan kalkacak; mal üretiminin ve mübadelesinden hiçbir eser kalmıyacak; insan kişiliği etraflı gelişme için gerekli bütün — ekonomik, sosyal, teknik, psikolojik ve kültürel — olanaklara kavuşacaktır. Tam bir güvenle diyebiliriz ki, Haynrih Hayne'nin, değerli bir eseri olan «Şarkılar kitabı»nın yapraklarından komünist toplum insanların kahve ve enfiye koymaya mahsus külâhlar yapacakları yolundaki korkusu boşa çıkacaktır.

Yabancılaşmanın tamamen giderilmesi, işçi sınıfının ve bütün diğer emekçi yığınlarının her türlü sömürü ve ezgiden reel olarak kurtulmalarını gerektirir. İnsanlık tarihinde ilk olarak, en yetkin örneklerini Marks'ta, Engels'te, Lenin'de gördüğümüz gerçekten uyumla gelişmiş yaratıcı insan kişiliğinin biçimlenmesi için gerekli koşullar artık yaratılmaktadır. Tamamen haklı olarak diyebiliriz ki, Lenin, çağımızın en yüce kişiliğidir. Milyonlarca insanın sömürü ve ezgiden, gericilik ve zorbalıktan kurtuluşuna Lenin'den fazla katkıda bulunmuş insan yoktur.

Lenin'in bunu başarması sadece dâhi olmasından ileri gelmiyor. Daha eksiksiz bir deyişle, tarihte en devrimci sınıfın çıkarlarının parlak bir ifadecisi olduğu için, dünyada sosyalizm ve komünizm çağını açan en yüce devrimi öngördüğü, örgütlediği ve yönettiği için Lenin bir dâhidir. O, tarihsel Himalâya'ların — bütün dünyanın görünebileceği, bütün dünyanın da kendisini görebileceği — doruğuna çıkan gerçek dev ve Promete'dir. O, gerçekten yaratıcı, gerçekten kahraman, gerçekten özgür insan kişiliğinin canlı timseliydi, canlı timsalidir ve canlı timsali olarak kalacaktır.

Yeni toplum uğrunda savaşın bütün güçlüklerine ve çelişkilerine rağmen, kişiliğin çok yanlı gelişmesini sağlayan reel olanaklarına kavuştuğu sosyalist ülkelerde milyonları kapsayan emekçi yığınları yaratıcı, kahraman ve özgürdürler.

Sosyalizm koşullarında insanın gerçek özgürlüğü, her şeyden önce, sömürünün ve yabancılaşmanın ekonomik temeli olan ve Marks'ın deyişiyle «pratik hümanizmin biçimlenmesi» anlamında, özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasıyla garanti edilmiştir. *İnsanın ekonomik köleliğine son verilmesi*, onun kölelikten diğer bütün kurtuluş biçimlerini belirlemede, özgür ve etraflı gelişmesi için gerekli temeli yaratmaktadır. Sosyalizm, toplumun sosyal-ekonomik yapısını kökten değiştirme temeline dayanarak *emekçilerin politik kurtuluşu*'nu gerçekleştirmektedir. Her yurtaşın, her kollektifin, her ulusun, toplumsal hayata ilişkin bütün problemlerin çözümüne aktif ve bilinçli olarak katılma hakkını reel biçimde garantileyen yeni sosyalist devlet, yeni sosyalist demokrasi böylece yaratılmaktadır.

Emekçilerin ekonomik, sosyal ve politik kurtuluşu, sosyalist toplumun yeni uygarlığını, sosyalist uygarlığı meydana getiren insanının yaratıcı, bilinçli ve gerçekten özgür eylemini geliştirmesinin reel temeli olmuştur.

Çağsal kapitalist memleketlerde, işçi yığınları, mahkûm edildikleri yabancılaşma ve kişiliksizliği, yeni toplum uğrunda yürüttükleri devrimci savaş süreci içinde bir dereceye kadar bertaraf etmektedirler. Bu, J. P. Sartr, E. Fişer ve benzerlerinin anlıyamadıkları bir gerçektir. Bu savaş süreci içinde işçiler çokçası aydın perspektiflere sahip seçkin ve değerli kişiler haline gelmektedirler. Aynı zamanda özgür kişiler olmaktadırlar, zira kişilik ve özgürlük birbirinden ayrılmaz. Bu iki kavram gerçi birbirinin aynı değildir, ama derin bir diyalektik birlik içindedirler. Bu birlik de, çeşitli memleketlerde ve çağsal tarihin değişik devirlerinde devrimci hareketin gelişme koşullarına bağlı olarak değişik biçimlerde gerçekleştirilir.

III

Arifesinde bulunduğumuz Sovyetler Birliği Komünist Partisi XXIV. Kongresinde, Bulgaristan Komünist Partisi'nin X. Kongresinde, diğer komünist ve işçi partilerinin kongrelerinde, yalnız kişinin (işçi, köylü, aydın) özgürlüğü değil, sınıfların, ulusların, halkların ve bütün ilerici insanlığın özgürlüğü sözkonusu olacaktır.

İdealist-filozoflar, genellikle her şeyi, kişinin, ama toplumdan tecrit ettikleri ve *salt mânevi* varlık saydıkları kişinin özgürlüğü sorununa indirgemeye çalışırlar; bu da kaçınılmaz olarak ruh, fikir, Logos (*) ve en nihayet tanrının us-dışı bilinç ve «özgür» belirtisi fikrine yol açar.

İnsanı objektif reel ortamdan (geçmişten, şimdiki zamandan ve gelecekten) ayırır, sadece kendini seyreden, kendi ruhsal «örgürlüğüne» vurgun salt mânevi öze çevirirsek, burada zaten artık her hangi bir özgürlüğün sözü de edilemez.

Cezaevinde bulunan bir hükümlü özgürlüğü düşliyerek yanıp tutuşurken, hayalinde kırılmış olarak gördüğü zincirlerin gerçekte kırılmamış olduğunu, açıldığını hayal ettiği hapisane kapısının gerçekte açılmamış olduğunu çok iyi bilir. İnsan objektif reel nesne ve süreçlerden tecerrüt ederse, elbette, şu veya bu nesneyi ya da süreci gerçekmiş gibi görebilir. Fakat bu nesne ve süreçler *fikir*'den doğamazlar. Marks bir fikrin yalanlanması için bir başka fikrin yeterli olduğunu, ama onun *hayata geçirilmesi* için maddi kuvvet gerektiğini, reel bir iletkene ihtiyacı olduğunu söyler.

Çeşitli eğilimlerdeki bütün idealistler, Marks'ın bu fikrinin derin teorik ve pratik anlamını kavrayamıyorlar ve kavramak da istemiyorlar. Onlar, kişi özgürlüğünü, mutlak, *metafizik* kendi kaderini belirleme anlamında,

(*) Logos: İdealist felsefede mânevi temel, tanrısal bilinç (Çeviren).

onun bilincinin soyut yaratıcı beliriş anlamında sözkonusu ettikleri zaman aldanıyor ve başkalarını da aldatıyorlar. İşte Sartr'ın, kişinin belirli bir durumda «seçme özgürlüğü» hakkında, kendi özgürlüğünü biçimlendirme «özgürlüğü» hakkında, kendisini çevreleyen ortamın reel koşullarına ve içinde yaşadığı durumun objektif kanunlarına bağlı olmaksızın eylem «özgürlüğü» hakkındaki iddialarının anlamı da budur. Ve soyut hümanizmin bütün diğer biçimlerinin aslı, bu arada genellikle insanın değişmez, metafizik, a priori «tepeden» belirlenen, hiçbir reel içeriği olmayan, canlı ve somut insandan kopuk bir tabiatı olduğu görüşüne dayanan dinsel soyut hümanizmin aslı da budur.

Öte yandan, biheviyristler ve bütün metafizik materyalistler, bilinci organizmin fizyolojik bir fonksiyonuna çevrerek, yani onu hiçe sayarak, ve aynı zamanda, evreni öğrenebilme sürecinin subjektif unsurlarını reddederek, eni-sonu kişi özgürlüğünü ve insan kolektiflerini tamamiyle inkâra varmaktadırlar.

Özgürlük, sözün tam anlamıyla mevcut değildir ve insan bilincinin, insan kişiliğinin, insan kolektiflerinin (sınıflar, uluslar halklar vb.) olmadığı yerde var olması da olanaksızdır. Bitkiler ve hayvanlar ortama uyurlar, fakat özgürlük kavramı ve hele onun bilincine varma, onlara uygulanamaz.

İnsan, yalnız organizm değil, yalnız biyolojik değil, aynı zamanda tabiatı itibarıyla toplumsal bir varlıktır. Her insan kişiliği — gerçek kişilik olarak — toplumsal ve doğasal bütünün canlı timsalidir, ve aynı zamanda, kendisini, mensubu olduğu sosyal kolektifin öteki kişilerinden ayırdeden teki, özeli temsil eder.

İnsan, yalnız beyin değildir, ortamın etkisiyle sırf fizyolojik olarak değişen ve her şey üzerinde karşı-etkiler yapan bir beyin değildir; Hiç bir objektif reel toplumsal ve doğasal ortamı bulunmayan «saf ruh» veya «saf ruhsal öz» de değildir. İnsan beyninin yardımıyla düşünür. Beyin insan organizminin diğer kısımlarından ayrılacak olursa, bu organizm daha bir süre var olacak, ama düşünemeyecek, ortamdaki nesne ve olguları idrak edemeyecek, onlar üzerinde etki yapamayacaktır.

Marks, Engels ve Lenin, ekonomik ve diğer *robensonlaşma*'lara karşı defalarca uyarıda bulunmuşlar, kendi özgül bireysel belirtileriyle bir kişilik olan insanın daima şu veya bu sosyal kolektifin üyesi olarak kaldığının hiçbir zaman unutulmamasında ısrar etmişlerdir. Toplumsal ve doğasal gerçekliğin etkisi altında bulunan ve ona karşı-etki yapan insan kişiliği, genel, özel ve tekin diyalektik birliktir.

İşte bundan ötürü, somut toplumsal ve doğasal ortamda kişiliğin özgürlüğü hiçbir zaman metafizik anlamda mutlak, bağıntısız, şartsız değildir ve olamaz.

Bir hükümlü cezaevinden serbest bırakıldığı zaman, somut toplumsal ortam ve durumun reel bir parçacığı olduğunu hissetmekten bir an bile geri kalmadan, hapislik koşullarından ve yaşantılarından kurtulmuş olduğunu anlar. Endüstri işçisi de, kapitalist sömüründen ya da bir ulus başka bir ulusun ezgisinden kurtulduğu zaman, belirli ilişkilerde özgürlüğe kavuşurlar. Fakat bu, onların hayatlarının sosyal ve doğasal koşullara bağımlı olmadıkları anlamına gelmez.

Bu husus unutulur veya küçümsenirse, özgürlüğe bağıntısız, mutlak bir anlam verilmiş olur. Böyle mutlak, metafiziksel, Hegel'in deyişiyle en tepedeki özgürlük, kişiliğin ve toplumsal kolektiflerin hayatında hiçbir zaman var olmamıştır, böylesi genellikle var olamaz ve işçiye, köylüye, aydına gerekli de değildir. Onlar, kolektifin her üyesine «mutlak özgür» olma ve her istediği şeyi yapma hakkı verildiği takdirde, toplumsal yaşamın imkânsız olacağını kendi deneyleriyle bilmektedirler.

İnsan özgürlüğü reeldir ve reel olması da gereklidir. Fakat reel özgürlük bağıntısız değildir, hiçbir toplumsal ve doğasal kanuna tâbi olmayan yaratıkların özgürlüğü değildir; objektif reel gerçekliği kendi sübjektif tasavvur veya fikrine «dönüştürerek» sadece kendinde ve kendisi için var olan, her hangi bir mutlak, metafiziksel mânevi öz'ün özgürlüğü de değildir.

Dünyayı, insan da dahil, hiç yoktan tanrı-ruh'un yarattığı, insanın «Âdemle Havva'nın günah»ının kefareтини bütün hayatı boyunca ödemesi gerekirken, tanrının her bakımdan mutlak özgür olduğu yalnız İncil'de yazılıdır. Çağımızda düşünmeye yetenekli hiçbir insan, özgürlük kavramına böyle bir anlam verilmesine razı olamaz. İnsanın irade ve isteklerinin her hangi bir «yüksek varlık»a böyle bağımlılığı, gerçekte her türlü özgürlüğün yokluğu anlamına gelir, tam karamsarlık ve en nihayet ölüm arzusu yaratır.

Bu İncil karamsarlığı ve kaderciliğinin karşısına Marksizm-Leninizm, insan özgürlüğü problemi hakkındaki *iyimser* görüşüyle çıkar. Biz işçi sınıfının özgürlüğü için ve işçinin kendi kişiliği için savaş yürütmenin gerekliliğini inkâr etmiyoruz, fakat reel toplumsal hayatta özgürlük ve zorunluğa hiç de metafiziksel açıdan karşı koyuyor değiliz.

Bilindiği gibi, Spinoza ve Hegel'den sonra Marksizm klâsikleri — Engels bunu özel olarak yazıyor — özgürlüğü, *bilincine varılan zorunluk* olarak anlamaktaydılar.

Yukarıda söylediğimiz gibi, fikir gerekçeleriyle başka fikirler yalanlanabilir, fakat gerçek reel özgürlük için yalnız fikir gerekçeleri değil, pratik eylemler de gereklidir; özgürlüğü elde etmek için, sağlamlaştırmak ve geliştirmek için reel kuvvet, somut savaş gereklidir.

Bu ilkesel yargı, Marksizm-Leninizmin devrimci dünya görüşünün özlüğünü yansıtır. Sosyalist devrim tarihsel bir zorunluktur. Bu zorunluk,

Lenin'in öğrettiği gibi, onun 'otomatikman, kendiliğinden oluvereceği, sınıfın, halkın, insanlığın ve dolayısıyla insan kişiliğinin ekonomik ve sosyal özgürlüğü uğrunda, örgütlü, bilimsellikle yönetilen ve zafere ulaştırılan bir savaşa ihtiyaç olmadığı anlamına gelmez.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin, Bulgaristan Komünist Partisi'nin ve öteki sosyalist ülkeler partilerinin yaptıkları son kongrelerin dokümanları, dünyanın gerçekten yalnız açıklanmasıyla yetinmemek gerektiğini, yalnız onu değiştirme yasallık ve tarihsel zorunluğunu kavramanın değil, aynı zamanda, sosyalizm ve komünizmin yüksek idealleri adına, insan kişiliğinin gerçek özgürlüğü adına dünyaya reel olarak değiştirmenin, yeni insanlaştırmının da gerekli olduğunu bir daha ispat ediyor.

Doğaya ve toplumsal zorunluğa insancıl ve bilinçli bir yaklaşım olmadan, dünyayı amaca uygunlukla değiştirmek olanaksızdır. Dünyayı bu biçimde değiştirmeden toplumsal ve doğasal zorunluğu sadece kavramak da, henüz reel ve somut insan özgürlüğü (kollektif ve kişisel özgürlük) anlamına gelmez.

Halkımıza çağrı

Türk halkı tarihinin en karanlık, en çetin anlarından birini yaşıyor. Memleketimizin ulusal menfaatlerini yabancı emperyalistlere satanlar, halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesini, onun en ilkel demokratik haklarını ortadan kaldırarak, yurtsever, yiğit evlâtlarını yığınlar halinde tutuklayarak, işkence kamplarına, zindanlara doldurarak önlemeye kalkışmışlar, faşizmi, halk düşmanlığının bu en açık ve en barbarca şeklini, Amerikan emperyalizminin ve NATO'nun baskısıyla memleketimizde uygulamaya koyulmuşlardır.

Silâhların gölgesinde getirilen faşizmin amacı, memleketimizi yıllarca kemiren ekonomik ve sosyal bunalımların gerçek etkenlerine karşı mücadeleyi önlemek, halkımızın açtığı savaşı ezmek, emperyalist tekellerin ve devletlerin soygununa, memleketimizin güvenliğini ve geleceğini ciddi surette tehlikeye sokan saldırganlık ve sömürü politikasına karşı mücadelesini boğmak ve bu mücadelede işçiler, köylüler, bütün dar gelirli yığınlar ve anti-emperyalist güçler arasında oluşmaya yüztutan cephe birliğine yol vermemektir.

Erim hükûmeti ve onu iktidara getiren yüksek rütbeli komutanlar, halkımızın uğrunda yıllardan beri savaştığı demokratik ve köklü reformlara susamışlığını sömürerek, maskelenerek ortaya çıktılar. Fakat daha ilk icraatlarında, gerçek yüzlerini, faşist niteliklerini açığa vurdular. Resmen on bir ilde ilân edilen sıkıyönetim, fiilen bütün memlekette amansızca uygulanmaktadır. Terör, Türkiye'de son elli yıl içinde eşine rastlanmadık bir ölçüdedir. Zindanlara, toplama kamplarına atılanların sayısı binleri aşmıştır. İşçi hareketleri, grevler yasaklanmakta, «anarşik» hareketler sayılmaktadır. İşçi sınıfının sendikal ve politik örgütleri, yöneticileri tevkif edilerek çalışamaz hale getirilmekte, birçokları basılmakta ve fiilen kapatılmaktadır. İşçiler, sendikacılar, yurtsever subaylar, gazeteciler, yazarlar, azınlık temsilcileri tutuklanmakta, Kürt köyleri basılmakta, halka işkence edilmektedir. Demirel iktidarı zamanında, komandolar, gerici yan kuvvetler tarafından tertiplenen pogromlar, baskınlar bugün hükûmet tarafından devlet kuvvetlerine yaptırılmaktadır.

İç politikada gerici, faşist yüzünü bu şekilde açığa vuran hükûmet, dış politikada da NATO ve SENTO gibi emperyalizmin askeri, politik saldırganlık bloklarına daha fazla bağlılığını resmen ilân etmektedir.

Memleketteki bu derin bunalımların ana nedenleri, Türkiye'nin, emperyalizmin saldırgan, harpçi paktlarına bağılılığı ve bu bağılılın zorladığı, memleketin taşıyamayacağı yükümlerin, işbirlikçi bir zümre tarafından halka dayatılmasındadır.

Faşizm hiç bir ülkede büyük burjuvazinin, sömürücü zümrelerin çöküşünü önleyememiştir. Türkiye'deki gerici burjuvazi için de çöküşünü önleyici bir yol olmayacaktır.

Memleketimiz, emperyalizme karşı demokrasi için mücadele yeni ve daha zor bir aşamaya girmiştir. Bununla beraber yığınların uyanışı, emperyalizme ve işbirlikçilere karşı direniş ve mücadele cephesi bugün çok daha genişlemiştir. Bu direniş cephesi, işçi sınıfını, orta tabakaları, yurtsever aydın ve askerleri kapsıyor.

Bütün bu güçler, emperyalizmin ve işbirlikçilerin ortaklaşa yerleştirmek istedikleri halk düşmanı idareye karşı anti-emperyalist, anti-faşist bir program etrafında birleşmedikçe, memleketi yıkıma sürükleyen ağır bunalımlar ve bunların sonuçları önlenemez, halkımızı mutluluğa götürececek, anti-emperyalist, demokratik ve barışçı bir hükümet kurulamaz.

17. 5. 1971

TKP MERKEZ KOMİTESİ

Çekoslovakya Komünist Partisi'nin XIV. Kongresinde Türkiye Komünist Partisi MK. Birinci Sekreteri Yakub Demir yoldaşın yaptığı konuşma

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve bütün Türk komünistleri adına Çekoslovakya Komünist Partisi'nin XIV. Kongresi delegelerini, sizleri candan selâmlarız. Birkaç gün önce 50. kuruluş yıldönümünü kutladığımız Çekoslovakya Komünist Partisi'nin XIV. Kongresi Çekoslovakya halklarının sosyal ve politik hayatında olduğu gibi, dünya komünist ve işçi hareketinde de büyük bir olaydır. XIV. Kongrenin önemi sadece Çekoslovakya'da, gelişmiş bir sosyalizm kuruluşu yolunda yeni perspektifler açmasında, yeni amaçlar göstermesinde değildir. Aynı zamanda, sosyalizmin kazanımlarının korunması uğrunda, Marksizm-Leninizm prensipleri uğrunda, emperyalizm ajanlarının ideolojik ve politik baltalamalarına karşı mücadelede Çekoslovakya komünistlerinin kazandıkları son büyük zaferi somutlaştırmasında, dile getirmesindedir. Sosyalizmin düşmanlarına, sağcı oportünizme karşı yürüttüğünüz amansız mücadelenin parlak sonuçlarını memnuniyetle, kıvançla görüyoruz. Anti-sosyalist sağcı oportünist kuvvetlerin ve onların koynunda beslenen dünya emperyalizmi ajanlarının sosyalist toplumu yozlaştırıcı, yıkıcı ve baltalayıcı faaliyetlerine bu ülkede artık son verilmiştir. Ortak idealimiz sosyalizm ve komünizmin düşmanlarına karşı, ortak öğretimiz Marksizmin-Leninizmin düşmanlarına karşı bu zaferiniz aynı düşmanlara karşı çetin mücadelemizde irademizi kuvvetlendiriyor.

Değerli yoldaşlar, Türkiye son 20 küsur yıldan beri, yeniden emperyalist tekellerin sömürü ve soygun alanı içine sokuluşundan ve emperyalist devletlerin saldırı politikasının âleti ve kurbanı haline getirilişinden beri sosyal-ekonomik ve politik bunalımlardan kurtulamadı. Emperyalist tekeller ve devletlerle işbirliği memleket ekonomisini yıkıma sürükledi. İşçi sınıfının, dayanılmaz bir hâl alan yaşama şartlarını iyileştirmek için açtığı mücadele halkın anti-emperyalist mücadelesiyle birleşerek özellikle son zamanlarda büsbütün sertleşti. Bu durumun kaygıya düşürdüğü NATO saldırganları, özellikle Amerikan emperyalistleri, kirli işlerini memleketimizde rahatça yürütmelerini engelleyenlere karşı tedbirler alınması için müttefikleri gerici çevreler üzerindeki baskılarını artırdılar, halkımızın uzun ve çetin mücadelelerle kazanılmış kısıtlı demokratik hakları da, bir süre önce kurulan Yunanistan modeli, fakat Türkiye'nin özel şartlarının dikte ettiği metodlara bürünmüş dolaylı bir askeri diktatörlük tarafından yokedildi. Bugün yurdumuz, sivil maske takınmış askeri faşist diktatörlüğün pençesindedir. İşçi sınıfının ve diğer ilerici kuvvetlerin sosyal ve politik örgütleri fiilen kapatılmış veya silâhlı kuvvetlerin işgali ve tehdidi

altında işliyemez hale getirilmiştir. İşçi hareketinin hemen hemen bütün devrimci örgütleri, ilerici fikir adamları, birçok profesörler, öğretmenler, yazarlar, gazeteciler, gençlik temsilcileri, yurtsever subaylar tutuklanarak yığınlar halinde zindanlara, askeri toplama kamplarına tıklmışlardır. Faşist barbarlık memleketimizin her yerinde bütün kudurganlığıyla hüküm sürüyor. 20 küsur yıllık gerici dış politikanın memleketimize getirdiği derin ve süregen bunalımlar, baskı ve terör politikasıyla giderilmez. Halkımızın anti-emperyalist mücadelesi daha zor yeni bir aşamaya girdi. Fakat zorluklar onun milli bağımsızlık uğrunda, barış uğrunda, demokrasi ve sosyalizm uğrundaki mücadelesini hiç bir zaman durduramamıştır.

Sosyalist ülkelerin ve dünya devrimci güçlerinin elde ettikleri büyük başarılar, emperyalizme ve gericiliğe karşı savaşta bizim için tükenmez kaynaklardır.

Bize büyük bir memnurluk veren gerçek şudur ki, Çekoslovakya Komünist Partisi, Marks'ın, Engels'in, Lenin'in öğretilerine bağlı bir parti olarak kalmıştır ve öyle kalacaktır. Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti sosyalist sistemin ayrılmaz bir parçası, dünya komünist ve işçi hareketinin güçlü bir dayanağı, milli ve sosyal kurtuluşları uğrunda savaşan halkların güvenilir bir dostu olarak kalmıştır ve öyle kalacaktır. Kongre çalışmalarınızda sizlere büyük başarılar dilerim.

Yaşasın Çekoslovakya Komünist Partisi!

Yaşasın komünist ve işçi partileri hareketinin sarsılmaz Marksizm-Leninizm temeli üzerinde birliği!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesine

Değerli yoldaşlar!

Çekoslovakya emekçilerinin büyük bayramı, Çekoslovakya Komünist Partisi'nin 50. kuruluş yılı dolayısıyla Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türk komünistleri adına Sizleri candan kutlar.

ÇKP elli yıl önce, Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin Avrupa'da ve bütün dünyada uyandırdığı devrim dalgaları içinde, işçi sınıfının bağrından, Çekoslovakya halkının hayati menfaatlerinin gerçek savunucusu olarak doğdu. Çekoslovakya işçi hareketinde bir dönüm noktası olan bu olay dünya işçi hareketi için de büyük bir önem taşıyordu.

ÇKP, proletaryanın büyük sınıf savaşları içinde gelişti ve olgunlaştı. Memleket faşist Hitler ordularının istilâsına uğrayınca, geniş halk yığınlarını milli kurtuluş savaşına kaldıran ve onbinlerce üyesini bu uğurda kurban veren ÇKP oldu.

Çekoslovakya Sovyet orduları tarafından kurtarıldıktan sonra, ÇKP'nin önderliği altında gerçekleşen ve gelişen halk demokratik devrimi döneminde, memleket ekonomisinin yeniden kurulması, emekçilerin sosyal ve

ekonomik durumlarının iyileştirilmesi, işçi-köylü ittifakının kuvvetlendirilmesi alanlarında önemli başarılar elde edildi.

Memleketin iç ve dış şartlarına uygun olarak halk demokratik devrimin derinleştirilmesi zorunluğu doğdu. Bu zorunluğu tanımayarak halk demokratik düzenini yıkmak, kapitalizme yol açmak isteyen gerici kuvvetlerin bozguna uğratılması, 1948 Şubatında Çekoslovakya'da proletarya diktatörlüğü sorununun çözülmesi Çekoslovakya Komünist Partisinin Marksçı-Leninci hattının parlak bir sonucu oldu. Çekoslovakya'da sosyalizm çağı açıldı, sosyalizmin maddi-teknik temelinin kuruluşu uğrunda mücadele devri başladı. Büyük başarılar elde edildi. Toplumda sosyalist üretim ilişkileri zafer sağladı, insanın insan tarafından sömürülmesi imkânları ortadan kaldırıldı.

«Su uyur düşman uyumaz». Bu bir Türk atasözüdür. 1948 Şubatında yenilen, sindirilen karşı-devrimci, anti-sosyalist kuvvetler boş durmadılar. Sosyalizm kuruluşunda elde edilen büyük başarılarla rağmen, toplumda bazı olumsuz etkenleri, emperyalizm ve ajanlarının maddi ve manevi desteğinden ve tahriklerinden de faydalanarak, sömürmek fısatını buldular.

ÇKP, oportünizme, sağ ve sol revizyonizme ve her türlü avantürizme karşı varlığı boyunca savaştı. 1968 yılında Çekoslovakya komünistleri bu alanda büyük bir meydan savaşı verdiler.

İşçi sınıfının sosyalist toplumdaki güdücü durumunu zayıflatmak, komünist partisinin yönetici rolünü hiçe indirmek, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyetini sosyalist ülkeler topluluğundan ayırmak, kapitalizmi geri getirmek amacına yöneltilen karşı-devrimcilerin, revizyonistlerin yıkıcı eylemleri, işçi sınıfının kutsal dâvasına hayatlarıyla bağlı Çekoslovakyalı komünistlerin sarsılmaz iradesi ve enternasyonal dayanışma karşısında sonuçsuz kaldı. Ve 1968 Çekoslovakya olayları dünya işçi hareketinde proletarya enternasyonalizmine bağlılığın mihenk taşı oldu.

Sosyalizm kuruluşu yolunda işçi sınıfının, Çekoslovakya halkının önüne dikilen engeller artık yıkılmıştır. Çekoslovakya Komünist Partisi, dış politikada Leninci prensiplere: sosyalist ülkeler topluluğu ile sıkı işbirliği ve dostluk politikasına, ayrı ayrı düzenlerdeki devletlerin barış içinde yanyana yaşaması, emperyalizme karşı milli kurtuluşları uğrunda savaşan halkları her yönden destekleme prensiplerine ve proletarya enternasyonalizmine, kendi şanlı geleneklerine bağlı kaldı.

Çekoslovakya halkı, işçi sınıfının yaratıcı öğretisi Marksizm-Leninizme bağlı Çekoslovakya Komünist Partisi'nin önderliğinde, nihai amaca doğru yeni büyük zaferlerin eşğine giriyor.

Yaşasın Çekoslovakya Komünist Partisi!

Yaşasın Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ

Rumanya Komünist Partisi Merkez Komitesine

Değerli yoldaşlar!

Rumanya emekçilerinin büyük bayramı, Rumanya Komünist Partisi'nin 50. kuruluş yılı dolayısıyla Sizleri bütün bütün Türk komünistleri adına hararetle kutlarız.

Rumanya Komünist Partisi, 1921 Mayısının 8'inci günü işçi sınıfının, Rumanya halkının en hayati ihtiyaçlarının somut bir ifadesi olarak doğdu, emekçi halkın ekonomik ve sosyal çıkarları uğrunda, emperyalizme, faşizme ve kapitalizme karşı çetin şartlar altında savaştı.

Rumanya Komünist Partisi, Rumanya halkının kurtuluşu, yeni hayatın kuruluşu uğrundaki çetin mücadelelerle büyük tarihi zaferlerin teşkilâtçısı ve yöneticisi oldu. Onun önderliğinde Rumanya halkının tarihinde yeni bir çağ, sosyalizm çağı açıldı, insanın insan tarafından sömürülmesine son verildi.

Modern tekniğe sahip kuvvetli bir sanayi ülkesi olan bugünkü sosyalist Rumanya, sosyalist devletler arasında sıkı işbirliğine, ayrı ayrı düzenlerdeki devletlerin bir arada yaşaması prensibine dayanan dış politikasıyla, saldırgan emperyalizme karşı, Avrupa'da ve bütün dünyada barışın ve halkların güvenliğinin sarsılmaz bir desteği haline gelmiştir.

Rumanya'da sosyalizmin maddi-teknik temellerinin daha da geliştirilmesi, sosyalist topluluk ülkeleri arasında dostluk ve sıkı işbirliğinin daha da kuvvetlendirilmesi uğrunda ve emperyalizme karşı mücadelede Sizlere yeni büyük başarılar dileriz.

Yaşasın Rumanya Komünist Partisi!

Yaşasın Rumanya Sosyalist Cumhuriyeti!

Yaşasın milletlerarası komünist ve işçi hareketinin Marksizm-Leninizm temeli üzerinde birliği!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Başkanı Valter Ulbriht yoldaşa

Değerli Ulbriht yoldaş!

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Başkanı seçilmeniz dolayısı ile Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına Sizleri candan kutlarız. Bu şerefli görevde, Alman Demokratik Cumhuriyet'inde sosyalizmin tam zaferi ve milletlerarası komünist ve işçi hareketinin Marksizm-Leninizm temelleri üzerinde birliği, Avrupa'da ve bütün dünyada barış ve halkların güvenliği

uğrındaki yorulmak bilmez çalışmalarınızda Size yeni başarılar, uzun ömürler dileriz.

Türkiye Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Yakub Demir

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Erih Honeker yoldaşa

Değerli Erih Honeker yoldaş!

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri seçilmemiz dolayısıyla, Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına Sizi candan kutlar, bu şerefli ve sorumlu görevde Size büyük başarılar dileriz.

Türkiye Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Yakub Demir

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesine

Değerli Demir yoldaş!

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri ve Parti Başkanı seçilmemiz dolayısıyla iyi dilek temennilerinden ötürü şahsen Size ve Sizin vasıtanızla Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesine en candan teşekkürlerimizi sunarız.

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi bu kararı alırken, parti saflarının birliği, kolektif yönetim ve ödevleri genç kuşaklara devretme gibi Leninci temel prensiplere dayanmıştır.

Partilerimiz arasındaki ilişkilerin daha da kuvvetlenmesi uğrunda yorulmadan çalışma sorumluluğunu duyuyoruz.

Değerli yoldaşlar, Almanya Sosyalist Birlik Partisi, Alman sosyalist devletin her yönlü gelişmesi, Sovyetler Birliği ile ve sosyalist devletler topluluğunun öteki ülkeleriyle olan sarsılmaz dostluğun, bütün Marksist-Leninist partilerle ve anti-emperyalist güçlerle kardeşçe savaş birliğinin geliştirilmesi için Marksist-Leninist doğrultuyu izlemeye devam edecektir.

Sosyalist selâmlarıyla

Erih Honeker
Almanya Sosyalist Birlik
Partisi Merkez Komitesi
Birinci Sekreteri

Valter Ulbriht
Almanya Sosyalist Birlik
Partisi Başkanı

A. Saydan

Yurtta

● 1 Mayıs işçi bayramı, ulusal ve uluslararası savaş ve dayanışma günü, Türkiye'de sıkıyönetim, yığınsal tutuklamalar, her türlü grevin yasaklanması, işçi ve insan haklarına saldırı gibi, iktidarın faşizmi yerleştirme çabaları içinde geçti. İşçi sınıfının ve öncü politik güçlerinin, sendika hareketinin, devrimci ve yurtsever aydınların, emekçi köylülerin yıllar süren çetin savaşları sonucunda 1961 Anayasasına giren bazı özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik emperyalizm ve Türkiye'de ona bağlı çevreler, NATO'ları, SENTO'ları, askeri ve politik üsleri ile, anti-emperyalist, devrimci hareketi, en başta sosyalist hareketi ezmeye yönelmişlerdir. Emperyalistler ve işbirlikçi burjuvazi için, sosyalist hareketin atılımlarını, işçi sınıfının direnişini ezmek özel bir anlam taşıyor. Çünkü işçi sınıfı ve onun öncü güçleri, ulusal kurtuluş devrimi savaşıyla beraber sosyal kurtuluş devrimi savaşını da başarı ile yürütüyor, devrimci bilincin geniş halk yığınlarına, köy ve şehir emekçilerine ulaştırılmasında başlıca rolü oynuyorlardı.

Bundan ötürüdür ki, emperyalizm ve yerli ortakları, uzun zaman, devrimci hareketi içten parçalamaya çalıştılar. Sağ oportünistleri, sol sekterleri ellerinden geldiği kadar teşvik ettiler. Gerçek sosyalistlere karşı faşist komandoları, polis ve savcılar hareketi geçirdiler. Bu ağır baskıya rağmen, devrimci hareket bir çiğ gibi büyüyordu. Uzun ve zahmetli savaşlardan, acı kayıplardan sonra, sağ oportünistleri, sol sekterleri, sosyalist harekete sızmış olan ajanları önemli derecede tecrit etmek mümkün oldu. Geçen yıl, Demirel iktidarının sendika halklarını daha da kısıtlamaya kalkışmasına karşı girişilen yığınsal gösteriler ve daha sonra da sıkıyönetime karşı sürdürülen direniş sırasında işçi sınıfının birliği güçlendi. Ve böylece oportünistler, sekterler ve ajanlar önemli ölçüde demaske ve tecrit edildi.

Bu gelişme sırasında şu sosyal gerçek bir daha doğrulandı: İşçi sınıfı, memleketimizde devrimci güçlerin öncüsü olduğunu eylemleriyle ispat etmiştir, bu yüzden Marksizm-Leninizm öğretisinin ve proletarya enternasyonalizmi prensibinin temeli üzerinde onun birliğini sağlamak en başta gelen devrimci ödevdir.

Emperyalizmin ve işbirlikçi iktidarların, işçi sınıfını parçalamaya uğraşmaları, sarı sendikacılığı beslemeleri, oportünist akımları, burjuva

ideolojilerini işçi sınıfının, sosyalist hareketin saflarına sokmaya çalışmaları hiç de rastgele değildir. Ulusal ve sosyal kurtuluş hareketinin asıl dayanağını ezmek, emperyalizmin bugün Türkiye'de izlediği stratejinin başlıca hedefidir. Emperyalizm ve en başta Amerikan emperyalizmi, bu saldırısını bir elde terör, zindan ve tedhiş, bir elde dolar olduğu halde sürdürüyor. Amerikan emperyalizminin başta gelen sızma ve yerleşme araçlarından biri olan Dünya Bankası'nın Türkiye'de «sendikacıların eğitimi» için 13.5 milyon dolar kredi ayırması, büyük tekellerin Türkiye'de sendikacı ve işçi militanı satın alma gayretlerine yeni bir hız verdiklerini gösteriyor.

Erim iktidarının, istisnasız bütün grevleri, «erteleme» ve terör, tutuklama mekanizması ile engellemesi, işçi hareketini ezmeye kalkışmasının bir yönüdür. Erim hükûmeti Makine-Kimya ve Metal İş Federasyonu'nun grevini ikinci defa 60 gün süre ile, Devlet Demiryolları işçilerinin grevini de bir ay süre ile erteledi. Ayrıca yeni İş Kanunu tasarısının birinci maddesine koyduğu bir hükümle iktidar, Devlet İktisadi Teşekküllerinde çalışan işçileri memur saymaya kalkışıyor. Sanayi işçisinin yarısında fazlasının devlet sektöründe çalıştığı gözönünde tutulacak olursa, Erim hükûmetinin işçi sınıfının önemli bir kesimini grev ve toplu sözleşme haklarından yoksun etmeye çabaladığı açıkça anlaşılır.

Esasen dünya işçi sınıfının grev savaşını çeşitli kanunlarla kısıtlama çabaları kapitalist dünyasının son zamanlarda en göze çarpan niteliklerinden biri haline gelmiştir. Fakat kapitalistlerin bu çabaları karşısında işçi sınıfı başta olmak üzere emekçiler de boş durmamaktadırlar.

Geçen yıl ve bu yılın ilk aylarında İngiltere'de, Muhafazakar hükûmetin grev hakkına saldırı hazırlıklarına karşı 5 milyon kişi direnme hareketlerine katılmıştır. Federal Almanya'da, Belçika, Hollanda ve İspanya'da büyük grev hareketleri geniş işçi ve aydın çevrelerini kapsamıştır. Birleşik Amerika'da geçen yıl yalnız «Genel Elektrik» ve «General Motors» grevlerine 550 000 işçi ve memur katılmıştır. Posta işçileri grevine katılanların sayısı 200.000'i geçmiştir. Fransa, İtalya, İngiltere ve Batı Almanya gibi gelişmiş kapitalist ülkelerde gerek politik, gerekse sendikal eylem birliği hareketi gittikçe kuvvetleniyor. Reformist yöneticiler bile devrimci örgütlerle işbirliği yapmak, devrimci şiar ve prensiplere yanaşmak zorunda kalmaktadırlar. İşçi sınıfı, geniş emekçi yığınlarının ve ilerici aydınların da desteğiyle tüm ulusu ilgilendiren sorunların çözümüne daha geniş ölçüde katılmak için savaşılmaktadır.

Kapitalist ülkelerdeki işçi hareketi bugüne kadar görülmemiş derecede yüksek bir aşamaya ulaşmıştır. 1946 ile 1960 arasında, yani 14 yıl içinde 150 milyon, 1960—1970 arasında 425 milyon işçi grev hareketlerine katılmıştır. Yalnız 1970 yılında greve katılan işçilerin sayısı 64 milyondur. Bu yılın ilk aylarında ise grevelere katılan işçilerin sayısı 30 milyona ulaşmıştır.

1926—1946 yılları arasında, yani 20 yıl içinde kapitalist ülkelerde grev yapan işçilerin sayısı 50 milyon civarında olduğu gözönünde tutulursa, bu alandaki gelişmenin genişliği derhal anlaşılır.

Grevlerin politik niteliği gittikçe genişlemekte, ekonomik isteklerle başlayan grevlerin çoğu politik harekete dönüşmektedir. Bunun içindir ki İsviçre'nin burjuva gazetelerinden «Neue Zürcher Zeitung», «bugün ekonomik grevin nerde bittiğini, politik grevin nerede başladığını kimse tesbit edemez» diye yakınmaktadır.

● *Mayıs'ın 17'sinde* Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesinin «Halkımıza Çağrısı» yayınlandı. «Türk halkı tarihinin en karanlık, en çetin günlerinden birini yaşıyor» diye başlayan çağrıda, emperyalistlerle ortaklarının memlekette faşizmi yerleştirme çabalarının nedenlerini tesbit ettikten sonra, işçi sınıfına, yurtsever gazetecilere, yazarlara, öğretmenlere, üniversite öğretim üyelerine, subaylara, genellikle aydınlara karşı yürütülen faşist terör protesto edilmekte, bütün yurtsever güçlerin anti-faşist, anti-emperyalist bir program etrafında birleşmedikçe «halkımızı mutluluğa götürecek anti-emperyalist, demokratik ve barışçı bir hükûmetin kurulamayacağı» belirtilmektedir.

Emperyalizme ve onun doğurduğu değişik gerici yönetimlere, açık ve kapalı faşist idarelere karşı savaşta, emperyalizme karşı direnişte, TKP, kuruluşu günden beri şaşmaz ve tavizsiz bir politika izlemiştir. Emperyalizmi, onun dayattığı sömürüyü sürdürmeyi hedef edinen sınıfları ve faşizmi yenmek amacıyla bütün milli güçlerin cephe birliği politikası etrafında toplanmaları için elinden gelen gayreti göstermiştir. Parti, bu hedefe ulaşmak için işçi sınıfının sendikal ve politik birliğinin bilimsel sosyalizm temeli üzerinde gerçekleşmesini, bütün ulusal güçlerin anti-emperyalist savaşta elbirliği ile seferber edilebilmesinin ön şartı olarak görmektedir. Son yıllarda anti-emperyalist mücadelenin ulusal bir nitelik kazanarak, geniş emekçi ve aydın çevrelerini kapsamaya başlamasının başlıca nedeni, işçi sınıfının, politik ve sendikal örgütlerinin yürüttükleri etkileyici ve toparlayıcı güçlü savaşır. İşçi sınıfının bu savaşıyla ki, anti-emperyalist ulusal kurtuluş savaşı, aynı zamanda işbirlikçi zümrelere, büyük aracı-sermaye ve toprak beyliği hegemonyasına karşı sosyal kurtuluş savaşına da dönüşmüştür.

Ulusal kurtuluş savaşının önemli ölçüde burjuvazinin hegemonyasından kutararak işçi sınıfının ve emekçi halkın politik ve sendikal öncü örgütlerinin yürüttüğü sürekli savaşın etkisi alanına girmesi, işçi sınıfının son yıllarda kaydettiği en önemli başarılarından biridir.

Erim iktidarının, emperyalizmin yardımıyla Türkiye'de faşizmi yerleştirmeye koyulmasını, halkın ulusal çıkarlarını koruması gereken ordunun bu işe önemli ölçüde âlet edilebilmesi, Komünist Partisi'ne konan yasağın ve faşist kanun maddelerinin sürdürülmesi bir hayli kolaylaşmıştır.

Anayasanın askeri bir müdahale ile çiğnenmesi, yığinsal tutuklamalar yapılması, kışlaların toplama kampları haline getirilmesi, sıkıyönetim komutanlıklarının kontrolü altında bulunan polis karakollarında yurttaşlara işkence edilmesi, İstanbul gibi büyük merkezlerin abluka edilerek milyonlarca insanın Ortaçağ'dan kalma yığinsal cezalandırma yöntemleriyle cezalandırılması, Doğuda Kürt yurttaşlara karşı sürdürülen terörün daha da sertleşmesi, köylerin, kentlerin «Yeşil bereli» resmi çeteler tarafından basılması, Adıyaman'da ve Doğu'nun daha başka bölgelerinde resmi üniformalı çetelerin gençleri pusuya düşürerek gaddarca katletmeleri, işçi sınıfının sendikal ve politik önderlerinin zindanlara atılması, saldırının, sınıf hâkimiyetini sürdürmek için çabalayan büyük burjuvaziden, onun baskı ve hegemonya aracı olan hükûmetinden geldiğini açıkça göstermektedir. İşçi sınıfı, hayatını ve sınıfsal çıkarlarını, bu kanlı saldırıya göğüs gererek savunmaktadır. Yani silâha, zora ve zorbalığa başvurma hareketinin her zaman ve her yerde olduğu gibi büyük burjuvaziden geldiğini, işçi sınıfının ise zamana ve şartlara göre değişen devrimci bir taktikle kendini ve bütün halkı koruduğunu son olaylar bir daha isbatlamıştır.

● *Mayısın 17'sinde* İsraelin kaçırılan İstanbul başkonsolosu Elrom'un 19 Mayıs'ta ölü olarak bulunması, terör dalgasının görülmedik bir derecede şiddetlenmesine sebep oldu. Başbakan Yardımcısı Sadi Koçaş, radyoda, üstüste, idam kanunu tasarısını hiddet ve şiddetle okuyor, bütün memleketi idam sehpaları ile doldurmakla tehdit ediyordu.

Memlekette, özellikle başlıca sanayi ve kültür merkezi olan İstanbul'da durum, birdenbire Cengiz hanların, Hülâguların, haçlı Ordularının, Nazilerin istilâ devirlerindeki durumlara dönüvermişti. İstanbul abluka edilmiş, sokağa çıkma yasağı konmuş, şahıs ve mesken dokunulmazlığı kaldırılmış, 2.5 milyonluk şehir kısmen kendi bağrından çıkan ordunun işgaline uğramıştı. Evler basılıyor, İstanbul halkı en keyfi, en iğrenç tecavüzlere hedef oluyordu. Tutuklanan, dövülen, işkence ve hakaret görenlerin haddi hesabı yoktu. Cuntacı komutanların, başbakanı Erim'in emrinde bulunan silâhlı kuvvetler, toplum polisi durumuna getirilerek, geniş ölçüde devrimci avına çıkarılıyordu. Evinde sosyalist literatüre ait bir kitab bulunan asker ve sivil, derhal «anarşist», «teşvikci» diye tutuklanıyordu. Yalnız sosyalist literatürü bulunduran değil, emperyalizme karşı olan herkes «teşvikçi» sayılıp zindan atılıyordu. Böylece Yaşar Kemal gibi uluslararası şöhrete sahip ünlü bir romancı, Fazıl Hüsnu Dağlarca gibi büyük bir şair, Fakir Baykurt, Samim Kocagöz gibi halk yazarlar kamplara atılıyor, göz altına alınıyordu.

İkinci Dünya Harbi sırasında Hitlercilerle işbirliği ile tanınmış, Fransız sömürge imparatorluğu bayraktarlarından, Fransız kilise hiyerarşisinin organı «Le Figaro» gazetesi muhabirinin «tepeden tırnağa hukukçu» diye nitelediği Nihat Erim, böylece, yeni yeni suç ve ceza hükümleri ortaya

koyuyordu. Daha doğrusu Ortaçağa ve daha gerilere gidiyor, şahsi suçla karşılık yığınsal cezalandırma sistemini getiriyordu. Tıpkı Hitler sürüleri gibi. Tıpkı Viyetnam'da Amerikan emperyalistlerinin davranışları gibi. Hitlerciler ve Amerikan emperyalistleri bu gibi yığınsal cezalandırmaları işgal ettikleri ülkelerde uygulamaktaydılar. Erim, Koçuş, Sunay, Tağmaç iktidarı ise İstanbul, Diyarbakır, Siirt gibi yurt topraklarında uyguluyordu . . . Bu gibi barbarlıkların işgal altına düşmüş ülkelerde uygulanmasıyla, yurt topraklarında uygulanması, bunların faşist niteliğini değiştirmez veya haklı çıkarmazdı. Barbarlık her yerde barbarlıktı. Ne var ki, Erim iktidarının bu barbarlıkları yurt topraklarında uygulamaya kalkışması, onun memlekette, faşist bir işgal komutanı gibi hareket ettiğini gösteriyordu.

● *Yeni Sıkıyönetim Kanunu* Mayısın 11'inde Meclis'te, 13'ünde ise Senato'da kabul edildi, yürürlüğe girdi. Bilindiği gibi, bu kanun, polisin yurttaş göz altında tutma süresini 24 saatten 30 güne çıkarıyor. Derhal söyleyelim ki, dünyanın hiç bir tarafında sıkıyönetim diye bir idare şekli kalmadığı gibi, İspanya, Portekiz ve Yunanistan gibi faşist yönetim altında kalan ülkeler hariç, hiç bir yerde polisin insanları 24 veya 48 saatten fazla göz altında tutma yetkisi yoktur. Yalnız Fransa'da casusluk yaptığına dair aleyhine kuvvetli deliller olan şahıs bir haftaya kadar gözaltında tutulabilir. Yeni Sıkıyönetim Kanununda yurttaşın konut ve kişiliğinin dokunulmazlığı diye bir şey yoktur. Emniyet kuvvetleri gece gündüz istedikleri zaman yurttaşın evini basar, kendisini tutuklar, uygun gördükleri zaman da silâh kullanabilirler.

Anayasaya tabantabana zıt olan bu kanun gerek Meclis'te, gerekse Senato'da, AP ve MGP tarafından hararetle desteklendi.

CHP yöneticileri, «matbaa kapatmak», «kişi dokunulmazlığını kaldırmak» gibi bazı pek sivri taraflarına karşı bazı itirazlarda bulunmalarına rağmen tasarıya kabul oyu verdiler. Senato'da ise tek karşı oy veren TİP Kocaeli senatörü Fatma İşmen oldu.

Hükûmetin 25 Mayıs'ta T. B. M. Meclisine sunduğu, 11 ilde Sıkıyönetimi iki ay daha uzatma teklifi yine AP ve MGP tarafından itirazsız desteklendi. CHP sözcüsü Necdet Uğur hükûmetten yığınsal tutuklamalara son vermesini istedi, fakat grubunun teklif lehine oy kullanacağını da söyledi. Millî Birlik Grubu'nun da tutumu CHP'ninkinden pek farklı değildi. Tabii senatörler de bazı itirazlardan sonra sıkıyönetimin iki ay daha uzatılmasını onayladılar.

Bütün parlamenterler içinde sıkıyönetim ilânına karşı olduğu gibi, iki ay daha uzatılmasına karşı oy kullanan tek parlamenter Kocaeli senatörü Fatma İşmen'di.

Bazı yorumcular Fatma İşmen'in bu tutumunu, Alman Sosyal Demokrat milletvekillerinden Karl Libknehtin tutumuna benzettiler. Libkneht Birinci

Dünya Harbi arifesinde Alman militaristlerinin harp bütçesine hayır diyen tek milletvekiliydi. Vilhelm Almanyasının parlamentosunda gerek burjuva, gerekse sosyal demokratlara karşı Libkneht tek başına, harbin, Alman milletini felâkete sürükleyeceğini, bu sebeble de harp bütçesine karşı oy kullanacağını tek başına ve yiğitçe haykırıyordu. Olaylar, çoğunluğun haksız, tek başına kalan Libkneht'in haklı olduğunu gösterdi. Parlamentoda tek başına faşizme, sıkıyönetime ve emperyalizme karşı duran Fatma İşme'nin de haklı olduğunu en yakın günler ıspat edecektir.

● *Yığınsal tutuklamalara girişen, şehir, köy ve kasabaları abluka altına* olarak yığınsal cezalandırmayı günlük olaylar haline getiren sıkıyönetim komutanlıkları, hükûmetin emri ile «pahallılıkla mücadele» de giriştiler. Özellikle büyük şehirlerde asker ve polisler esnafa ve bazı küçük işletmelere karşı baskınlar tertipleddiler. Terör altında tutulan gazeteler ve özellikle hükûmete yakın basın, sıkıyönetim komutanlıklarının «pahallılıkla mücadelelerinin» propagandasını yaptı. Gerek hükûmete, gerekse sıkıyönetim komutanlıklarına göre, fiyatların günden güne artmasının, pahallılığın, sürekli artan geçim zorluklarının, enflasyonun sorumluları bakkal, manav, kasab, fırıncı gibi esnaf veya küçük işletme sahipleriydi. Bunların hakkından gelinmeliydi.

Erim iktidarı, böylece, hayat pahallılığının, zamların, yeni yeni vergilerin sebep olduğu fiyat artışlarının günahını esnafa, işletmecilere yüklüyor, yabancı tekellerin sömürü ve talanının, NATO ve SENTO'ların harp masraflarının sebep olduğu yıkımları kamu oyunun gözünden bu şekilde gizleyeceğini sanıyordu. Ne var ki, toplumun ekonomik ve sosyal gelişme kanunlarını sıkıyönetimlerle, yalan ve ayak oyunlarıyla, baskı yöntemleriyle durdurmak veya engellemek imkânsızdı.

İmkansız olduğunu, Erim iktidarının, işbaşına gelir gelmez, bir hafta içinde bir milyara yakın para basmak zorunda kalması, Türk lirasının dolar ve Ortak Pazar bunalımına paralel olarak % 8—13 oranında devalüe edilmesi, pahallılığın, fiyat artışlarının daha da hızlanması açık seçik gösteriyordu. Görüldüğü gibi, büyük komutanlar Silâhlı Kuvvetleri, işbirlikçi burjuvazinin, yabancı tekellerin çıkar ve talanını korumakla ödevlendirmişlerdi. Bazı komutanların Silâhlı Kuvvetleri bu gibi kirli bir işe âlet etmelerinin şahsi sebepleri de vardı. Ordu mahrutunun tepesinde bulunan Tağmaç, Batur, Gürler, Eyicioğlu gibi general ve amirallerle onlara yakın askeri çevreler, Ordu Yardımlaşma Kurumundan yararlanıyorlardı, askeri malzeme mübayaası ile uğraşan yerli, yabancı müteahhit firmaların aracılığı ile büyük talan çevreleri ile ortaklık kurmuşlardı. Yani bazı yüksek komutanlar komprador, işbirlikçi burjuvaziye entegre olmuş, onun bir parçası haline gelmişlerdi. İşte bu işbirlikçi komutanlar, emirlerindeki Silâhlı Kuvvetleri bir yandan işçi sınıfına, bir yandan da esnaf ve yerli işletmecilere karşı sürüyorlardı.

Oysa ulusal olan bu ordu, geçen yıl Ağustos ayında paramızı % 66 oranında devalüe ederek misli görülmemiş bir hayat pahalılığına, dış borçların o nisbette artmasına, ithalâtın pahalılaşmasına sebep olanlara karşı kullanılmalıydı. Ambalaj-montaj sanayiinin yılda 200 milyon dolarlık, yani 2.5 milyar Türk lirasını bulan kâr transferlerini engellemek, Amerikan emperyalizminin hegemonya araçları NATO'ların, SENTO'ların yüklediği harp masrafları yükünden ülkeyi kurtarmak işinde kullanılmalıydı. Çünkü enflasyonun, hayat pahalılığının sürekli olarak artmasının gerçek kökenleri bunlardı. Ve uyanık kamu oyu bu gerçekleri gün geçtikçe daha açık bir şekilde görüyordu. Bundan ötürü de halk, Erim hükûmetinin, cuntacı komutanların, sıkıyönetimi ve Silâhlı Kuvvetleri emekçi halka karşı sürmesini, iktidarın, yalnız işçi sınıfının, köylü emekçilerin, yurtsever aydınların, gençlerin, subayların, sosyalistlerin değil, aynı zamanda orta tabakaların da düşmanı olduğunu daha iyi anlıyor, TIP'in yeni Sıkıyönetim Kanununun iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmasındaki anlamı daha iyi kavramaya başlıyordu.

DÜNYADA

● *Dolar bunalımı.* Mayıs ayının dördünde Batı Almanya'nın Frankfurt şehrindeki Merkez Bankasına iki saat içinde Doyçe Markla değiştirilmek üzere 1.5 milyar kadar dolar akın etti. Batı Alman Merkez Bankasının kasaları zaten dolarla dolup taşıyordu. Uzmanlara göre bu şekilde bütün Bankaya biriken doların miktarı 15—20 milyar arasındaydı. Batı Alman hükûmeti bu dolar hücumu karşısında dolar değiştirme muamelelerini durdurmak ve para borsasını kapatmak zorunda kaldı. Belçika, İtalya, Hollanda, Avusturya ve İsviçre de dolar alım satımını dururmak maksadıyla borsalarını kapattılar. Fransız hükûmeti ise dolar alımını eskiden beri kontrole tâbi tuttuğundan, bu gibi bir tedbir almak gereğini duymadı. Böylece, Amerikan emperyalizminin elinde, sömürgeler yaratma, işbirlikçiler ve onlarla beraber ülkeleri satın alma, üsler kurma, halklara karşı dünya global stratejisini sürdürme araçlarından olan dolar, konvertibi olmayan, yani başka paralarla değiştirilmeyen, altın karşılığı bulunmayan ve güvenilemeyen paralar sırasına giriyordu.

Günlük yaşantısına dalmış olan dünya kamu oyunun geniş bir kesimi işin farkında değildi, ama Batı Alman Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü, bir müddet evvel Bon hükûmetine, Doyçe Markın dolara oranla değerinin artırılmasını, yani revalüe edilmesini teklif etmişti. Bu haberi aldıktan sonradır ki, spekülâtörler Frankfurt'taki Doyçe Bankın kasalarına üşüşmüşlerdi.

Doların değiştirilebilir bir para olmaktan çıkması, uzun yıllardan beri Amerikan kapitalizmini sarsan, bunalımlardan bunalımlara süsükleyen

sebeplerin görüntülerinden biriydi. Bunalımın köken ve nedenleri, emperyalizm aşamasına ulaşmış kapitalizmin tedavisi imkânsız hastalığına dayanıyordu.

Doların bu duruma düşmesi yalnız Amerikan emperyalizmi için değil, genellikle kapitalist sistem için ağır bir bunalım belirtisiydi. Çünkü dolar gerek Batıdaki gelişmiş kapitalist ülkeler, gerekse Japonya için rezerv paraydı. Yani, dolar istendiği zaman altınla değiştirilebilir olduğundan ve Birleşik Amerika'nın gelişmiş sanayi gücünü de temsil ettiğinden, kapitalist ülkeler, paralarının karşılığı olarak merkez bankaları kasalarında altın yerine dolar bulunduruyorlardı. Kısacası dolara «kâğıt altın» deniyordu.

Fakat, bu dolar, en büyük emperyalist devlet olan Amerika'nın parasıydı. Amerikan emperyalizmi, dolayısıyla de, tüm emperyalist sistem bunalımlar içindeydi. Bu bunalımlar gittikçe derinleşiyordu. Dolar da bu bunalımın aynasıydı. Ne var ki, emperyalist ve kapitalist devletlerin çıkarları arasında derin çelişmeler olduğu kadar, bağlar da vardı. Birçok hayati çıkarları dolara sıkı bağlarla bağlı idi.

Ortak Pazar devletleri maliye bakanları ile dış işleri bakanları bu yeni bunalımı görüşmek üzere Mayıs'ın 8'inde Brüksel'de toplandılar. «Maraton» diye adlandırılan toplantı aralıksız yirmi saat sürdü. Muhabirlerin bildirildiğine göre toplantı fırtınalı geçti. Fransa Maliye ve Ekonomi Bakanı Jiskar Desten Ortak Pazara üye devletlerin paralarının revalüe edilmesini, dolar alım satımının kontrole tâbi tutulmasını ileri sürüyordu. Başta İtalya olmak üzere bu teklifi öteki üyelerin çoğu destekliyorlardı. Fakat Batı Almanya Ekonomi ve Maliye Bakanı Karl Şiller, aksine, Boyçe Markın serbest bırakılmasını savunuyordu. Vaşington'un, bütün Ortak Pazar ülkeleri paralarının revalüe edilmesine şiddetle karşı olduğu, yalnız Doyçe Markın kıymetinin artırılmasını istediği gözönünde tutulacak olursa, Şiller'in tutumu daha iyi anlaşılır.

Uzun süren münakaşalar sonunda Ortak Pazara üye devletlerin para kurlarında herhangi bir değişiklik yapılmaması, yalnız Doyçe Markın serbest bırakılması kararlaştırıldı. Bundan böyle Doyçe Mark belirsiz bir zaman için para ve ticaret piyasasının dalgalanmalarına terk edilecekti. Doyçe Markın para piyasasında kıymeti reel olarak yükselmiş olduğuna göre, bu karar, Batı Almanya parası değerinin fiilen artırılması anlamına geliyordu. Böylece bunalımını hiç olmazsa kısmen Batı Alman emekçilerine yıkmak isteyen Vaşington politikacıları ile Batı Almanya'da ham madde ithâlatı yapan şirketler, az gelişmiş ülkelere yatırım yapan banka ve tekeller memnun oluyorlardı. İhracat yapan Batı Alman şirketleri ise serbest kalmanın sağladığı «dalgalanma» imkânından faydalanarak ihracattâ Doyçe Marka şartlara göre esnek bir kur uygulamak imkânını bulacakları için karardan şikâyetçi olmuyorlardı.

Fakat Ortak Pazar için durum bu kadar basit değildi. İki bakımdan karışıktı: Evvelâ Doyçe Markın serbest bırakılmasıyla pazar içinde mal fiyatlarının, sanayi ve tarım ürünleri fiyatlarının kesin tesbiti hemen hemen imkânsız hâle geliyordu. Hele esasen çok karışık olan, bir hayli sürtüşmelere sebep olan tarım ürünleri fiyatlarının tesbiti daha da karmaşıklılaşıyordu.

Fakat, daha da önemlisi, Doyçe Markın serbest bırakılmasıyla Ortak Pazarda para birliğini öngören ve Verner Plânı adıyla anılan plân da suya düşüyordu. Çünkü para birliği, Ortak Pazara üye devletlerin para paritelerinin, yani altın karşılıklarının birbirine yakınlştırılması ve sonunda birleştirilmesi temeline dayanıyordu. Oysa Brüksel toplantısında alınan karar bu olanağı iyice baltalıyordu. Bunun içindir ki, Fransa Maliye ve Ekonomi Bakanı Desten Brüksel toplantısı sonunda «bu gidişle Ortak Pazar para birliği plânını unutmak zorunda kalacağız» diyordu.

Ortak Pazar devletlerinin Brüksel kararına rağmen, Pazar üyelerinden Hollanda, parası Florini revalüe ettiği gibi, diğer üyelerden Avusturya ve İsviçre de paralarının değerini yükselttiler.

Vaşington finans ve politik çevrelerinde belirtildiğine göre, Batı Alman Doyçe Markının revalüe edilmesi doların yükünü hafifletecektir; Yani, Amerika'daki enflâsyonun bir kısmının Batı Almanya emekçilerine aktarılmasını sağlayacaktır. Dolar için böyle bir revalüasyon şu faydaları sağlayacaktır: Batı Almanya'dan Birleşik Amerika'ya ihraç edilen mallara karşı Amerika'da üretilen malların rekabet kabiliyeti artacaktır. Dolar yararına bu gibi bir avantaj dünya piyasalarında da doğacaktır. Doyçe Markın değerinin artırılması sonucunda birçok ülkenin ithalâtı, belirli ölçüde de olsa, Federal Almanya'dan Birleşik Amerika'ya yönelecektir.

Fakat Vaşington, bütün Batı kapitalist ülkelerinin, paralarını dolara kıyasla revalüe etmelerini katıyen istememektedir. Bunu, kapitalist âlemin rezerv parası olan dolar için büyük bir yenilgi saymaktadır.

Birleşik Amerika politikacıları, doların, rezerv para olmasından yararlanarak, altın karşılığı olmayan para basmaya başlamışlardır. Paris'ta yayınlanan «Le Monde» gazetesinin yazdığına göre, Batı Avrupa piyasalarına altın karşılığı olmayan dolar su gibi akmaktadır. Bu piyasalarda bulununan bu cins para, yine aynı gazetenin yazdığına göre, 35—40 milyar doları bulmaktadır. Bundan başka Birleşik Amerika dış ticaret dengesi de sürekli açık vermektedir. Geçen yıl bu açık 10 milyar dolar civarındaydı. Bu yılın sadece ilk üç ayında ise 5 milyar dolara ulaşmıştır. Dış ticaret açığı yoluyla Birleşik Amerika'nın Batı Avrupa bankalarına borcu 50 milyar doları bulmuştur. Oysa Birleşik Amerika'nın hazinesinin bulunduğu Fort Knox'da mevçut altın rezervi 11 milyar dolar kadardır.

Amerikan emperyalizminin sürekli saldırı ve harp ekonomisine kuvvet verme politikası yüzünden doların zayıflaması ve iflâsa doğru yol alması,

askeri ve politik paktlarla Vaşington'a bağlı Batı Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinin ekonomisini de bu yönlerde etkilemektedir. NATO sistemine bağlı ülkelerin paraları alım kabiliyetlerini sürekli bir şekilde kaybetmektedirler.

1953 yılını 100 kabul etmek şartıyla, doların 1955'de alım kabiliyeti 99, 1960'da 92, 1965'de 90, 1970'de 78'dir.

İngiliz lirasının alım kabiliyeti 1955'de 97, 1960'da 88, 1965'de 78, 1970'de 66'dır.

Doyçe Markın 1955'de alım kabiliyeti 100, 1960'da 97, 1965'de 91, 1970'de 90'dır.

Fransız Frankının 1955'de alım kabiliyeti 103, 1960'da 76, 1965'de 70, 1970'de 59'dır.

İtalya, Japonya ve Kanada paraları de 1953'den bu yana satın alma kabiliyetlerini sürekli bir şekilde yitirmektedirler.

Ekonomik ve politik bakımlardan Birleşik Amerika'ya bağlı ülkeler Amerikan emperyalizminin harpçi ve saldırgan politikasının doğurduğu bunalımlara katlanmak bu bunalımları řu veya bu ölçüde ithâl etmek zorundadırlar.

Birleşik Amerika emperyalizmi bunalımlarını teknik bakımdan bazı yol ve yöntemlerle «müttefik»lerine ihraç etmektedir.

Vaşington politikacıları, bankacıları, ithalât-ihracat şirketleri, NATO çerçevesi içinde veya ekonomik bağlarla Amerika'ya bağlı ülkelere altın karşılığı olmayan kâğıt-dolar ödemektedirler. Bunlara Avrupa doları anlamına gelen Öro-dolar da deniyor. 1970 yılında Avrupa'da mevcut bu cins doların miktarı 35—40 milyar civarındaydı. Bunların 10 milyar kadarı Federal Almanya Merkez Bankası (Doyçebank) kasalarında bulunuyor. Gerek Federal Almanya, gerekse öteki Batı Avrupa ülkeleri hükümetleri, kasalarındaki bu resmen rezerv, fakat gerçekte kâğıt-dolarlara dayanarak para basmaktadırlar. Bu da bu ülkelerde enflasyonu daha da derinleştirmektedir.

Birleşmiş Amerika'nın karşılıksız kâğıt-dolarla enflasyonu ihraç etme yollarından biri de NATO, SENTO paktları hükûmlerine göre yabancı ülkelere bulundurduğu askeri üsler, askeri ve sivil personeldir. Yabancı ülkelerdeki üsler, askeri ve sivil personel için Vaşington hep altın karşılığı olmayan kâğıt-dolarla harcamalar yapmaktadır.

Buna, Amerikan kapitalistlerinin yabancı ülkelere yaptığı yatırımları, «yardım» maskesi altında halkları borçlandırmaları da katmak gerekmektedir.

Birleşik Amerika emperyalistleri bütün bu alanlarda hep altın karşılığı olamayan kâğıt-dolar kullanmaktadırlar. Bundan ötürü de altın karşılığı olamayan dolar, o ülkeler için büyük bir tehlike teşkil etmektedirler.

Şunu da belirtelim ki, bu kâğıt-dolarlar hiç bir işe yaramayan, kâğıt parçası haline gelmiş paralar değildir. Bunlarla dünya piyasasında hâlâ alışveriş yapılmaktadır. Ama Birleşik Amerika, dolarları altınla değiştirmek olanaklarını önemli ölçüde kaybetmiştir. Son bunalım sırasında Vaşington, Batı Almanya'nın Merkez Bankası kasalarında biriken doları altınla değiştirme teklifini kabul etmemiştir. Kısacası, dolar artık güvenilir bir para olmaktan çıkmış, rezerv para niteliğini kaybetmiştir. Bundan ötürü de ekonomisini ve politikasını dolara, Birleşik Amerika'nın ekonomisine dayalı bırakan hükûmetler için günün birinde tam bir iflâsa sürüklenme tehlikesi artık apaçık artmaktadır.

Birleşik Amerika'nın enflasyonunu ihraç etme yollarından biri de, kapitalist dünya ticaretine ve fiyatlarına dış ticaret mekanizması ile hâkim olmasıdır. Kapitalist âlemin ticareti önemli ölçüde Birleşik Amerika'ya bağlıdır. Bundan ötürü Amerika piyasasında meydana gelen fiyat artışları, dünya fiyatlarına derhal yansdığından, Amerika'dan mal ithal eden memleketlerde de fiyatlar buna paralel olarak artmaktadır. Bu mekanizma, Amerikan tekellerine, kendilerine bağlı ülkelere fiyatları hâkim olma, eşya fiyatlarını istedikleri gibi yükselterek istedikleri anda enflasyon ihraç etme imkânını verdiği gibi, bu ülkelere karşı ekonomik ve politik şantajlar yapma politikasını sürdürme olanaklarını da sağlamaktadır.

Genel hatları ile belirttiğimiz bu durum, Amerikan tekellerinin, devlet-tekeli kapitalizminin, sürdürdükleri dünya ölçüsünde harpçi politikaları yüzünden tedavi edilmez enflasyon hastalığına yakalandığını ve bu hastalığı da kendilerine bağlı ülkelere aşıladıklarını göstermektedir. Bazı ekonomistler, doların yığınsal bir şekilde Doyçe Markla değiştirilmesinin devam ettirilmesini, Batı Alman ekonomisinin sağlamlığına bağlamaktadırlar. Batı Alman tekellerinin bilimsel-tekniksel devrim yöntemleri ile de büyük birikimler sağladıkları ve durumlarını takviye ettikleri bir gerçektir. Fakat bir yandan bu gibi birikim sağlanırken, bir yandan da Batı Almanya'da geçen yıla kıyasla fiyatlar % 13 yükselmiştir. Bu demektir ki, Doyçe Mark, emekçi halk için değerinden % 13 kaybetmiştir. Burada para değerinin sınıfsal niteliği kendini derhal göstermektedir. Fiyatlar büyük kapitalistler için de artmıştır denebilir. Ama büyük sermaye sahipleri fiyat artışları ile kaybettiklerini enflasyon yoluyla fazlasiyle elde etmek olanağına sahiptirler. Çünkü üretimdeki masraf artışlarını fiyatlara derhal aksettirmek onların elindedir.

Emperyalizmin ekonomik bunalımlarının belirtilerinden biri olan son dolar bunalımı, Türkiye'de dolaylı ve dolaysız etkiler yapmıştır.

Evvelâ Türk parası dolar bunalımının sonucunda revalüe edilen İsviçre Frangı, Avusturya Şilingine ve özellikle Doyçe Markın serbest piyasada aldığı değer oranında, yani $\frac{1}{10}$ 8—13 arasında devalüe edildi. Sessiz yapılan, yalnız Merkez Bankası bültenlerinde yer alan bu yeni devalüasyon fiyat artışlarını önemli ölçüde kamçıladı. Bu suretle, emperyalist tekellerin egemenliği altında bulunan ekonomimize indirilen bu darbenin acısını yine emekçi halkımız çekmek zorunda kaldı. Fakat süregen dolar bunalımı, en fazla Amerikan tekellerinin egemenlik alanı içinde bulunan Türk ekonomisi üzerine, daha önceleri, geçen yılın Ağustos ayında yansı-
mış ve paramız, yüzde 66 oranında devalüe edilmiştir.

Türkiye'nin Birleşik Amerika ve dolar bölgesi ile yaptığı ticaret, özellikle bu bölgelere ihracatı ve buralardan ithalatı kararsızlıklarla doludur ve memleketin zayıf ekonomisini her zaman olumsuz yönden etkilemekte, dolara dayanan ticaret anlaşmaları da bu gibi kararsız temellere oturtulmuş bulunmaktadır. Oysa ekonomik hayatta uzun perspektifli ve sağlam esaslara dayanan planların varlığı gerekmektedir.

Ortak Pazar devletleri arasında Türkiye'nin ticaret ve ekonomi bakımından en çok bağlı olduğu ülke Batı Almanya'dır. 360 milyon dolara varan dış ticaret açığımızın önemli bir kısmı Batı Almanya ile ticaretten ileri gelmektedir. Doyçe Markın serbest piyasada değeri arttığına göre Batı Almanya'da borcumuz da o oranda artmaktadır. Bundan sonra da bu ülkeden yapacağımız ithalat için daha fazla para ödemek zorundayız. Batı Almanya'ya tarım ürünleri sattığımız ve oradan da sanayi ürünleri ithal ettiğimize ve ticaret dengesi önemli ölçülerde her zaman aleyhimize olduğuna göre Doyçe Markın revalüe edilmesi bu durumu daha da ağırlaştıracaktır. Fakat iktidar çevrelerinin bu noktalar üzerinde durdukları yoktur. Hatta Batı Almanya'dan sağladıkları işçi dövizlerinin artacağını hesaplayarak sevinç bile duymaktadırlar. Oysa Doyçe Markın revalüe edilmesi Batı Almanya'nın ihracatını olumsuz yönde etkileyecektir. Bu da üretimin kısıtlanmasıyla sonuçlanacaktır. Üretimin kısıtlanmasının acısını ilk çekenler yabancı işçiler ve bu arada Türk işçileri olacaktır. Yabancı işçi çalıştıran işletmelerde iş saatlerinin kısılması ve gündeliklerin de o nisbette azaltılması süreci başlamıştır bile. Fakat gününü gün etmeye bakan, üretime değil de ticarete, aracılığa, komisyonculuğa, yabancı tekellerin tellâllığına dönük kapkaççı burjuvazinin ince eleyip sık dokumaya vakti yoktur. Bundan ötürüdür ki, bu tip burjuvazi (ki Türkiye'de hegemonyayı elde tutanlar bunlardır) Dolçe Markın revalüe edilmesinden ötürü ilk anlarda elde edecekleri fazla dövizin sevinci içindedirler. Halbuki ekonomik konjonktür tersine döndüğü zaman Batı Alman tekelleri safra atar gibi yabancı işçileri dışarı atmakta tereddüt etmeyeceklerdir.

Türkiye'deki NATO ve Amerikan üsleri bile, Amerikan emperyalistlerinin enflasyonu ihraç araçlarıdır. Türkiye'de para fabrikasının işletilmesi,

Menderes'le, yani Türkiye'nin NATO'ya girmesiyle başlamış, Demirel zamanında devam etmiş, Erim iktidarı zamanında da yeni bir hız kazanmıştır. Erim hükümeti, iktidarının daha ilk haftasında 900 milyon lira yeni parayı piyasaya sürmüştür.

Emperyalizm, bunalımlarını, Çin Hindi yarım adası halklarına kanlı ve vahşi saldırılarla, Yunanistan ve Türkiye gibi ülkelere de faşist diktaturlar, sıkıyönetimler, toplama kampaları şeklinde daha geniş plânda ihraç ediyor. Amerikan emperyalizmi soygun ve talan düzenine bağladığı Türkiye gibi ülkelerde hegemonyasını devam ettirmek için gittikçe daha açık faşist yöntemlere başvurmak zorunda kalıyor.

Bundan ötürü bugün Türkiye'nin de başına çöken açık faşist yöntem, onun, Amerikan emperyalizmine, NATO'lara, SENTO'yara, bunalımlı dolar bölgesine bağlılığının kaçınılmaz bir sonucudur.

Fakat, faşist yöntemleri gittikçe artıran emperyalizm, ulusal bağımsızlıkları için savaşılan halklarla, bu arada Türk halkı ile çelişkilerini azaltmamış, aksine bu çelişkiler daha da sertleşmiştir.

Türkiye'de anti-emperyalist devrimci mücadele kolay kolay yenilemez bir bilinç düzeyine ulaşmıştır.

Viyetnam, Laos ve Kamboçya halklarının çetin direnişleri, emperyalizmle dünya halkları arasındaki çelişkilerin daha fazla şiddetlenmesine, dünya devrimci sürecinin hızlanmasına yardım etmiş, Amerikan emperyalizminin iç çelişkilerini de daha açık bir şekilde ortaya koyan bir «katalizatör» olmuştur.

Amerikan emperyalizminin bunalımlarını artıran başlıca *unsurlar* arasında, ekonomileri bunalımsız ve hızla gelişen sosyalist ülkelerin dünya arenasında artan etkilerini saymak gerekmektedir. Sosyalist ülkelerin etkilerinin artması, dünya işçi ve komünist hareketini kuvvetlendirdiği gibi, ulusal bağımsızlık hareketini de güçlendirmektedir. Bu gelişmeler emperyalizmin temellerini sarsmaktadır.

Amerikan emperyalizmi, sosyalist ülkelerin büyük ölçüdeki her türlü yardımlarını gören halkların artan direnişini kırmak için harp ve saldırı masraflarına gittikçe daha çok ağırlık vermek, harp sanayii ürünlerini ve harp sanayii yatırımlarını artırmak zorunda kalmaktadır. Bu yatırımlar, tamamen verimsizdir, hattâ yıkıcıdır. Bir avuç silâh imalatçısı ve tüccarının ulusal gelirin aslan payını yutmasına fırsat vermekten, Birleşik Amerika'da görüldüğü gibi, ulusal ekonomiyi bunalımlara sürüklemekten, iflâs yolunu genişletmekten başka birşeye yaramaz.

Bir çok Orta Doğu, Afrika, Asya ve Güney Amerika ülkelerinin, dış ticaretlerini ve ekonomilerini Sovyetler Birliği'ne ve öteki sosyalist ülkelere yöneltmeleri, emperyalizmin, bu halkları sonuna kadar az gelişmiş ve

sanayiden yoksun tutarak talan etme politikasını iflâsa sürüklemektedir. Demek ki, sosyalist ülkelerle bağımsız memleketler arasındaki ticari ve ekonomik bağların kuvvetlenmesi, emperyalizme karşı dünya ölçüsünde sürödürülen sınıf savaşında güçlü devrimci bir etken olarak belirmektedir. Bu da dünya sosyalist sisteminin yeryüzünün başta gelen devrimci güc olduğu gerçeğini bir daha doğruluyor.

TÜSTAV

«Yeni Çağ» dan Okuyuculara

Sayın Okuyucular,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Ve biz, bunları elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okuyucularımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Çünkü bu numaralarda, genellikle adreste küçük bir hata, derginin elinize geçmesini engellemektedir. Sonra, adres değiştirince, yeni adresinizi bize derhal bildirmeniz gerekir.

Dergiye arkadaşlarınız arasında da tanıtmak ve okutmakla ulusal ve sosyal kurtuluş dâvamızın saflarına yeni savaşçılar kazandırmış olursunuz.

Dergiye henüz abone olmıyanlar, arzu ettikleri târdirde, adresimize bir mektup yazarak isteklerini bildirebilirler.

Bundan başka, aşağıdaki kitapları edinmek isteyenler de bu dileklerini bir mektupla adresimize yazabilirler.

1. DÂVA VE MÜDAFAA (1951 tevkiflerinde Türkiye Komünist Partisi yönetiminin başında bulunan *Zeki Başıtar*'ın Askeri Mahkeme önünde yaptığı müdafaa),

2. SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİNİN PROGRAMI,

3. NAZIM HİKMET, BÜTÜN ESERLERİ (Şimdiye kadar 7 cilt çıkmıştır),

4. BİLİMSEL KOMÜNİZM,

5. LENİN (biyografisi),

6. *S. Üstüngel*'in Sovyetler Birliği'ni anlatan «GÜNEŞLİ DÜNYA» adlı eseri,

7. *Ahmet Saydan*'ın, Alman ulusunun sosyalist devletini bütün yönleriyle tanıtan «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ» adlı eseri,

8. BÜYÜK OKTOBR 50 YAŞINDA.

Adresimiz:

Yeni Çağ — Stredisko pro rozsirovani tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Dominik Urbani

1 Mayıs ve proletarya enternasyonalizmi 313

x x

Daima ileri 321

Anatoliy Agranovski

Bugünkü Sovyetler Birliği: **Parlamentar değil, çalışan Meclis**
(SSCB Yüksek Sovyetinin çalışmalarından izlenimler) 325

Vili Kunts

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkeler arasındaki
işbirliğinin yeni aşaması:
Ekonomik bütünleşme 336

M. Yakeş

Yarım yüzyıllık savaşın ürünleri 344

Teodosio Varela

Lâtin Amerika'da emperyalist soygunu devam ediyor 356

Çi Unu Raca

Hindistan'da demokratik güçlerin başarısı 364

Todor Pavlof

İnsan ve özgürlük 370

Özel sayfalar

Halkımıza çağrı 378

Çekoslovakya Komünist Partisi'nin XIV. Kongresinde Türkiye
Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Yakub Demir
yoldaşın yaptığı konuşma 380

Ç K P MK'ne 381

Rumanya Komünist Partisi Merkez Komitesine 383

Alman Sosyalist Birlik Partisi Başkanı Valter Ulbriht yoldaşa 383

ASBP MK Birinci Sekreteri Erih Honeker yoldaşa 384

Türkiye Komünist Partisi MK'ne 384

A. Saydan

Bu ayın olayları 385

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi 32 dilde çıkıyor ve dünyanın her tarafında okunuyor.

Fiyatı 1 lira